

Bashkia Gjirokastrë
Plani i Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike
2024 – 2040

Mars 2024

Deklaratë e rëndësishme

Përparimi i planifikimit të përshtatjes afatmesme dhe afatgjatë të Shqipërisë, përmes zhvillimit të një procesi të Planifikimit Kombëtar të Përshtatjes (PKP), është projekt i GEF-së financuar nga UNDP-ja. Përfituesi i drejtpërdrejtë i projektit është Ministria e Turizmit dhe Mjedisit e Shqipërisë. Projekti zbatohet nga Zyra Vendore e Programit të Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (UNDP) në Shqipëri. Pikëpamjet dhe komentet në këtë material nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e institucioneve të lartpërmendura.

Tabela e përmbajtjes

TABELA E PËRMBAJTJES	2
1 HYRJE	7
1.1 RËNDËSIA E NDRYSHIMEVE KLIMATIKE.....	7
1.2 FUNKSIONET E PVP-SË	7
1.3 KUADRI POLITIK DHE INSTITUCIONAL PËR PLANIFIKIMIN E PËRSHTATJES	8
1.4 PËRMBLEDHJE E ORGANIZIMIT TË PVP-SË (PËRMBLEDHJE E KAPITUJVE).....	8
2 RRETHANAT VENDORE	10
2.1 TIPARET GJEOGRAFIKE	10
2.1.1 <i>Tiparet vendore</i>	10
2.1.2 <i>Zonat urbane</i>	12
2.1.3 <i>Tiparet ekologjike</i>	13
2.2 EKONOMIA DHE TRAJEKTORJA EKONOMIKE	13
2.2.1 <i>Bazat e ekonomisë</i>	14
2.2.2 <i>Treguesit ekonomikë</i>	14
2.2.3 <i>Trajektorja për të ardhmen dhe prioritetet e zhvillimit ekonomik të bashkisë</i>	15
2.3 KUSHTET SOCIO-EKONOMIKE	16
2.3.1 <i>Varfëria</i>	16
2.3.2 <i>Treguesit shëndetësorë</i>	17
2.3.3 <i>Treguesit arsimorë</i>	17
2.4 PROFILET E SEKTORËVE PRIORITARË	18
2.4.1 <i>Bujqësia</i>	18
2.4.2 <i>Zhvillimi urban</i>	19
2.4.3 <i>Turizmi</i>	19
2.4.4 <i>Energjia</i>	20
2.4.5 <i>Transporti</i>	20
3 QEVERISJA DHE KUADROT RREGULLATORE DHE POLITIKAT, PLANET E PROGRAMET PËRKATËSE.....	22
3.1 PROFILI I QEVERISJES NË GJIROKASTËR	22
3.2 OBJEKTI I PLANIT VENDOR TË PËRSHTATJES	22
3.3 LIDHJET ME STRATEGJINË KOMBËTARE TË ZHVILLIMIT/KUADRIN E PLANIFIKIMIT.....	23
4 PROCESET QË MBËSHTESIN HARTIMIN E PLANIT VENDOR TË PËRSHTATJES	24
4.1 ORGANIZIMI I NEVOJSHËM INSTITUCIONAL PËR PROCESIN E PVP-SË.....	24
4.2 PROCESET E ANGAZHIMIT TË PALËVE TË INTERESIT	25
4.3 INFORMACIONE/ORGANIZIME INSTITUCIONALE SHITESË TË NEVOJSHME PËR PROCESIN E PVP-SË	25
5 INFORMACIONI MBI NDRYSHIMET KLIMATIKE	27
5.1 PËRKUFIZIMI I TERMAVE KYÇ	27
5.2 INFORMACIONI KLIMATIK	28
5.2.1 <i>Ndryshimet aktuale klimatike në Shqipëri</i>	28
5.2.2 <i>Parashikimet klimatike për të ardhmen për Shqipërinë</i>	30
5.2.3 <i>Rreziqet</i>	33
5.3 QASJA E VLERËSIMIT TË RISKUT DHE CENUESHMËRISË	34
5.4 DISPONUESHMËRIA DHE NEVOJA PËR TË DHËNA.....	36
6 NDIKIMET SEKTORIALE	38

6.1	Hapi 1: Vlerësimi i ndryshimeve klimatike aktuale dhe të ardhshme	38
6.2	Hapi 2: Identifikimi i riskut	40
6.3	Hapi 3: Pikëzimi i riskut	40
6.4	Analiza sektoriale dhe mundësitë për Bashkinë Gjirokastrë	41
6.4.1	Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar	42
6.4.1.1	Risqet nga temperaturat më të larta	42
6.4.1.2	Mundësitë lidhur me rritjen e temperaturave	43
6.4.1.3	Risqet nga shtimi i reshjeve intensive	44
6.4.2	Infrastruktura	44
6.4.2.1	Risqet për infrastrukturën nga temperaturat më të larta në verë	45
6.4.2.2	Risqet për infrastrukturën nga ndryshimet e reshjeve	45
6.4.2.3	Mundësitë lidhur me rritjen e temperaturave në verë dhe dimër	46
6.4.3	Biznesi (përfshirë turizmin, bujqësinë dhe pylltarinë)	46
6.4.3.1	Rreziqet për biznesin nga temperaturat dhe reshjet e shtuara dhe pakësuara	47
6.4.3.2	Mundësitë për biznes	48
6.4.3.3	Risqet dhe mundësitë për bujqësinë dhe turizmin	48
6.4.3.4	Industritë e bujqësisë, pylltarisë dhe peshkimit	48
6.4.3.5	Gjetjet për turizmin	49
6.4.4	Risqet për natyrën	49
6.4.4.1	Risqet dhe mundësitë për speciet tokësore në Bashkinë Gjirokastrë	49
6.4.4.2	Risqet dhe mundësitë për tokat dhe për speciet e ujërave të ëmbla	50
6.4.4.3	Risqet dhe mundësitë nga ndryshimet klimatike në karakterin e peizazhit	51
6.4.5	Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë	52
6.4.5.1	Risqet për asetet në pronësi të bashkisë ose që mirëmbahen nga Bashkia Gjirokastrë	52
6.5	PËRFUNDIMET	53
7	PLANI VENDOR I VEPRIMIT	55
7.1	QËLLIMI I PLANIT VENDOR TË VEPRIMIT	55
7.1.1	Konteksti i këtij plani për Bashkinë Gjirokastrë	55
7.2	PROCEDURA DHE KRITERET E PRIORITIZIMIT	56
7.3	QEVERISJA, MONITORIMI DHE VLERËSIMI	65
7.3.1	Përfaqësimi	65
7.3.2	Zbatimi	65
7.3.3	Raportimi	65
8.	SHTOJCAT	67
	SHTOJCA 1: QASJA E PALËVE TË INTERESIT LIDHUR ME PËRGATITJEN E PLANIT VENDOR TË GJIROKASTRËS PËR PËRSHTATJEN NDAJ NDRYSHIMEVE KLIMATIKE	67
	SHTOJCA II: PARASHIKIMET PËR NDRYSHIMET KLIMATIKE	69
	SHTOJCA III: INTEGRIMI I VLERËSIMEVE TË CENUESHMËRISË DHE TË RISKUT	70
	SHTOJCA IV: KRITERET E PIKËZIMIT TË RISKUT	71
	SHTOJCA V LISTA E MASAVE TË PËRSHTATJES TË PROPOZUARA	72
A.1	Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu	72
A.2	Infrastruktura	77
A.3	Biznesi dhe industria	81
A.4	Mjedisi natyror	84
A.5	Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë	88
A.6	Qeverisja, Monitorimi dhe Vlerësimi	91
	SHTOJCA VI METODOLOGJIA PËR PRIORITIZIMIN E MASAVE PËR PËRSHTATJE	93

Lista e shkurtesave

PNK – Përshtatja ndaj Ndryshimeve Klimatike
VKM – Vendimi i Këshillit të Ministrave
EbA – qasje të bazuara në ekosistem
HEC – hidrocentral
U&K – Ujitje dhe Kullim
PINS – Plani i Integruar Ndërsektorial
TIK – Teknologjia e Informacionit dhe Komunikimit
INSTAT – Instituti Kombëtar i Statistikave
PVP – Planet Vendore të Përshtatjes
PVZH – Plani i Përgjithshëm Vendor i Zhvillimit
NJQV – Njësitë e Qeverisjes Vendore
PM – Procesverbalet e mbledhjeve
MTM – Ministria e Turizmit dhe Mjedisit
PKP – Plani Kombëtar i Përshtatjes
AKZM – Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura
NbS – zgjidhje të bazuara në natyrë
AKM - Agjencia Kombëtare e Mjedisit
PV – fotovoltaike
AREB – Agjencitë Rajonale të Ekstensionit Bujqësor
ARZB – Agjencia Rajonale e Zonave të Mbrojtura
PVEQ – Plani Bashkiak i Veprimit për Energjinë e Qëndrueshme
PLUQ – Plani i Lëvizshmërisë Urbane të Qëndrueshme
TeR – Termat e Referencës
UNDP – Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim
KKKBNK – Konventa Kuadër e Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike

Lista e tabelave

Tabela 2.1 _ Nxënësit e regjistruar në nivelet arsimore në Bashkinë Gjirokastrë	17
Tabela 3.1 _Përmbledhje e Objektivave Strategjike të PVZH-së së Gjirokastrës në lidhje me sektorët prioritarë të PKP-së	23
Tabela 4.1 _ Burime njerëzore të dedikuara që mbulojnë sektorët prioritarë të PKP-së në bashkinë Gjirokastrë	24
Tabela 5.1 _ Luhatjet e vlerave mesatare vjetore të temperaturës dhe reshjeve	28
Tabela 5.2 _ Qasja e vlerësimit.....	35
Tabela 5.3 _ Matrica e Ndjeshmërisë e Shqipërisë.....	35
Tabela 5.4 _ Kapaciteti për përshtatje i Shqipërisë	36
Tabela 5.5 _ Matrica e cënueshmërive aktuale të Shqipërisë ndaj riskut.....	36
Tabela 6.1 _ Qasja ndaj grupimit sipas sektorëve	41
Tabela6. 2_ Vlerësimi Përfundimtar Sektorial për bashkitë	42
Tabela6. 3_ Përmbledhje e risqeve ndaj shëndetit dhe komuniteteve nga temperaturat e larta të verës dhe pikëzimi përkatës.....	43
Tabela 6.4 _ Mundësitë e identifikuar që vijnë si pasojë e rritjes së temperaturave gjatë verës dhe dimrit	44
Tabela6. 5_ Risqet për shëndetin dhe komunitetet nga shtimi i reshjeve intensive	44
Tabela6. 6_ Risqet për shëndetin dhe komunitetet nga shtimi i reshjeve intensive	45
Tabela6. 7_ Risqet për infrastrukturën nga ndryshimet e reshjeve dhe pikëzimi i tyre.....	45
Tabela 6.8 _ Mundësitë e identifikuar për infrastrukturë.....	46
Tabela 6.9 _ Risqet e identifikuar për biznesin nga temperaturat më të larta dhe pikëzimi i tyre....	47
Tabela 6.10 _ Mundësitë për biznes.....	48
Tabela 6.11 _ Risqet e identifikuar për speciet tokësore në Bashkinë Gjirokastrë dhe pikëzimi i tyre	49
Tabela 6.12 _ Mundësitë për speciet tokësore	50
Tabela 6.13 _ Risqet e identifikuar për tokat, rezervat e karbonit dhe speciet e ujërave të ëmbla ..	51
Tabela 6.14 _ Mundësitë për habitatet e ujërave të ëmbla	51
Tabela 6.15 _ Risqet nga ndryshimet klimatike në karakterin e peizazhit dhe pikëzimi i tyre	52
Tabela 6.16 _ Mundësitë për peizazhin.....	52
Tabela 6.17 _ Risqet e identifikuar për tokat, rezervat e karbonit dhe speciet e ujërave të ëmbla ..	52
Tabela 7.1 _ Masat/veprimet e mundshme prioritare të përshtatjes	60
Tabela 8.1 _Qasja lidhur me përgatitjen e Planit Vendor të Gjirokastrës për Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike	67
Tabela 8.2 _ Rritja e parashikuar e temperaturës globale sipas skenarëve të ndryshëm	69
Tabela 8.3 _ Shkalla e ndjeshmërisë.....	70
Tabela 8.4 _ Shkalla e cënueshmërisë	70

<i>Tabela 8.5 _ Kriteret e pikëzimit të riskut</i>	<i>71</i>
--	-----------

Lista e figurave

Figura 2.1 _ Harta administrative e Bashkisë Gjirokastrë	10
Figura 2.2 _ Të dhënat demografike të Bashkisë Gjirokastrë (2018-2023)	11
Figura 2.3 _ Prirjet e prodhimit të sektorit ekonomik në Bashkinë Gjirokastrë (2017-2022).....	15
Figura 5.1 _ Shpërndarja e temperaturave mesatare vjetore	29
Figura 5.2 _ a) shpërndarja vjetore e Tmaks mesatare vjetore; b) shpërndarja mujore të temperaturave mesatare vjetore	29
Figura 5.3 _ Shpërndarja e reshjeve vjetore (1951 – 2010), Gjirokastrë.....	30
Figura 5.4 _ Ndryshimi botëror i temperaturës së sipërfaqes në krahasim me periudhën 1850-1900	30
Figura 5.5 _ Shpërndarja e ndryshimeve të Tmaks gjatë verës deri në vitin 2050	31
Figura 5.6 _ Ndryshimet e mundshme në vlerat Tmaks vjetore dhe të verës, Gjirokastrë	32
Figura 5.7 _ Ndryshimet e mundshme në reshjet vjetore dhe të verës	33
Figura 5.8 _ Metodologjia	34
Figura 6.1 _ Grafiku që tregon panoramën e përgjithshme të metodologjisë	38
Figura 6.2 _ Përmbajtje nga rritja e nivelit të ujit në lumin Vjosa në Gjirokastrë (periudha e kthimit një herë në 100 vjet)	39
Figura 7.1 _ Vendndodhjet për EbA, NbS dhe/ose ndërhyrjet inxhinierike	58

1 Hyrje

1.1 Rëndësia e ndryshimeve klimatike

Popullsia e Shqipërisë, kryesisht rurale, është shumë e ndjeshme ndaj efekteve të ndryshimeve klimatike, ku reshjet ekstreme shpesh sjellin përmbytje shkatërrimtare, ndërsa jetesat e bazuar në bujqësi dhe disponueshmëria e ujit të pijshëm kërcënohen gjatë thatësirave. Me rritjen e temperaturave, skenarët klimatikë parashikojnë rritjen e intensitetit dhe shpeshtësisë së këtyre kushteve ekstreme të lagështirës dhe thatësirave, së bashku me pakësimin e reshjeve të përgjithshme vjetore të shiut. Këto ndryshime sjellin risk për popullsinë e Shqipërisë dhe kërcënojnë industrinë hidroenergjetike nga burimet hidrike dhe të turizmit.

Shqipëria është e ekspozuar ndaj fatkeqësive dhe rreziqeve, shumica e të cilave (90%) janë përmbytje, vërshime dhe zjarre pyjore të shkaktuara kryesisht nga kushtet hidrologjike dhe meteorologjike. Për shkak të pozicionit të saj bregdetar, Shqipëria renditet ndër vende që përballen me risqe të mëdha klimatike.

Zhvillimi aktual socio-ekonomik e rrit edhe më shumë cenueshmërinë e vendit. Indeksi ND-GAIN për Vendet¹ për vitet 2020 dhe 2021 mat dimensionet e cenueshmërinë dhe gatishmërinë, në bazë të të cilave u renditën vendet në mbarë botën. Nga 182 vendet e vlerësuara në vitin 2021, Shqipëria u rendit e 80-ta për rezultatin e kombinuar ND-GAIN. Ajo u rendit në vendin e 78-të sa i përket cenueshmërisë dhe në vendin e 96-të sa i përket gatishmërisë.

Njohuritë për ndikimet dhe cenueshmëritë e ndryshimeve klimatike në Shqipëri vijnë si rezultat i punës në kuadër të Komunikimit Kombëtar të Parë (2002), të Dytë (2009), të Tretë (2016) dhe të Katërt (2022) në KKKBNK, dhe tregojnë se cenueshmëria e vendit mbetet mjaft e lartë. Me qëllim trajtimin e këtyre cenueshmërive, Qeveria e Shqipërisë nisi procesin e saj për planin e dytë kombëtar të përshtatjes (PKP) në vitin 2021 në sektorët prioritarë të turizmit, zhvillimit urban, bujqësisë, transportit dhe energjisë, dhe Planet e para Vendore të Përshtatjes (PVP) për tetë bashki: Vlorë, Fier, Gjirokastrë, Elbasan, Durrës, Përmet, Kukës, Krujë.

PVP-të janë hartuar në bashkëpunim me personelin e bashkive, përmes ngritjes së bazës së fakteve për PNK-në, sigurimit të zhvillimit të kapaciteteve dhe hartimit të planit të bashkërenduar të veprimit për ulje risku dhe investime afatgjata lidhur me PNK-në në bashkitë përkatëse.

1.2 Funksionet e PVP-së

Procesi i Planit Vendor të Përshtatjes (PVP), ashtu si edhe procesi i Planit Kombëtar të Përshtatjes (PKP), “shihet si mënyrë më e mirë për të punuar, duke marrë plotësisht në konsideratë problematikat e ndryshimeve klimatike gjatë proceseve të planifikimit dhe vendimmarrjes. Ai do të përfshijë të gjitha organizimet e nevojshme për zhvillimin e njohurive në mbështetje të vendimmarrjes, si dhe të kapaciteteve të nevojshme për ndërmarrjen e të gjitha veprimeve në kuadër të procesit strategjik të vendit për planifikimin e përshtatjes”.

KKKBNK-ja promovoi Planet Kombëtare të Përshtatjes (PKP) në nivel ndërkombëtar për t'i ndihmuar

¹ Indeksi ND-GAIN i Vendeve përmbledh cenueshmërinë e një vendi të caktuar ndaj ndryshimeve klimatike dhe sfidave të tjera botërore kombinuar me gatishmërinë e tij për të përmirësuar aftësitë ripërtëritëse. Indeksi synon të ndihmojë qeveritë, bizneset dhe komunitetet t'u japin më shumë prioritet investimeve që i përgjigjen në mënyrë më efektive sfidave aktuale botërore. Për sa i përket renditjes botërore sipas Indeksit ND-GAIN, sa më lart në renditje, aq më e mirë është situata.

vendet të hartojnë, bashkërendojnë, zbatojnë dhe monitorojnë më mirë përpjekjet për trajtimin e risqeve klimatike. Elementi më i rëndësishëm është se procesi i PKP-së synon të ngrejë sistemet dhe kapacitetet e nevojshme për integrimin e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike në planifikimin për zhvillim, vendimmarrje dhe buxhetim.

PVP-të hartohen në mënyrë që bashkia të mund ta monitorojë dhe rishikojë atë rregullisht, si dhe ta përditësojë herë pas here bazuar në të dhëna dhe parashikime klimatike të reja dhe/ose më cilësore, si dhe në informacione të tjera të dobishme për procesin e planifikimit. PVP-ja duhet të identifikojë vazhdimisht mangësitë në kapacitete dhe përshtatje dhe të planifikojë trajtimin e tyre. Gjithashtu, ajo duhet të integrojë në proces pikëpamjen gjinore me qëllim sigurimin e pjesëmarrjes së barabartë të burrave dhe grave në proceset vendimmarrëse, si dhe në zbatimin e veprimtarive të përshtatjes. Për më tepër, duhet të sigurohet që procesi i PVP-së dhe veprimtaritë e tij të mos përkeqësojnë pabarazitë gjinore. Këto plane mund të rezultojnë në përshtatje më të mirë dhe komunitete me aftësi më të mira ripërtëritëse.

1.3 Kuadri politik dhe institucional për Planifikimin e Përshtatjes

Si Palë e KKKBNK-së, Shqipëria angazhohet ndaj Procesit të Planifikimit të PNK-së. Ky angazhim bëhet i qartë në Dokumentin Strategjik dhe Planet Kombëtare për Ndryshimet Klimatike (si të Zbutjes ashtu edhe Përshtatjes) (2019), legjislacionin për ndryshimet klimatike (2020), dokumentin e KKP-së (2021), Komunikimin e 4-t Kombëtar (2022), BUR-in e 1-rë (2022), etj., si dhe në një sërë marrëveshesh dhe angazhimesh ndërkombëtare ose rajonale.

Dokumentet e politikave që përcaktojnë përgjegjësi për qeverisjen kombëtare dhe vendore lidhur me përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike janë dokumenti i Planit Kombëtar të Përshtatjes i Shqipërisë (PKP), i miratuar me VKM nr. 466, datë 03.07.2019 dhe Ligji nr. 155/2020 “Për ndryshimet klimatike”.

Në shtator të vitit 2021, Shqipëria i paraqiti PKP-në e saj të parë KKKBNK-së, përfshirë edhe një strategji gjithëpërfshirëse financimi. Për shkak të mangësive financiare të pranuar që prej nisjes së hartimit, PKP-ja e parë është zbatuar pjesërisht. Aktualisht, Shqipëria po përgatit PKP-në e dytë, nën bashkërendimin e Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit, me pjesëmarrjen e palëve të interesit dhe kontributin e Grupit Ndërinstitucional të Punës për Ndryshimet Klimatike (GNPNK).

1.4 Përmbledhje e organizimit të PVP-së (përmbledhje e kapitujve)

Përveç kësaj hyrjeje, dokumenti i PVP-së i Bashkisë Gjirokastrë organizohet në gjashtë kapituj.

Kapitulli 2 paraqet rrethanat vendore të Bashkisë Gjirokastrë, duke përfshirë gjeografinë, sektorët ekonomikë prioritarë dhe situatën e dinamikën socio-ekonomike në territorin e saj.

Sistemi i qeverisjes i Bashkisë Gjirokastrë dhe angazhimi i saj për përshtatje trajtohen në **Kapitullin 3**. Ndërkohë që në nivel kombëtar mekanizmat janë disi më të zhvilluara, integrimi i problematikave të ndryshimeve klimatike dhe të përshtatjes në Bashkinë Gjirokastrë, sipas detyrave që i ngarkohen qeverisjes vendore nga Ligji “Për ndryshimet klimatike”, nuk është kryer për shkak të mungesës së njohurive, burimeve njerëzore, teknike dhe financiare.

Procesi i Planit Vendor të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike, përfshirë angazhimin e palëve të interesit, trajtohet në **Kapitullin 4**. Në nivelin vendor nuk ka marrëveshje të rregullta institucionale, mekanizma bashkërendimi dhe procedura konsultimi me palët e interesit.

Kapitulli 5 trajton informacionin mbi ndryshimet klimatike. Ai nis me përkufizimin e termave të përdorur në këtë plan dhe vijon me rëndësinë e mbledhjes së të dhënave dhe informacionit për

vlerësimin e cenueshmërive klimatike. Ai siguron informacion mbi variablat e shumta të klimës, mënyrën se si ato do të ndryshojnë gjatë shekullit, luhatjen e mundshme të këtyre ndryshimeve në skenarë të ndryshëm të klimës dhe se si këto ndryshime mund të dallojnë nga njëra-tjetra.

Ndikimet e mundshme sektoriale të ndryshimeve klimatike për Bashkinë Gjirokastrër trajtohen në **Kapitullin 6**.

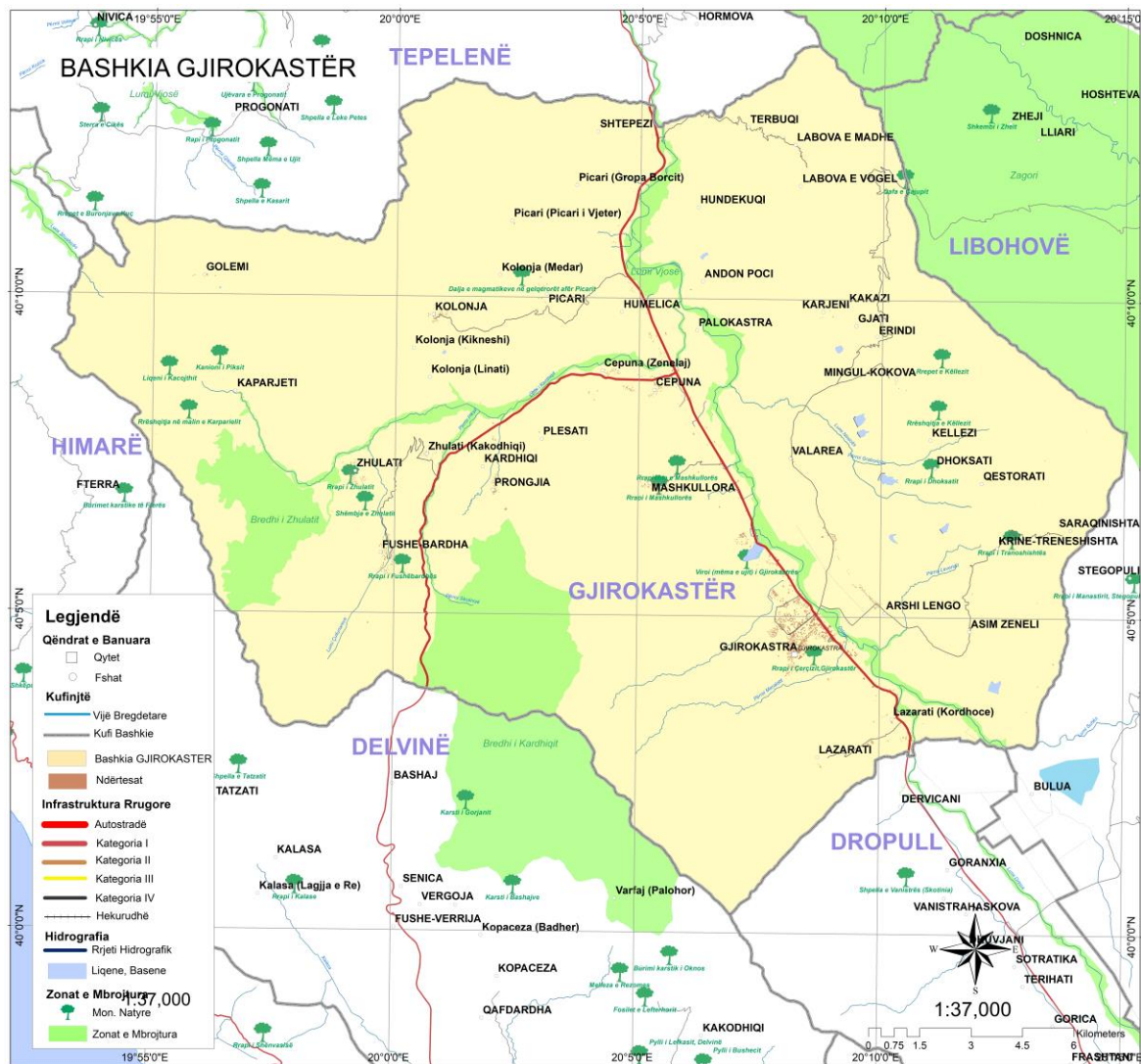
Kapitulli 7 trajton **Planin Vendor të Veprimit për Gjirokastrën**, të hartuar bazuar në vlerësimin e riskut dhe cenueshmërive klimatike të Gjirokastrës, si dhe në identifikimin dhe prioritizimin e masave për përshtatje.

2 Rrethanat vendore

2.1 Tiparet gjeografike

Bashkia Gjirokastrë ndodhet në pjesën jugore të Shqipërisë dhe shpesh përmendet si porta jugore e vendit, për shkak të afërsisë me kufirin kombëtar jugor me Greqinë fqinje. Kufijtë e Bashkisë Gjirokastrë përcaktohen nga majat e larta të maleve. Falë maleve dhe luginave të zonës, relievi vendor i Bashkisë Gjirokastrë është mbresëlënës. Malet më të larta të këtij qarku janë Dhëmbel-Nëmërçkë, Lunxhëri-Bureto dhe Mali i Gjerë. Qendra e bashkisë është qyteti i Gjirokastrës, me një trashëgimi të stilit osman, të shpallur trashëgimi botërore e UNESCO-s. Qyteti i Gjirokastrës dhe fshatrat e tij, mjaft të vegjël dhe të largët, ndodhen kryesisht në shpatet e pjerrëta të luginës së lumit Drino. Bashkia shtrihet në një territor prej 469.2 km², duke zënë rreth 1.7% të sipërfaqes së përgjithshme të vendit (Figura 2.1).

Figura 2.1 _ Harta administrative e Bashkisë Gjirokastrë

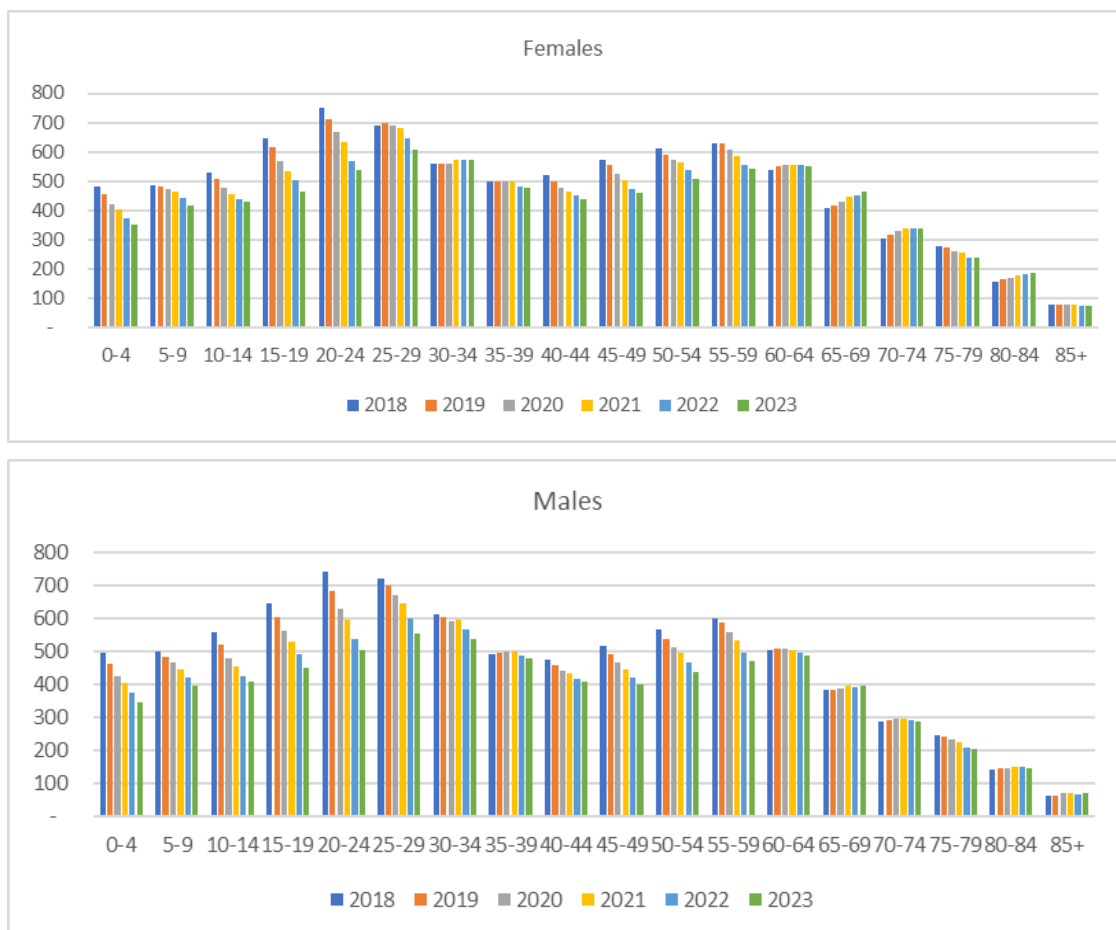
2.1.1 Tiparet vendore

Bashkia Gjirokastrë ka pësuar ndryshime të dukshme në dinamikën e saj të popullsisë. Të dhënat për

zhvillimin e profilit demografik të Bashkisë Gjirokastrë janë marrë nga burime të ndryshme. Së pari, të dhënat publike të disponueshme nga Instituti Kombëtar i Statistikave (INSTAT), që përshkruajnë popullsinë sipas grupmoshës dhe gjinisë për çdo qark, janë përdorur për të zbuluar dinamikën demografike të qarkut Gjirokastrë. Të dhënat publike tregojnë se 27% e popullsisë së qarkut Gjirokastrë jeton në bashkinë Gjirokastrë². Të dhënat demografike të Bashkisë Gjirokastrë janë analizuar bazuar në këto të dhëna.

Të dhënat tregojnë se, në vitet e fundit (periudha 2018 – 2022), prirja mbizotëruese ka qenë rënia e popullatës së të rinjve, veçanërisht e atyre të moshës 0 deri në 44 vjeç; grupmosha të caktuara, sidomos ato ndërmjet 65 dhe 69 vjeç, dhe ato 85 vjeç e sipër, kanë shënuar rritje si te meshkujt ashtu edhe te femrat, duke treguar një prirje për plakje të popullsisë. Prirjet e popullsisë janë në përputhje me demografinë e përgjithshme të vendit. Parashikimet për tiparet demografike shqiptare janë hartuar nga INSTAT-i. Zhvillimet e fundit demografike tregojnë se popullsia e Shqipërisë po tkurret dhe po shkon drejt plakjes. Kjo është për shkak të shtesës natyrore negative dhe, çka është më e rëndësishme, për shkak të migracionit negativ neto. Shumica e studimeve parashikojnë se rënia demografike do të vazhdojë siç parashikohet në Figura 2.2.³

Figura 2.2 _ Të dhënat demografike të Bashkisë Gjirokastrë (2018-2023)

Burimi: INSTAT (2018 – 2023)

² Të dhënat për popullsinë e qarkut janë të disponueshme në: https://www.instat.gov.al/media/3064/6_gjirokastrer.pdf dhe të dhënat për popullsinë e bashkisë janë të disponueshme në Censin 2011: https://www.instat.gov.al/media/3064/6_gjirokastrer.pdf

³ KKP-ja e rishikuar për Shqipërinë (2021), f. 1-2; Raporti i Parë Dyvjeçar i Përditësuar për Shqipërinë (2021), f. 1

Pasojat e kësaj prirjeje shtrihen në sektorë të ndryshëm, duke përfshirë dinamikën e fuqisë punëtore, kërkesën për arsimim dhe kujdes shëndetësor, dhe nevojat për shërbime shoqërore.

2.1.2 Zonat urbane

Përdorimi hapësinor dhe demografia lidhen drejtpërdrejt me tiparet gjeografike të rajonit. Terreni malor ka bërë që shumica e popullsisë së Bashkisë Gjirokastrë (65%) të jetojë në zona urbane dhe 35% e saj në zona rurale.⁴

Zonat urbane përfshijnë kryesisht qytetin e Gjirokastrës, së bashku me vendbanimet e tij pranë Lazaratit, Kordhocës dhe një sërë vendbanimesh të tjera, të cilat shtrihen përgjatë autostradës kryesore SH4 ose në shpatet e Malit të Gjerë (në drejtim të perëndimit) dhe Lunxhërisë (në drejtim të lindjes). Për sa i përket organizimit urban dhe karakteristikave të ndërtimit, qyteti i Gjirokastrës është i organizuar në katër zona të dallueshme që përfshijnë qytetin e vjetër (zonën e mbrojtur), atë të ri (përgjatë bulevardit “18 Shtatori”, vendbanimin rom dhe zonën për përdorim industrial dhe profesional. Qyteti i ri, i zhvilluar kryesisht nga vitet 1950 e në vazhdim, shtrihet përgjatë autostradës SH4 dhe në veri të bulevardit “18 Shtatori”.⁵ Urbanizimi dhe zgjerimi i qytetit pas viteve 90 në zona jo të përshtatshme, si për shembull në kodrën e Shtufit, ka bërë që banesat e ndërtuara në këto zona të përballen me rrëshqitje dherash dhe fundosje për shkak të erozionit. Po ashtu, banesat pranë përroit të Çullos përballen me përmbytje zhavorri dhe fundosje të mundshme të tokës gjatë reshjeve intensive.⁶

Zona industriale e bashkisë është e pozicionuar përgjatë autostradës SH4 ose shumë pranë saj. Industritë që ndodhen në këtë zonë përfshijnë fabrikat e vjetra të ndërtuara gjatë periudhës komuniste. Pas viteve 90, fabrikat e kontrolluara nga shteti ose u braktisën ose funksionojnë në mënyrë sezonale. Objektet e reja industriale të ndërtuara së fundmi në zonë përfshijnë prodhimin e materialeve të ndërtimit (të prodhuara nga rëra e nxjerrë nga lumi Drino dhe guroret fqinje të vendosura buzë maleve), prodhimin e ushqimit dhe pijeve, fabrikat e prodhimit dhe përpunimit të këpucëve dhe tekstilit, industrinë e duhanit, etj.⁷

Infrastruktura urbane përbëhet nga rrjeti rrugor urban, rrjeti i furnizimit me ujë të pijshëm dhe rrjeti i kanalizimit. Bashkia Gjirokastrë ka 65 km **rrugë** kombëtare dhe 35 km rrugë vendore. Të gjitha fshatrat e pjesës lindore të Bashkisë, ato që ndodhen në luginën e Drinos dhe shpatet e maleve me pamje nga ajo, janë lehtësisht të aksesueshme dhe kushtet e rrugëve janë të mira. Pjesa perëndimore, veçanërisht njësi administrative Picar është më pak e aksesueshme (koha e udhëtimit 1-1.30 orë), për shkak të relievit malor, distancës së madhe dhe kushteve të këqija të rrugës.⁸

Shërbimet e furnizimit me ujë dhe kanalizimeve janë të disponueshme dhe janë bërë investime të konsiderueshme për rindërtimin e rrjetit të vjetër të furnizimit me ujë dhe kanalizimeve në Bashkinë Gjirokastrë. **Mbetjet** e krijuara në zonat urbane depozitohen në landfillin e Gërhotit, pranë qytetit të Gjirokastrës. Landfilli/venddepozitimi i Gërhotit do të mbyllet dhe rehabilitohet në të ardhmen e afërt për shkak të mospërputhjes me kriteret përkatëse; në sajë të mbështetjes nëpërmjet fondeve kombëtare dhe të BE-së, në qarkun Gjirokastrë do të krijohet një sistem i menaxhimit të integruar mbetjeve të ngurta, i cili parashikon stacione të ndërmjetme me qëllim depozitim të mbetjeve në landfillin sanitar Bajkaj.⁹ Zonat rurale dhe malore mbulohen mesatarisht ose aspak nga shërbimet e grumbullimit të mbetjeve, për shkak të distancave të gjata dhe sasive të vogla të mbetjeve.

⁴ Plani Social i Bashkisë Gjirokastrë 2023-2025 (2023) f. 15, i disponueshëm në: <https://bashkiaGjirokastrë.gov.al/wp-content/uploads/2023/03/PLANI-SOCIAL-BASHKIA-GJ-draft-final-2.doc>

⁵ PVZH-ja e Gjirokastrës (2017), f. 304-306

⁶ PM-të nga Workshop-i trajnues për përshtatjen i Bashkisë Gjirokastrë, 6 tetor 2023

⁷ PVZH-ja e Gjirokastrës (2017), f. 274-276

⁸ Po aty, f. 252

⁹ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-01/C_2021_9730_F1_ANNEX_EN_V1_P1_1674669.PDF, p 12

2.1.3 Tiparet ekologjike

Larmia e morfologjisë së Bashkisë Gjirokastrë me kontrastet e saj të mëdha të relievave malore, pyjeve, kullotave, livadheve të gjera, luginave dhe një rrjeti të rëndësishëm lumenjsh e përrenjsh, krijon mjedisin e përsosur për **burime të pasura natyrore**. Bashkia ka dy parqe natyrore, parqet natyrore të Kardhiqit dhe Rrozomës dhe 16 struktura/monumente të tjera natyrore të mbrojtura.

Bashkia karakterizohet nga një **rrjet i rëndësishëm lumenjsh dhe degësh e përrenjsh të vegjël**. Ajo përshkohet nga lumi Drino, dega më e madhe e rrjetit hidrografik të lumit Vjosë. Pellgu ujëmbledhës i lumit Drino ka natyrë malore me lartësi mbizotëruese 200-1000 m mbi nivelin e detit. Lumi përshkon ultësirën që shtrihet midis strukturave Mali i Gjerë – Shtugarë dhe Lunxhëri – Bureto. Lumi ka një strukturë specifike pellgu ujëmbledhës, me shkëmbinj karstikë që mbulojnë pjesën më të madhe të territorit. Burime të tjera karstike, përfshirë Nepravishtën, Libohovën, Hormovën, Picarin, burimin e përkohshëm të Viroit në Gjirokastrë etj., ndodhen brenda sipërfaqes së pellgut ujëmbledhës të lumit Drino. Përgjatë lumit Drino, i cili krijon një habitat të pasur natyror, ndodhen kullota, kultura shumëvjeçare dhe bimësi breglumore, kryesisht shkurre dhe shelgje, ndërsa në disa vende ka sektorë me gurë dhe zhavorr.¹⁰ Shumica e përrenjve malorë kanë vërshime të përkohshme sipërfaqësore, përveç lumit të Kardhiqit, i cili ka prurje uji gjatë gjithë vitit.

Burimet e ujit po ndikohen nga ndryshimet klimatike. Pjesa më e madhe e përrenjve malorë nuk kanë burime ujore shumëvjeçare dhe ujërat nëntokësore kanë pësuar ndryshime, më të dukshmet në parkun natyror të Viroit, që është një zonë rekreative pranë qytetit. Përveç verës, liqeni i vogël i Parkut ka mbetur i thatë për periudha të gjata, gjë që ka prekur jo vetëm turistët/vizitorët e përditshëm të parkut, por edhe florën dhe faunën e tij. Parku ishte një nga pesë vendet në Shqipëri ku mund të shihen pelikanët, të cilët janë të rrezikuar.¹¹

Pyjet janë një tjetër burim i rëndësishëm natyror i bashkisë, të vendosura kryesisht përgjatë maleve, ku ka shumë shpate të pjerrëta. Bashkia ka në pronësi 9500 ha pyje, që gjenden në lartësinë 1000 deri në 1800m, dhe 12600 ha kullota, që gjenden në lartësi më të mëdha. Pyjet mbulojnë pjesën më të madhe të sipërfaqes në njësitë administrative Odrie, Lunxëri, Çepo dhe Picar. Terreni i ndryshëm ndihmoi në lulëzimin e një **flore** të pasur dhe të larmishme. Pemët halore, si pisha dhe bredhi, ndodhen në lartësi mbi 1000 m. Në zonat alpine, bimësia karakterizohet kryesisht nga kullota të pasura. Këto zona, në veçanti Mali i Gjerë, janë të pasura me lule, bimë mjekësore dhe aromatike, që mblidhen nga banorët për përdorim personal ose për shitje. Prania e maleve dhe hapësirave pyjore ka mundësuar **faunë** të larmishme, që përfaqësohet nga gjitarë të mëdhenj, si ariu i murrmë, dreri, macja e egër, dhe një shumëllojshmëri shpendësh e zvarranikësh. Në zonat gjysmëmalore dhe fushore, përveç dhenve dhe dhive, hasen edhe gjitarë të vegjël, si lepujt dhe ketrat.¹²

Në burimet natyrore të kësaj zone përfshihen edhe **burimet minerare**. Në bashkinë Gjirokastrë, guri gëlqeror është gërmuar kryesisht pranë vendbanimeve të Picarit dhe midis Gjirokastrës dhe Lazaratit. Minierat e fosfatit gjenden edhe në njësinë administrative Çepo, por nuk janë në përdorim për shkak të teknologjisë së vjetruar dhe mungesës së kërkesës në treg.¹³

2.2 Ekonomia dhe trajektorja ekonomike

Në përgjithësi, aktiviteti ekonomik në Bashkinë Gjirokastrë shtrihet në qytetin e Gjirokastrës dhe zonat periferike e njësitë administrative pranë tij. Numri i aktiviteteve ekonomike aktive është rreth

¹⁰ PVZH-ja e Bashkisë Gjirokastrë (2017), f. 77

¹¹ PM me Agjencinë Rajonale të Zonave të Mbrojtura Gjirokastrë, 29 shtator 2022

¹² Po aty, f. 164-166

¹³ Po aty, f. 276

1269 ndërmarrje, që përbëjnë vetëm 1% të totalit të ndërmarrjeve aktive në vend.¹⁴ Që nga viti 2022, struktura e ndërmarrjeve mbizotërohet nga ndërmarrje shumë të vogla, me 1 deri 4 punonjës, të cilat përbëjnë më shumë se 86% të të gjitha ndërmarrjeve aktive që ushtrojnë veprimtarinë e tyre në këtë bashki. Është interesant fakti se numri i ndërmarrjeve me mbi 10 të punësuar është i konsiderueshëm, 8.2%.¹⁵

2.2.1 Bazat e ekonomisë

Ekonomia e Bashkisë Gjirokastrë bazohet kryesisht në tregtinë me pakicë. 87.9% e ndërmarrjeve aktive janë ofrues shërbimesh, ndërsa pjesa tjetër (12.1%) janë prodhues mallrash.¹⁶ Ndërmarrjet ekonomike janë të përqendruara kryesisht në qytetin e Gjirokastrës, zonën industriale të tij dhe përgjatë rrugës kombëtare Gjirokastrë-Kakavijë. Gjatë periudhës 2018 – 2022, numri i ndërmarrjeve aktive në Bashkinë Gjirokastrë ra me 11%. Që prej vitit 2022, sa i përket pronësisë, ndërmarrjet aktive janë 98% shqiptare dhe vetëm 2% e tyre financohen me kapital të huaj dhe/ose kapital të përbashkët.¹⁷

Burimi kryesor i ekonomisë urbane në Gjirokastrë janë turizmi dhe prodhimi i materialeve sipas kërkesës së blerësit; këto të fundit eksportohen në tregun grek, i cili vitet e fundit është goditur rëndë për shkak të krizës ekonomike në Greqi.¹⁸ Zonat rurale janë të njohura për bagëtitë e imëta dhe për prodhimet blegtorale të cilësisë së lartë. Në zonat rurale, vihet re një varësi e lartë e fuqisë punëtore nga bujqësia, si burim të ardhurash dhe punësimi.

2.2.2 Treguesit ekonomikë

Sipas të dhënave kombëtare për periudhën 2017-2021, prefektura e Gjirokastrës ka kontribuar me 2.2% në ekonominë kombëtare. Duke qenë se në nivel bashkie nuk ka të dhëna për treguesit ekonomikë, analiza e profilit ekonomik të Bashkisë Gjirokastrë u krye mbi bazën e të dhënave kombëtare të INSTAT-it për treguesit ekonomikë, duke i përshtatur ato për nivelin e bashkisë. Sektorët janë kategorizuar në: bujqësi, industri, turizëm, energji/transport, shërbime dhe të tjerë. Sektorët janë përshtatur, sepse fushat e përzgjedhura për mbledhjen e të dhënave nuk përputhen me ndarjet sipas sektorëve në të dhënat publike të INSTAT-it. Për këto arsye, janë bërë përshtatjet e mëposhtme: fusha “Industri” në të dhënat publike të INSTAT-it përfshin “industrinë nxjerrëse; përpunimin; energjinë; ujin”. Për qëllime të kësaj analize, 25% e vlerave në këtë fushë i kanë kaluar fushës së Energjisë dhe 75% mbahen në fushën e Industrisë. Për qëllime të këtij vlerësimi, 33% e vlerës së fushës “Tregtia me shumicë dhe me pakicë, riparimi i mjeteve motorike dhe mallrave shtëpiake, hotelet dhe pushimi” shpërndahet në fushat e turizmit, transportit dhe shërbimeve. Për rrjedhojë, kontributi i secilit sektor në PBB-në e prodhuar në Gjirokastrë është përkatësisht 28.6% (Bujqësi), 15.8% (Industri), 6.9% (Turizëm), 9.4% (Energji/Transport), 37.5% (Shërbime), 1.9% (të tjerë).

Ekonomia vendore e Bashkisë Gjirokastrë është përballur me prirje të përziera në sektorë të ndryshëm. Bujqësia vazhdon të jetë një kontribuues i rëndësishëm, ndërkohë që sektori industrial dhe ai i turizmit janë përballur me sfida. Siç tregohet në Figura 2.3 më poshtë, **sektori i shërbimeve**

¹⁴ Sipërmarrjet aktive sipas bashkisë dhe veprimtarisë ekonomike

¹⁵ INSTAT, Regjistri i Biznesit 2018-2022, Sipërmarrjet aktive sipas bashkive dhe madhësisë; i disponueshëm në: <https://www.instat.gov.al/al/temat/statistikat-ep%C3%ABrgjithshme-dhe-rajonale/tregues-sipas-bashkive/#tab2>

¹⁶ INSTAT, Regjistri i Bizneseve 2018-2022; numri i ndërmarrjeve aktive (përfshijtur fermerët)

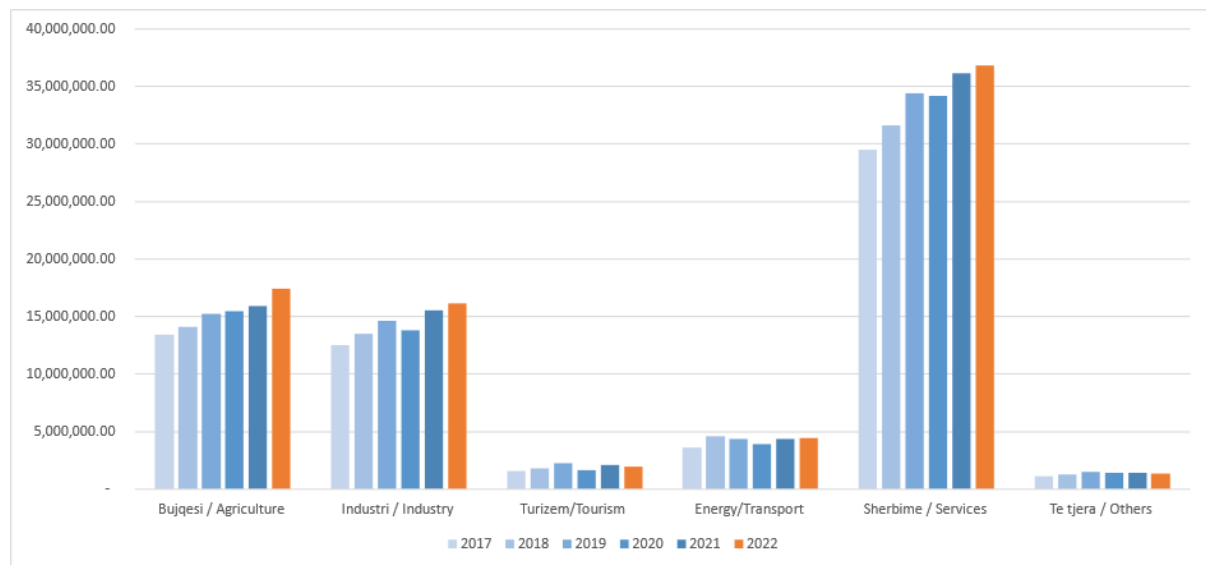
¹⁷ Po aty

¹⁸ Plani i Veprimit i Bashkisë Gjirokastrë për Barazinë, Përfshirjen dhe Pjesëmarrjen e Romëve dhe Egjiptianëve 2022-2025 (nëntor 2022), f. 13 në dispozicion në <https://bashkiaGjirokastrë.gov.al/wp-content/uploads/2022/11/plani-lokal-romet-dhe-egjiptianet.docx>

ka shfaqur rritje të qëndrueshme, gjë që dëshmon rëndësinë e tij në ekonominë vendore; si i tillë, sektori arriti një vlerë prodhimi prej 33.2 milionë dollarësh në vitin 2021. Ndërkohë që numri i shoqërive të shërbimit ka shënuar rënie të lehtë, ai mbetet një sektor mbizotërues për sa i përket vlerës së prodhimit.

Vlera e prodhimit vjetor **të sektorit të bujqësisë** në dollarë amerikanë është rritur në mënyrë të qëndrueshme, nga 20.4 milionë dollarë në vitin 2017 në 24.4 milionë dollarë në vitin 2021. Gjithashtu, numri i shoqërive bujqësore ka shënuar rritje të vazhdueshme, duke arritur në 519 të tilla në vitin 2022, gjë që tregon se bujqësia mbetet një kontribues i rëndësishëm në ekonominë vendore. Gjatë së njëjtës periudhë, **sektori i industrisë** pësoi luhajtje në vlerën e prodhimit, me një pik prej 14.5 milionë dollarë në vitin 2021, dhe me një rënie të numrit të shoqërive industriale nga 106 në vitin 2018 në 80 në vitin 2022.

Figura 2.3 _ Prirjet e prodhimit të sektorit ekonomik në Bashkinë Gjirokastrë (2017-2022)

Burimi: INSTAT (2017-2022),

Një rritje në vlerën e prodhimit nga 4.7 milionë dollarë në vitin 2017 në 6.1 milionë dollarë në vitin 2019 u vu re edhe në **sektorin e turizmit**, e cila u pasua nga një rënie për shkak të kufizimeve të udhëtimit lidhur me pandeminë e Covid-19. Numri i shoqërive të lidhura me turizmin ka rënë nga 174 në vitin 2017 në 106 në vitin 2022, çka tregon sfida të mundshme në këtë sektor. Sektori i energjisë dhe transportit ka shfaqur luhajtje në vlerën e prodhimit, me vlerën më të lartë të shënuar në vitin 2018. Numri i shoqërive në këtë sektor ka ardhur në rënie, ndoshta për shkak të konsolidimit apo ndryshimeve në **infrastrukturën e energjisë dhe transportit**. Sektorë të tjerë kanë pasur luhajtje në vlerën e prodhimit, pa një prirje të qartë në rritje apo rënie. Numri i shoqërive në këta sektorë ka mbetur relativisht i qëndrueshëm.

2.2.3 Trajektorja për të ardhmen dhe prioritetet e zhvillimit ekonomik të bashkisë

Plani i Përgjithshëm Vendor i Zhvillimit (PVZH) për Bashkinë Gjirokastrë është dokumenti kryesor i politikave në lidhje me qëllimin e këtij studimi dhe që identifikon prioritetet kryesore të zhvillimit ekonomik. Dokumenti është miratuar me Vendim të Këshillit Kombëtar të Territorit nr. 1, datë 08.02.2017.

Katër nga pesë objektivat strategjike (OS) të PVZH-së Gjirokastrë identifikojnë ndërhyrjet me

rëndësi për fushat prioritare të PKP-së, si turizmi, bujqësia dhe planifikimi urban. Më konkretisht¹⁹:

- sipas **Objektivit Strategjik nr. 2**, “mbrojtja dhe promovimi i mjedisit kulturor të Bashkisë dhe i trashëgimisë së saj kulturore, me qëllim rigjallërimin e turizmit në rajon”;
- sipas **Objektivit Strategjik nr. 3**, trajtohet “rigjallërimi ekonomik i zonës, i drejtuar nga parimet e zhvillimit të qëndrueshëm, nëpërmjet zhvillimit të ekuilibruar të bazës prodhuese dhe të tre sektorëve të prodhimit, që përfshijnë bujqësinë, blegtorinë dhe turizmin”;
- sipas **Objektivit Strategjik nr. 2**, trajtohet “mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i mjedisit natyror, nëpërmjet forcimit dhe promovimit të pikave të forta të bashkisë (Rezervati Natyror Rreptësisht i Mbrojtur i Kardhiqit, monumentet natyrore, zonat pyjore), mbrojtja e sistemeve ujore sipërfaqësore dhe nëntokësore (burimet, lumi Drino, liqeni i Viroit), si dhe mbrojtja e sistemit territorial natyror dhe bujqësor nga veprimtaritë e njerëzve”; pjesë e këtij OS-je janë edhe ndërhyrjet për diversifikimin e burimeve të mundshme të energjisë.
- sipas **Objektivit Strategjik nr. 5**, parashikohet “përmirësimi i cilësisë së jetës së banorëve të Bashkisë Gjirokastrë, nëpërmjet plotësimit të infrastrukturës teknike dhe krijimit të infrastrukturës sociale të një niveli të lartë. Në të njëjtën kohë, duhet të ofrohen mundësi më të mira punësimi dhe rigjallërimi të qytetit të Gjirokastrës, nëpërmjet rritjes së urbanit, i cili përfshin ndërhyrje që trajtojnë përmirësimin e infrastrukturës së furnizimit me ujë, rrjetit të grumbullimit të ujërave të zeza, impiantit të trajtimit të ujërave të ndotura, menaxhimit të mbetjeve, planifikimin dhe ndërhyrjet urbane, si dhe përmirësimin e lëvizshmërisë dhe transportit publik në bashki.”

Në përgjithësi, dokumenti i PVZH-së thekson zhvillimin e qarkut/bashkisë lidhur me turizmin dhe disa nga ndërhyrjet e tij të parashikuara, si rikualifikimi i zonës së vjetër të Gjirokastrës, aksesit i sigurt në parkun rekreativ të Viroit, përmirësimi i sistemit ekzistues të furnizimit me ujë të qytetit të Gjirokastrës për të garantuar furnizim 24 orë me ujë të pijshëm, etj., që janë financuar dhe zbatuar kryesisht përmes buxhetit kombëtar dhe projekteve të donatorëve. Megjithatë, ndikimet e ndryshimeve klimatike në ujë dhe bujqësi, si dhe reshjet e dendura të shiut si kontribues i drejtpërdrejtë në zhvillimin e qëndrueshëm të turizmit, nuk trajtohen fare në PVZH.

Bashkia Gjirokastrë **nuk ka Plane Vendore për Menaxhimin e Pyjeve dhe Kullotave (2022 – 2031), Plan për Lëvizshmërinë Urbane të Qëndrueshme (PLUQ), apo Plan Veprimi për Energjinë e Qëndrueshme (PVEQ)**, edhe pse këta sektorë njihen si të rëndësishëm në PVZH; ndërhyrjet për përmirësimin e ndriçimit të qytetit dhe rritjen e projekteve me eficiencë energjie në ndërtesat publike dhe kulturore kanë mbetur të pakta dhe varen nga projektet e donatorëve.

2.3 Kushtet socio-ekonomike

Vlerësimi i fundit i pabarazive rajonale në Shqipëri është kryer në vitin 2012. Këto të dhëna tregojnë se qarku i Gjirokastrës ka shkallën më të ulët të varfërisë, 10.6% krahasuar me qarqet e tjera.²⁰

2.3.1 Varfëria

Niveli i varfërisë në Bashkinë Gjirokastrë (përqindja e banorëve në risk për të qenë të varfër),

¹⁹ PVZH-ja e Gjirokastrës (2017), f. 381 – 394

²⁰ INSTAT (prill 2015) “Shqipëria: trendi i varfërisë”, i disponueshëm në: https://www.instat.gov.al/media/2064/shqiperitrendi_i_varfërisë_2012_.pdf

llogaritet në një shifër të konsiderueshme prej rreth 15%, me 2,113 punëkërkues të papunë.²¹ Nga ndihma ekonomike përfitojnë 104 familje, ku pjesa më e madhe e përfituesve ndodhen në zonën urbane. 3.8% e popullsisë së Bashkisë Gjirokastrë i përket pakicës rome dhe egjiptiane (rreth 1500 deri në 2000 anëtarë), të cilët jetojnë kryesisht në qytetin e Gjirokastrës. Varfëria e pjesëtarëve të pakicës rome është shumëdimensionale dhe e vazhdueshme.²²

2.3.2 Treguesit shëndetësorë

Në Bashkinë Gjirokastrë kujdesi shëndetësor parësor ofrohet në nivel bashkie, ndërsa kujdesi shëndetësor dytësor ofrohet në qytetin e Gjirokastrës. Në përgjithësi, në të gjithë qarkun e Gjirokastrës, objektet ekzistuese të kujdesit shëndetësor përfshijnë 1 spital rajonal, 31 qendra shëndetësore dhe 158 ambulanca.²³

Kujdesi shëndetësor parësor bashkiak përballet me vështirësi për shkak të infrastrukturës së dobët, mungesës së investimeve dhe buxhetit e burimeve njerëzore të kufizuara, mospajësimit të aksesit në shërbime shëndetësore të popullatave të pafavorizuara, personave me aftësi të kufizuara dhe popullatave në zonat rurale dhe të largëta.

Godinat e spitalit rajonal “Omer Nishani” kanë nevojë të ngutshme për rikonstrukcion dhe pajisje të reja moderne. Kjo tregohet edhe nga numri i shtrimeve urgjente në spital, i cili është i njëjtë me numrin e shtrimeve. Numri i vizitave të specializuara ambulatorie në spitalin rajonal të Gjirokastrës është mjaft i ulët, duke përbërë vetëm 5.18% të shifrave të përgjithshme të vendit.²⁴

2.3.3 Treguesit arsimorë

Qarku i Gjirokastrës ka qenë një nga qendrat më të rëndësishme kulturore dhe ekonomike të vendit ndër shekuj. Objektet arsimore ndodhen kryesisht në zonën urbane të Gjirokastrës, me vetëm 3 institucione të arsimit të mesëm. Shumica e zonave rurale nuk kanë objekte arsimore për shkak të shpopullimit, gjë që ka sjellë mbylljen e shkollave të fshatit dhe ka rritur distancat e udhëtimit për fëmijët që vazhdojnë të ndjekin arsimin.²⁵ Të dhënat tregojnë se nivelet e regjistrimit në arsimin bazë kanë rënë me 17% gjatë pesë viteve të fundit, siç tregohet në Tabela 2.1 më poshtë.

Tabela 2.1 _ Nxënësit e regjistruar në nivelet arsimore në Bashkinë Gjirokastrë

Niveli arsimor	Regjistruar 2017-2018	Regjistruar 2018-2019	Regjistruar 2019-2020	Regjistruar 2020-2021	Regjistruar 2021-2022
Arsimi fillor dhe arsimi i mesëm i ulët (arsimi 9-vjeçar)	3,439	3,280	3,186	3,017	2,938
Arsimi i mesëm i lartë (i përgjithshëm)	1,109	1,124	1,027	1,054	990
Shkolla e mesme (profesionale)	147	139	121	86	85
Studime universitare	1,664	1,533	1,501	1,489	1,324

Burimi: Ministria e Arsimit dhe Sporteve

²¹ Plani i Veprimit i Bashkisë Gjirokastrë për Barazinë, Përfshirjen dhe Pjesëmarrjen e Romëve dhe Egjiptianëve 2022-2025 (nëntor 2022), f. 15

²² Plani i Veprimit i Bashkisë Gjirokastrë për Romët dhe Egjiptianët 2022-2025 (nëntor 2022), f. 15

²³ Buletini Statistikor i Qarkut Gjirokastrë 2019 (shkurt 2020), f. 36-37, i disponueshëm në: <https://prefektiqarkutGjirokastrë.gov.al/wp-content/uploads/2020/05/Buletin-Statistikor-Qarku-Gjirokastrë-2019.pdf>

²⁴ Fondi i Sigurimit të Detyrueshëm të Kujdesit Shëndetësor, Raporti Vjetor për Vitin 2022 (mars 2023)

²⁵ PVZH-ja e Gjirokastrës (2017), f. 229 – 231

Shkolla e mesme “Thoma Papapano” është e vetmja shkollë e arsimit profesional. Megjithatë shkolla ofron mundësi arsimimi profesional për rajonin e gjerë, përfshirë Përmetin, numri i nxënësve të regjistruar ka rënë jashtëzakonisht, me vetëm 6% të numrit të përgjithshëm të nxënësve që filluan arsimin e mesëm në vitin shkollor 2021-2022 që ndjekin arsimin profesional.²⁶

Në qytetin e Gjirokastrës ndodhet dhe funksionon Universiteti “Eqerem Çabej”, i themeluar më 12 nëntor 1991, si institucioni më i rëndësishëm arsimor, shkencor dhe kulturor i Shqipërisë së Jugut.²⁷ Regjistrimet janë ulur me 25.7% në studimet e ciklit të parë në pesë vitet e fundit, ku 61.6% e studentëve të regjistruar për vitin akademik 2021-2022 kanë qenë femra²⁸

2.4 Profilet e sektorëve prioritarë

Në përputhje me procesin e PKP-së, sektorët prioritarë në nivel vendor janë **bujqësia, planifikimi urban, turizmi, energjia dhe transporti**.

2.4.1 Bujqësia

Aktivitetet mbizotëruese të fermave rurale në qarkun e Gjirokastrës janë frutikultura, vreshtaria dhe blegtoria. Për sa i përket **bujqësisë**, bashkia ka 7,000 ha tokë të punueshme, nga të cilat 5,590 ha u janë shpërndarë 4,462 familjeve, ndërsa pjesa tjetër është tokë që i përket bashkisë. Pjesa më e madhe e tokës së punueshme, në të cilën ndodhen disa ferma, është e sheshtë dhe përshkohet nga lumi Drino, përroi i Suhës dhe një sërë kanalesh kulluese dhe ujitëse. Janë ndërtuar gjithsej 88 km argjinatura për të mbrojtur tokat bujqësore nga lumenjtë Drino dhe Suha,²⁹ si dhe një rrjet ujitës prej rreth 200 km në total, nga të cilat vetëm 20 km po mirëmbahen nga bashkia³⁰. Në qarkun e Gjirokastrës gjenden 31 rezervuarë me kapacitet uji prej 29.3 milionë m³, që përdoren për ujitjen e tokave bujqësore.³¹

Shpyllëzimi, mungesa e argjinaturave malore, mirëmbajtja e kanaleve kulluese dhe ndërtimi i banesave në fusha ka prekur rëndë bujqësinë në Gjirokastrë. Shifrat për vitin 2022 tregojnë se vetëm 11.4% e totalit të tokës së punueshme të bashkisë është mbjellë (438 ha me kultura bujqësore arash dhe 363 ha me pemë frutore). Qarku i Gjirokastrës ka nivelet më të ulëta të prodhimit të perimeve në vend. Perimet, patatet dhe fasulet prodhohen për konsum familjar, me përjashtim të disa zonave rurale që kanë akses në tregje për të shitur prodhimin e tyre.³² Ndryshimet klimatike kanë ndikuar kryesisht në prodhimin e drithërave integrale, dhe bimëzat e tyre dhe perimet, pra patatet e mëparshme, janë mbjellë në fushat e Nimitrit dhe Kardhiqit.³³

Territoret e mëdha me lartësi mbi nivelin e detit mundësojnë rritjen e kafshëve dhe mbarështimin e tyre. Mbarështimi i **blegtorisë** dhe prodhimi i produkteve të bulmetit, sidomos i djathit, qumështit dhe kosit, janë pjesë përbërëse e kulturës dhe traditës kulinare vendore të Bashkisë Gjirokastrë. Bashkia menaxhon 100 kontrata qiraje për kullota gjatë verës dhe 85 deri në 90 kontrata qiraje për kullota gjatë periudhës së dimrit. Para viteve '90, në male u ndërtuan shumë rezervuarë të vegjël të krijuar nga njeriu për kafshët, për të siguruar furnizimin me ujë të bagëtive gjatë periudhave të

²⁶ Buletini Statistikor i AKPA-së 2021 (2022) f. 36, i disponueshëm në: <https://akpa.gov.al/wp-content/uploads/2022/12/Buletini-Statistikor-2021.pdf>

²⁷ <https://uogj.edu.al/>

²⁸ Ministria e Arsimit dhe Sportit, Vjetari Statistikor për Arsimin dhe Sportin (2019, 2020, 2021, 2022 dhe 2023)

²⁹ Buletini Statistikor i Qarkut Gjirokastrë 2019 (shkurt 2020), f. 18

³⁰ PM-të nga Workshop-i trajnues për përshtatjen i Bashkisë Gjirokastrë, 6 tetor 2023

³¹ Buletini Statistikor i Qarkut Gjirokastrë 2019 (shkurt 2020), f. 17

³² Po aty, f. 44-45

³³ PM-ja me Bashkinë Gjirokastrë, 26 shtator 2022

kullotjes në verë. Ndryshimet klimatike dhe temperaturat e larta kanë ndikuar në kapacitetin mbajtës të ujit të këtyre rezervuarëve të vegjël dhe në kullotjen e përgjithshme të kafshëve.³⁴ Numri i bagëtive për vitin 2022 arrin në: 10,500 gjedhë (8,700 lopë); 264,700 dhi; 182,500 dhen (144,800 me qumësht); 82,200 dhi (67,200 me qumësht); 3,400 njëhundrakë; 150,000 shpendë dhe 28,300 bletë. Ndryshimet në bujqësi kanë prekur edhe bletët; mungesa e fushave të mëdha bujqësore, që mbilleshin në të kaluarën, ka bërë që bletët të lëvizin në zonat e larta malore për të gjetur ushqim, gjë që ka ndikuar në popullsinë e tyre të përgjithshme dhe në rënien e sasisë së mjaltit të prodhuar.

2.4.2 Zhvillimi urban

Sikurse u trajtua në seksionin 2.1.2, pjesa më e madhe e popullsisë së bashkisë (65%) jeton në zonën urbane të qytetit të Gjirokastrës dhe në vendbanimet pranë tij.

Në Bashkinë Gjirokastrë, prirjet e përdorimit të tokës dhe treguesit e zhvillimit nga viti 2017 deri në 2022/2023 nxjerrin në pah një tablo komplekse të ndryshimeve në njësi të ndryshme administrative. Në përgjithësi, numri i zonave të banuara është ulur, ndërsa hapësirat e hapura janë zgjeruar, gjë që tregon ndryshime të mundshme në strategjitë e planifikimit dhe zhvillimit urban. Toka për banim ka mbetur e qëndrueshme në Gjirokastrë, në zonën urbane të bashkisë, dhe është zgjeruar në zonat administrative Çepo dhe Picar. Pothuajse në të gjitha njësitë administrative, toka bujqësore ose është pakësuar, pra në Gjirokastrë, Lazarat, Picar, Çepo dhe Odrije, ose ka mbetur njësoj, pra në Lunxhëri dhe Antigone, çka tregon një ndryshim të vazhdueshëm në praktikën bujqësore. Në përgjithësi, këto prirje pasqyrojnë një model të përzier urbanizimi, rikuperimi tokë dhe ndryshimesh në aktivitetet ekonomike në të gjithë qarkun.

Pjesa perëndimore e bashkisë (njësitë administrative Çepo dhe Picar) është malore dhe më pak e aksesueshme. Nuk ka sipërfaqe të kultivuara dhe territori mbizotërohet nga pyjet, livadhet dhe zonat shkëmbore. Fshatrat e kësaj zone ndodhen në luginën e lumit Kardhiq dhe degën e tij. Këto fshatra janë më të shpërndara, më të paarrtshme dhe më të vogla. Shumica e fshatrave ndodhen në pjesën lindore të bashkisë, në shpatet e malit të Lunxhërisë, me pamje nga lugina e lumit Drino.

2.4.3 Turizmi

Gjirokastra po njihet si një **destinacion turistik kulturor** kombëtar, rajonal dhe ndërkombëtar falë qytetit të Gjirokastrës dhe shumë prej vendbanimeve të saj më të vogla, që janë të dalluara për historinë dhe arkitekturën e spikatur. Bërthama historike e qytetit është vend i Trashëgimisë Botërore të UNESCO-s dhe përfshin qindra shtëpi kulla të tipit osman, me çati tipike prej guri, ballkone prej druri dhe mure prej guri, ndonjëherë të lyera me gëlqere, që i dhanë emrin “Qyteti i Gurtë”. Krahas kësaj arkitekture të veçantë, ka edhe shumë monumente të tjera, ku më kryesori është Kalaja e qytetit (më shumë një fortesë), e cila është një nga kështjellat më të mëdha në Ballkan. Ndërtesa të tjera monumentale, që tani funksionojnë si hapësira muzeale, përfshijnë shtëpitë e Eqerem Çabejt, Enver Hoxhës dhe Ismail Kadaresë, Hamamin, tunelin e Luftës së Ftohtë, kullën e Zakatëve, shtëpinë e madhe e familjes Skënduli dhe mbi 800 ndërtesa të tjera historike, shumë prej të cilave janë në risk degradimi.³⁵ Një pjesë e trashëgimisë së qytetit të vjetër të Gjirokastrës është nën kërcënimin e ndryshimeve klimatike pasi shumë ndërtesa të vjetra (20 ndërtesa të tilla të mëdha) po preken nga reshjet e dendura të shiut dhe rrezikojnë të shemben, duke u shndërruar në risk edhe për sigurinë e qytetarëve.³⁶

³⁴ Po aty

³⁵ PVZH-ja e Gjirokastrës (2017), f. 253 – 266

³⁶ PM-ja me Bashkinë Gjirokastrë, shtator 2022

Muzika polifonike tradicionale shqiptare ka veçantinë e saj në Gjirokastrë. E integruar në isopolifoninë popullore shqiptare, ajo u njoh në vitin 2005 nga UNESCO si “**trashëgimi kulturore jomateriale**” dhe u regjistrua në vitin 2008 në Listën Përfaqësuese të Trashëgimisë Kulturore Jomateriale të Njerëzimit.³⁷ Çdo pesë vjet, në Kalanë e Gjirokastrës organizohet Festivali Folklorik i Gjirokastrës, që shënon një ngjarje të madhe kulturore.

Vitet pas pandemisë, dhe veçanërisht viti 2023, shënuan rritje të numrit të turistëve në krahasim me vitin 2022. Edhe pse në vitin 2023 u shënuan temperatura më të larta, turizmi kulturor nuk u prek. Rreth 300,000 turistë, shumica prej të cilëve të huaj, e vizituan këtë qark. Vetëm Kalanë e Gjirokastrës e kanë vizituar 217,906 vizitorë, 78,970 më shumë krahasuar me vitin 2022.³⁸ Kapacitetet akomoduese të qytetit ishin rezervuar plotësisht dhe qëndrimi mesatar për turistët që vizitonin qytetin ishte 2-3 ditë. Në përgjithësi, sezoni turistik po zgjatet.³⁹

Megjithëse është një bashki e pasur me burime natyrore, me shembuj të shumtë të trashëgimisë kulturore dhe historike, si dhe folklor të gjallë, aktivitetet e lidhura me sektorin e turizmit nuk janë një aktivitet ekonomik mbizotërues, sidomos në pjesën e brendshme rurale të bashkisë, gjë që nuk mundëson sigurimin e një burimi të qëndrueshëm ose autonom të ardhurash për popullsinë vendore dhe njerëzit që merren me biznes.

2.4.4 Energjia

Bashkia përballet me sfida për **ruajtjen e energjisë** urbane, kryesisht për shkak të tipologjisë së banesave private që përbëhen nga: i) shtëpi karakteristike prej guri, ii) pallate të ndërtuara gjatë viteve të komunizmit para viteve '90 dhe iii) ndërtesa pas viteve '90, kryesisht në lagjen “18 Shtatori”. Problem mbeten sidomos ndërtesat para viteve '90, pasi ato kanë sipërfaqe mjaft të mëdha xhami të ekspozuar (ballkone, dyer, dritare), të cilat nuk ofrojnë eficiencë energjie për apartamentet/banesat.⁴⁰

Ngrohja me dru është një prirje që ndiqet në shtëpi, shkolla dhe çerdhe, dhe këshillohet që për ngrohje të përdoret dru në vend të ajrit të kondicionuar. Në shtëpitë karakteristike prej guri, ngrohja sigurohet nëpërmjet oxhaqeve dhe më vonë me soba me dru, ndërsa ftohja bëhet në mënyrë natyrale dhe mundësohet nga trashësia e mureve të tyre. Në rast të ndryshimeve të ardhshme të temperaturës në 5+ gradë, apartamentet/banesat private vlerësohen si “të papërshtatshme për qëllimin” për t’u përshtatur ndaj këtyre temperaturave. Nuk ka rregullore për vendosjen e kondicionerëve në zonën e vjetër të qytetit dhe as për mbrojtjen e fasadave. Nevojitet një manual se si të arrihen masat e eficiencës së energjisë në pjesën e vjetër të qytetit dhe që këto ndërhyrje të jenë në harmoni me arkitekturën dhe të përdorin elementet e duhura.⁴¹

Prodhimi modest i energjisë është i pranishëm në Gjirokastrë. Në degën e Drinos, është planifikuar të ndërtohen gjithsej 10 HEC-e me kapacitet prodhimi 1-10 MW, pjesa më e madhe e të cilëve në lumin Kardhiq, në njësinë administrative Çepo. Vetëm dy HEC-e (<1 MW) janë në funksion në njësinë administrative Picar.⁴²

2.4.5 Transporti

³⁷ <https://ich.unesco.org/en/RL/albanian-folk-iso-polyphony-00155>

³⁸ Drejtoria Rajonale e Trashëgimisë Kulturore, Gjirokastrë

³⁹ PM-të nga Workshop-i trajnues për përshtatjen i Bashkisë Gjirokastrë, 6 tetor 2023

⁴⁰ Po aty

⁴¹ Po aty

⁴² <https://riverwatch.eu/en/balkanrivers/map>

Gjirokastra është e aksesueshme vetëm nëpërmjet rrugës kombëtare, e cila është në gjendje shumë të mirë. Bashkia Gjirokastër përshkohet nga **rruga kombëtare** që lidh Fierin me pikën kufitare të Greqisë, pjesë e autostradës Adriatiko-Joniane, e cila do të mbështetet nga BE-ja si avancim i Korridorit Mesdhetar (Gjurma Rrugore 2). Prandaj, integrimi i transportit vendas me atë ndërkombëtar dhe orientimi i zhvillimit urban drejt tij duhet të jenë pjesë e ndërhyrjeve për zhvillim të transportit vendor.

Ndërhyrjet e fundit infrastrukturore në qytetin e Gjirokastrës, si për shembull bypass-i i Gjirokastrës, rindërtimi i parkut të Viroit, i rrugës hyrëse të qytetit nga ana veriore (përfshirë një korsi për biçikletat dhe këmbësorët), shtrimi i rrugëve me kalldrëm në qendrën historike dhe kthimi i saj në një zonë pedonale gjatë sezonit turistik, zgjerimi i korsisë së rrugës në hyrjen jugore të qytetit në sheshin kryesor të qendrës historike, ndërtimi i një parkimi nëntokësor nën sheshin kryesor të qendrës historike, kanë përmirësuar aksesueshmërinë, bllokimet e trafikut në qytet dhe ofertën turistike.

Numri i automjeteve elektrike për vitin 2022 është shumë modest (8). Të dhënat tregojnë se në periudhën 2018-2022, automjetet dominohen nga veturat me 81.5%, autobusët me 1.1% dhe mjete të tjera, kryesisht kamionë dhe mjete të ngjashme për qëllime transporti me 17.4%. Në përgjithësi, të dhënat tregojnë një sektor transporti **që varet kryesisht nga automjetet me naftë dhe benzinë**.

3 Qeverisja dhe kuadrot rregullatore dhe politikat, planet e programet përkatëse

Ky kapitull përshkruan shkurtimisht aspektet e sistemit të qeverisjes së Bashkisë Gjirokastrë që lidhen me përshtatjen. Për fat të keq, ndërkohë që në nivel kombëtar mekanizmat janë disi më të zhvilluara, **integrimi i çështjeve të ndryshimeve klimatike dhe përshtatjes** në Bashkinë Gjirokastrë **nuk ka nisur fare** për shkak të nivelit të njohurive, ekspertizës, dhe burimeve njerëzore, teknike e financiare.

3.1 Profili i qeverisjes në Gjirokastrë

Në Shqipëri qeverisja vendore përbëhet nga zyrtarë të zgjedhur (kryetari dhe këshilli bashkiak), drejtoritë dhe zyrat e ndryshme me staf administrativ (nëpunësit civilë) të organizuara kryesisht në bazë të funksioneve themelore që ngarkohen me ligj, të cilat kanë të bëjnë me administrimin e shërbimeve vendore si punët publike, menaxhimi i mbetjeve, infrastruktura arsimore, etj.

Reforma administrative territoriale (2015) dhe grupimi i ish-bashkive dhe komunave në njësi të reja bashkiake çuan në krijimin e Bashkisë Gjirokastrë, të organizuar në shtatë njësi administrative. Bashkia administron qytetin e Gjirokastrës dhe 38 fshatra. Megjithatë reforma ka përfunduar tashmë prej shtatë vjetësh, bashkitë përballen ende me vështirësi në mbledhjen dhe konsolidimin e informacionit, organizimin dhe zbatimin e funksioneve të veta, si dhe strukturimin e burimeve njerëzore. E njëjta gjë vlen edhe për Bashkinë Gjirokastrë.

Bashkia është e organizuar në 12 drejtori me 617 punonjës gjithsej, 17 prej të cilëve mbajnë pozicione të funksionarëve politikë, 91 pozicione administrative të rregulluara me ligjin për nëpunësin civil dhe 509 të tjera të rregulluara me kodin e punës.⁴³ Bujqësia (përfshirë pylltarinë, ujitjen dhe kullimin), **planifikimi urban dhe turizmi** (përfshirë trashëgiminë) **janë organizuar nën drejtori të dedikuara me funksione të qarta**. Organigrama dhe struktura e Bashkisë **nuk parashikon një pozicion/funksion të dedikuar pune lidhur me sektorët e transportit dhe energjisë**.

3.2 Objekti i Planit Vendor të Përshtatjes

Bashkitë kanë **mandat të qartë zyrtar në lidhje me ndryshimet klimatike**. Ligji nr. 155/2020 “Për ndryshimet klimatike” parashikon që:

- bashkitë të hartojnë dhe zhvillojnë politika dhe masa për zbutjen e ndryshimeve klimatike në fushën e pylltarisë e bujqësisë, duke synuar reduktimin e emetimeve dhe përthithjes së karbonit të çliruar nga sektorët e bujqësisë, pylltarisë, përdorimeve të tjera të tokës dhe ruajtjes së ekosistemeve; *(neni 18)*
- bashkitë, për territorin nën juridiksionin e tyre, të grumbullojnë, organizojnë dhe mbajnë të dhënat e tyre për klimën, së bashku me raportet për masat e marra ose të planifikuara për zbutjen e përshtatjes, dhe t’i vënë këto në dispozicion të ministrisë përkatëse”; *(neni 23)*
- bashkitë të hartojnë politika që nxisin sektorin publik dhe privat për investime të konsiderueshme që shkarkojnë pak GES, që janë transparente, kanë rezultate të parashikueshme, janë pak të ndikuara nga ndryshimet klimatike; *(neni 29, pika 1.)*

⁴³ Vendimi i Kryetarit të Bashkisë nr. 838, datë 08.06.2022, “Për miratimin e strukturës së Bashkisë Gjirokastrë për vitin 2022”

- bashkitë të përditësojnë politikat/dokumentet kombëtare, në mënyrë që të nxisin investimet për projekte miqësore ndaj klimës, të mbështesin kërkimin shkencor dhe të nxisin praktikën më të mirë në fushat prioritarë të prodhimit të energjisë, eficiencës së energjisë, transportit, ujërave, menaxhimit të mbetjeve, përdorimit të tokës, përshtatjes së infrastrukturës dhe mbrojtjes së natyrës. (neni 29, pika 2.)

3.3 Lidhjet me strategjinë kombëtare të zhvillimit/kuadrin e planifikimit

Në kuadër të Veprimit Prioritar Nr. 12 “Nisma për Planet Bashkiake të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike”, PKP-ja parashikon hartimin e Planeve të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike për bashkitë e cënueshme nga efektet e ndryshimeve klimatike.⁴⁴

Në zbatim të ligjit 107/2014 “Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit”, i ndryshuar, instrumenti më i lartë i planifikimit është **Plani i Përgjithshëm Kombëtar**. Plani parashikon forcimin dhe shndërrimin e Rajonit Ekonomik Gjirokastrë – Sarandë (porta jugore e vendit) në një pol të rëndësishëm, duke e forcuar Gjirokastrën si qendër kryesore të rajonit dhe duke e forcuar Sarandën si qendër të specializuar turistike, nëpërmjet krijimit të një porti turistik dhe ndërtimit të një aeroporti të ri, si dhe lidhjes me rajonin e veçantë ekonomik Këlcyrë-Përmet-Skrapar.

Në përputhje me Planin e Përgjithshëm Kombëtar, **Plani i Përgjithshëm Vendor i Zhvillimit për Bashkinë Gjirokastrë**, i miratuar në vitin 2017, identifikon strategjinë territoriale dhe prioritetet strategjike për zhvillimin e bashkisë në 15 vitet e ardhshme. Shumica e prioritetëve strategjike të përcaktuara në këtë dokument lidhen me sektorët prioritarë të PKP-së, ku energjia nuk është identifikuar si objektiv strategjik, siç theksohet në Tabela 3.1.

Tabela 3.1 _Përmbledhje e Objektivave Strategjike të PVZH-së së Gjirokastrës në lidhje me sektorët prioritarë të PKP-së

Dokumenti	Sektorët prioritarë të PKP-së				
	Planifikimi urban	Turizmi	Bujqësia	Transporti	Energjia
PVZH-ja e Gjirokastrës	√	√	√	√	

Burimi: Plani i Përgjithshëm Vendor i Zhvillimit i Bashkisë Gjirokastrë, miratuar me Vendimin e Këshillit Kombëtar të Territorit nr. 8, datë 08.02.2017, i disponueshëm në: <https://planifikimi.gov.al/index.php?id=732&L=2>

Për më tepër, Ligji nr. 28/2021 “Për disa ndryshime dhe shtesa në Ligjin nr. 124/2015 “Për eficiencën e energjisë””, i ndryshuar, parashikon që Bashkitë të hartojnë **plane vendore veprimi për energjinë dhe ndryshimet klimatike**, në përputhje me Planin e Integruar të Energjisë dhe Klimës.

⁴⁴ Planifikimi Kombëtar i Përshtatjes (PKP) ndaj Ndryshimeve Klimatike në Shqipëri, Kuadri për Procesin e Vënit (2021), f. 66 – 67, i disponueshëm në: https://unfccc.int/sites/default/files/resource/National_Adaptation_Plan_Albania.pdf

4 Proceset që mbështesin hartimin e Planit Vendor të Përshtatjes

Procesi i Planit Vendor të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike dhe “mekanizmat” e tij janë koncepte mjaft të reja në nivel vendor. Sikurse u evidentua edhe nga ushtrimi “Vlerësimi i kapaciteteve të bashkive dhe nevojave për trajnim mbi Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike”⁴⁵ në nivel vendor nuk ka organizime institucionale, mekanizma bashkërendimi, apo procedura konsultimi me palët e interesit.

4.1 Organizimi i nevojshëm institucional për procesin e PVP-së

Me gjithë sa më lart, është e domosdoshme të trajtohen shkurtimisht funksionet dhe përgjegjësitë kryesore të Bashkisë Gjirokastrë lidhur me sektorët prioritarë të PKP-së, me qëllim vlerësimin më të mirë të mënyrës së rregullimit të këtyre sektorëve në nivel vendor, kryesisht sa i përket burimeve njerëzore, duke mundësuar kështu njohje më të mirë të nevojave të çdo sektori të Bashkisë Gjirokastrë për zhvillim kapacitetesh lidhur me përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike.

Tabela 4.1 _ Burime njerëzore të dedikuara që mbulojnë sektorët prioritarë të PKP-së në bashkinë Gjirokastrë

Sektori prioritar i PVP-së	Drejtoria/sektori përgjegjës	Pozicionet që mbulojnë detyrat	si % e të gjithë stafit	Komente
Planifikimi Urban dhe Pyjet	Drejtoria e Planifikimit Urban	9	1.5%	Drejtoria e ngarkuar me planifikimin urban dhe zhvillimin e territorit punëson urbanistë, arkitektë, inxhinierë ndërtimi, një inxhinier mjedisi;
	Drejtoria e Zhvillimit të Bujqësisë, Pylltarisë, Ujitjes dhe Kullimit / Sektori i Këshillimit për Shërbimet Bujqësore, i Administrimit të Tokës dhe Pyjeve, dhe Sektori i Mbrojtjes dhe Monitorimit të Tokës dhe Pyjeve	8	1.3%	Përgjegjësitë e punës në pylltari të ndara ndërmjet dy sektorëve të Drejtorisë së Zhvillimit të Bujqësisë, Pylltarisë, Ujitjes dhe Kullimit; 8 punonjës mbulojnë pyjet dhe kullotat; 3 prej tyre kryejnë detyrën e planifikimit dhe 5 kryejnë detyrën e inspektimit/monitorimit
Turizmi	Drejtoria e Turizmit, Trashëgimisë dhe Sportit / Sektori i Turizmit dhe Promovimit & Sektori i Projekteve të Trashëgimisë dhe Kulturës	9	1.5%	Drejtoria ka 16 punonjës; drejtori, dy drejtues njësie dhe 6 specialistë në Sektorin e Turizmit dhe Promovimit dhe në Sektorin e Projekteve të Trashëgimisë dhe Kulturës menaxhojnë kryesisht sektorin.
Bujqësia	Drejtoria e Zhvillimit të Bujqësisë, Pylltarisë, Ujitjes dhe Kullimit / Sektori i Ujitjes dhe Kullimit	4	0.6%	Burimet njerëzore përfshijnë përgjegjësin e sektorit, 2 specialistë dhe një inspektor monitorimi Çështjet e blegtorisë ndiqen nga 3 punonjës të punësuar në Sektorin e Veterinarisë dhe Mbrojtjes së Konsumatorit
Transporti	Nuk ka	0	0	nuk ka një pozicion të dedikuar që mbulon këtë sektor; një Inxhinier Specialist për

⁴⁵ Projekti UNDP-PKP, Raport mbi “Vlerësimin e kapaciteteve të bashkive dhe nevojave për trajnim mbi përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike” (shkurt 2022)

Sektori prioritar i PVP-së	Drejtoria/sektori përgjegjës	Pozicionet që mbulojnë detyrat	si % e të gjithë stafit	Komente
				Lejet/Licensimin në Drejtorinë e të Ardhurave, Pronave Publike, Lejeve dhe Licencave bën licensimin e transportit
Energjia	Nuk ka	0	0	në Strukturën e miratuar të Bashkisë për vitin 2022 nuk ka pozicion të dedikuar pune;

Burimi: Struktura Organizative e Bashkisë Gjirokastrë miratuar me Vendim të Kryetarit për vitin 2022

4.2 Proceset e angazhimit të palëve të interesit

Me qëllim përfshirjen e një game të larmishme palësh interesi dhe integrimin e kontributit të tyre në Planet Vendore të Përshtatjes (PVP), Projekti “Përparimi i planifikimit të përshtatjes afatmesme dhe afatgjatë të Shqipërisë, përmes zhvillimit të një procesi të planifikimit kombëtar të përshtatjes” nisi një proces konsultimi me tetë bashki partnere, përfshirë Bashkinë Gjirokastrë. Me ndihmën e projektit UNDP-PKP, procesi në Gjirokastrë filloi në maj të vitit 2021. Duke pranuar risinë e temës, konsultimet u shtrinë përtej drejtorive të Bashkisë Gjirokastrë, duke përfshirë aktorë të ndryshëm vendorë. Nëpërmjet korrespondencave, takimeve teknike dhe workshop-eve nga viti 2022 deri në 2023, projekti u angazhua me 59 persona (35 femra dhe 24 meshkuj), duke përfshirë përfaqësues të Bashkisë Gjirokastrë, Prefekturës Gjirokastrë dhe Agjencisë Rajonale të Zonave të Mbrojtura Gjirokastrë (ARZM), Agjencisë Rajonale të Mjedisit Fier (që mbulon bashkitë Fier, Vlorë dhe Gjirokastrë) dhe Agjencisë Rajonale të Ekstensionit Bujqësor Lushnjë (që mbulon bashkitë Fier, Vlorë dhe Gjirokastrë).

Procesi i hollësishëm është përshkruar Shtojca 1: Qasja e palëve të interesit lidhur me përgatitjen e Planit Vendor të Gjirokastrës për Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike në këtë dokument.

4.3 Informacione/organizime institucionale shtesë të nevojshme për procesin e PVP-së

Hartimi dhe më pas zbatimi i Planit të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike të Gjirokastrës do të kërkojë burime njerëzore të dedikuara dhe të përmirësuara me qëllim drejtimin dhe bashkërendimin e procesit. Ndër këto masa, me rëndësi të madhe është përcaktimi i një **“pike kontakti”** për ndryshimet klimatike. Duhet të theksohet se **ky roli i ri duhet të zyrtarizohet sa më shpejt që të jetë e mundur** në Bashkinë Gjirokastrë, **në kuadër të pozicioneve të përcaktuara qartë në strukturën e propozuar ose si pozicione të reja të posaçme.**

Në Bashkinë Gjirokastrë, **është shumë e qartë linja hierarkike për mbikëqyrjen dhe menaxhimin e sektorëve të turizmit, urbanistikës dhe bujqësisë në PNK.** Kjo e lehtëson edhe rendin e punës për këta sektorë që lidhen me PKP-në. Gjithashtu, njësitë ekzistuese, që mbulojnë bujqësinë, duhet të forcohen më tej dhe të parashikohen pozicione në lidhje me nënsektorët e transportit dhe energjisë.

Funksionet që lidhen me **mbledhjen e të dhënave, prodhimin dhe monitorimin e statistikave**, të cilat janë të rëndësishme për planifikimin e masave të përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, **parashikohen në të gjitha përgjegjësitë e punës të drejtorive të bujqësisë, planifikimit urban dhe turizmit.** Sidoqoftë, në organigramën ekzistuese të bashkisë, nuk parashikohet asnjë pozicion i dedikuar i specialistit të statistikave.

Me qëllim lehtësimin e ndarjes së komunikimit ndërmjet drejtorive përgjegjëse për sektorët prioritarë të PVP-së, **me vendim të Kryetarit mund të zyrtarizohet një grup pune për PNK-në dhe të**

ngarkohet me përgjegjësi të hollësishme në Rregulloret e Brendshme.

Në përgjithësi, është e domosdoshme të përcaktohen qartë rolet dhe kompetencat zyrtare të individëve në fushën e tyre të punës, së bashku me përgjegjësitë e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, si pjesë e punës së tyre të përditshme.

5 Informacioni mbi ndryshimet klimatike

Klima e Shqipërisë aktualisht po ndryshon. Gjatë shekullit të shkuar, temperaturat janë rritur dhe regjimet e temperaturave e reshjeve kanë ndryshuar me rritjen e ndryshimeve mes stinëve dhe ndikimet e motit më ekstrem. Parashikohet që këto ndryshime të vijnë dhe të intensifikohen gjatë dhjetëvjeçarëve të ardhshëm, ndërkohë që ndryshimet klimatike në të ardhmen parashikohet të jenë shumë më të theksuara se në të shkuarën. Aktualisht, ndryshimet klimatike po ndikojnë te bashkitë shqiptare, të cilat po përballen me përmbytje dhe zjarre në pyje. Veprimi i hershëm për t'u përshtatur me këto ndryshime do të ndihmojë për përmirësimin e aftësive ripërtëritëse dhe reduktimin e riskut. Ndryshimet klimatike janë sfida komplekse, pasi risqet janë të ndërlydhura dhe kanë mundësi të shkaktojnë ndikime të njëpasnjëshme.

5.1 Përkufizimi i termave kyç

- **Risku klimatik** është rezultat i probabilitetit të një rreziku (të intensifikuar nga ndryshimet klimatike) dhe i përmasave të efekteve negative të mundshme të këtyre kërcënimeve në shoqëri, mjedis dhe ekonomi. Identifikimi i riskut ka të bëjë me vlerësimin e riskut bazuar në analizat e mëparshme të rreziqeve të mundshme, ndikimeve të tyre në sektorë dhe cenueshmërisë së sektorëve përkatës. Prioritizimi i riskut bazohet në mundësinë e ndodhshmërisë së rrezikut dhe vlerësimin e pasojave.
- **Ekspozimi:** Masa (shpeshtësia dhe ashpërsia) e përjetimit të rrezikut klimatik në fjalë në vendndodhjen përkatëse. Ky vlerësim do të bazohet fillimisht në performancën aktuale në kushtet e sotme klimatike dhe në ngjarjet e fundit ekstreme, dhe më pas në mënyrën se si mund të ndryshojë ekspozimi në ndryshimet e ardhshme klimatike.
- **Ndjeshmëria:** Masa në të cilën rreziku klimatik mund të prekë bashkinë, pavarësisht vendndodhjes. Nëse ndikimet në asete ndikojnë në përgjithësi në ofrimin e shërbimit dhe shkaktojnë ndërprerje, ky do të jetë një prioritet për trajtim në fazën e ardhshme. Gjithashtu, në këtë kuadër duhet të merren parasysh risqet e **ndërvarësisë** dhe se si ndikimet në sisteme të tjera prekin bashkinë; për shembull, se si ngjarjet atmosferike ekstreme mund të sjellin ndërprerje të furnizimit me energji dhe se si kjo mund të ndikojë në sisteme.
- **Kapaciteti për përshtatje** është aftësia e sistemeve, institucioneve, njerëzve dhe organizmave të tjera për t'u përshtatur ndaj dëmeve të mundshme, për të shfrytëzuar mundësitë ose për t'iu përgjigjur pasojave. Nëpërmjet këtij vlerësimi synohet të njihen burimet e qytetit/bashkisë në lidhje me mundësinë e përdorimit të tyre për t'u bërë ballë rreziqeve me të cilat përballlet qyteti.
- **Cenueshmëria** përbëhet nga ndjeshmëria dhe kapaciteti për përshtatje i sektorëve. Cenueshmëria mund të përkufizohet si prirja ose predispozita e një sistemi të caktuar për t'u ndikuar nga një kërcënim. Rezultatet e vlerësimeve të ndjeshmërisë dhe kapaciteteve për përshtatje përbëjnë bazën e vlerësimit të cenueshmërisë së sektorëve.
- **Vlerësimi i rrezikut klimatik** identifikon probabilitetin, intensitetin dhe shkallën kohore të rreziqeve kryesore në një bashki/qytet dhe shpërndarjen e tyre hapësinore në zonë, duke marrë parasysh prirjet historike të qytetit dhe situatën aktuale, si dhe skenarët e ardhshëm të bazuar në provat shkencore të disponueshme.
- **Vlerësimi i ndikimit të rrezikut klimatik** shqyrton ndikimet e mundshme të ngjarjeve të rreziqeve klimatike te njerëzit, asetet dhe shërbimet. Vlerësimi duhet të identifikojë: (1)

grupet e popullsisë, sistemet dhe sektorët e cënueshëm, (2) kapacitetin e popullsisë dhe sistemeve për t'u përshtatur ndaj rreziqeve dhe (3) ndikimin e mundshëm të njerëzimit dhe sistemet.

- Vlerësimi i riskut dhe ndikimeve bazohet te **Mundësia**: sa ka të ngjarë të ndodhë rreziku deri në vitin 2050 dhe te **Pasojat**: Ashpëria ose përmasat e ndikimit të lidhur me rrezikun klimatik, nëse ai ndodh. Në këtë kuadër merret në konsideratë një gamë e gjerë ndikimesh

5.2 Informacioni klimatik

Fokusi i këtij kapitulli është të kuptohet klima në mbarë Shqipërinë dhe të vlerësohet niveli i saj i qëndrueshmërisë dhe cënueshmërisë. Ky vlerësim bazohet në ekspozimin e Shqipërisë ndaj rreziqeve klimatike.

Për këtë arsye, vlerësimi përqendrohet kryesisht në risqet fizike të drejtpërdrejta dhe të tërthorta (**Risku = ekspozimi ndaj rrezikut x ndjeshmëria x kapaciteti për përshtatje**) dhe mundësitë në kuadër të ndryshimeve klimatike. Në bazë të këtyre risqeve do të hartohen planet bashkiake për përshtatjen. Qëllimi është që politikëbërësve dhe vendimmarrësve t'u sigurohet informacion rreth risqeve klimatike, të cilat mund të kenë ndikimin më të madh në shoqëri, ekonomi dhe mjedis, duke u mundësuar hartimin e planeve të bazuara në prova dhe të qëndrueshme në të ardhmen. Gjetjet dhe rekomandimet e vlerësimit ofrojnë gjithashtu informacion të vlefshëm mbi risqet dhe mundësitë që duhet të trajtohen.

5.2.1 Ndryshimet aktuale klimatike në Shqipëri

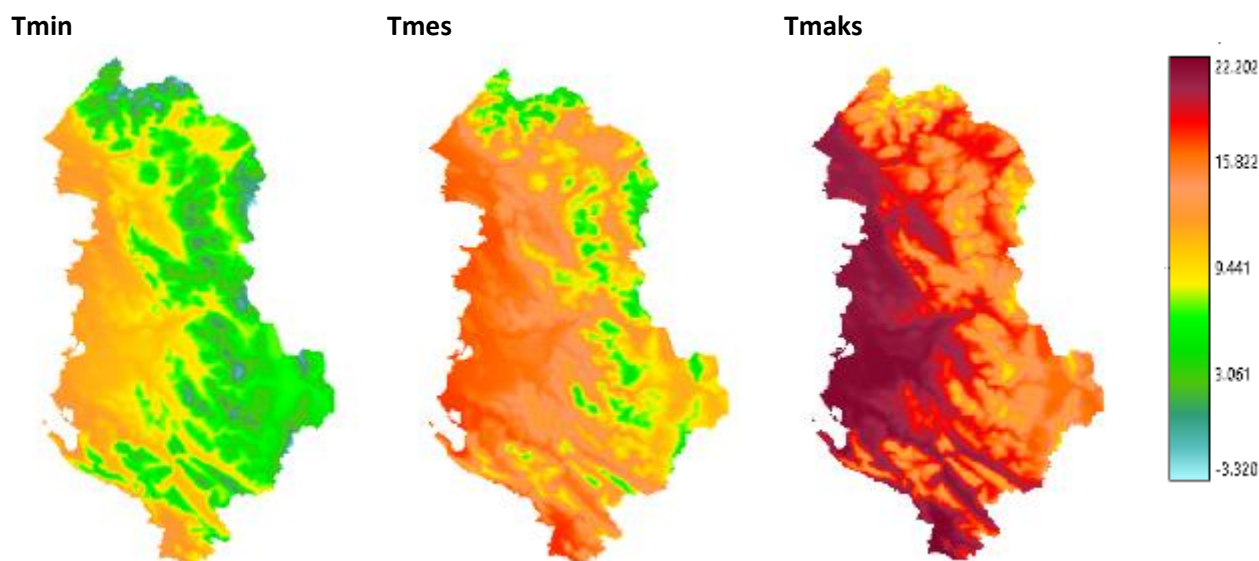
Klima e Shqipërisë është klimë tipike mesdhetare, e karakterizuar nga dimri i butë me reshje të bollshme dhe vera e nxehtë dhe e thatë. Për shkak të topografisë shumë të thyer, në këtë klimë tipike mesdhetare vërehen luhajtje të konsiderueshme klimatike. Luhajtjet e vlerave mesatare vjetore të temperaturës dhe reshjeve paraqiten në Tabela 5.1.

Tabela 5.1 _ Luhajtjet e vlerave mesatare vjetore të temperaturës dhe reshjeve

Vlerat vjetore	Min	Maks
Tmin mesatare (°C)	-3.1	13.1
Tmaks mesatare (°C)	5.3	22.9
Tmes mesatare (°C)	1.1	17.4
Reshjet (mm)	370	3260

Figura 5.1 ilustron shpërndarjen gjeografike të mesatareve vjetore (periudha 1996-2015) të temperaturave të mesme maksimale (Tmaks) dhe minimale (Tmin)

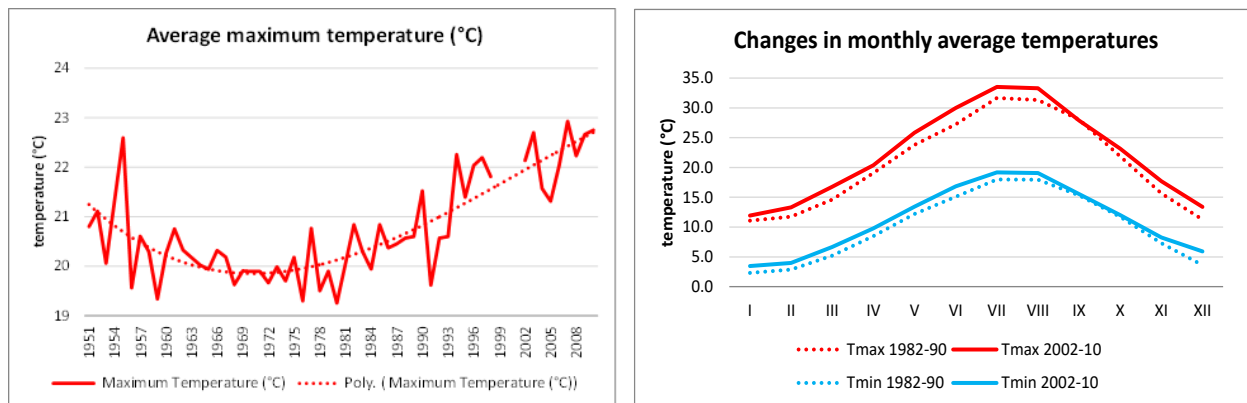
Figura 5.1_ Shpërndarja e temperaturave mesatare vjetore

Që nga viti 1960, klima e Shqipërisë ka ndryshuar në mbarë territorin. Vihen re dy periudha të veçanta: a) vlerat mesatare vjetore kanë pësuar rënie midis viteve 1960 dhe 1990 dhe më pas b) kanë pësuar rritje. E njëjta gjë nuk ndodh me **reshjet**. Vëzhgimet tregojnë luhajtje, por jo një prirje të qartë për të gjithë vendin.

Analiza e klimës për zonën e Gjirokastrës paraqitet shkurtimisht si më poshtë.

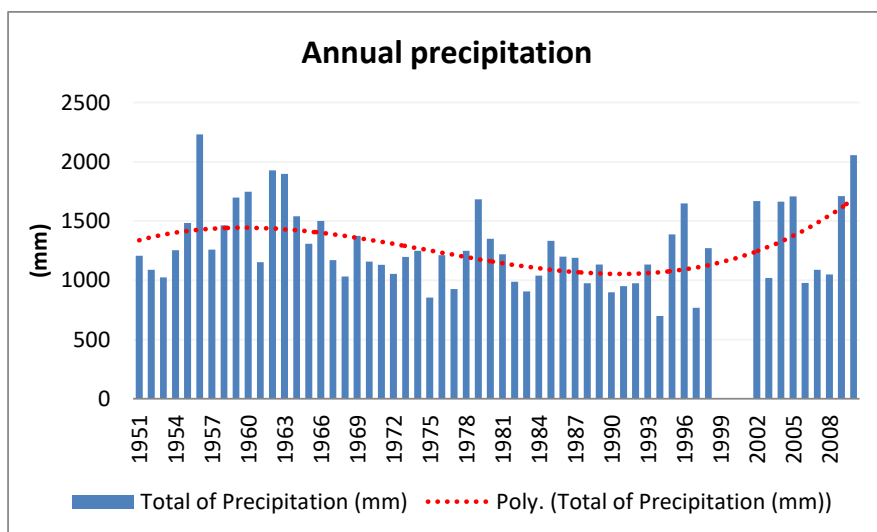
Figura 5.2_ a) shpërndarja vjetore e Tmaks mesatare vjetore; b) shpërndarja mujore të temperaturave mesatare vjetore

Rritja e temperaturës gjatë periudhës 2001-2010 është mjaft e dukshme krahasuar me periudhën 1981-1990 (Figura 5.2_a, b). Për këtë arsye, numri i ditëve të nxehta ($T_{maks} \geq 35^{\circ}\text{C}$) është rritur dhe i atyre të ftohta ($T_{min} \leq 0^{\circ}\text{C}$) dhe shumë të ftohta ($T_{min} \leq -5^{\circ}\text{C}$) është ulur në periudhën 2001-2010, krahasuar me periudhën e mëparshme.

Në dallim nga shpërndarja e temperaturave, ajo e reshjeve nuk tregon një prirje të qartë, vetëm luhajtje (Figura 5.3). Sasia e reshjeve vjetore gjatë periudhës së marrë në konsideratë luhatet ndërmjet 700 mm (1994) dhe 2231 mm (1960). Reshjet mujore deri në 150 mm/muaj janë më të shpeshta.

Figura 5.3 _ Shpërndarja e reshjeve vjetore (1951 – 2010), Gjirokastrë

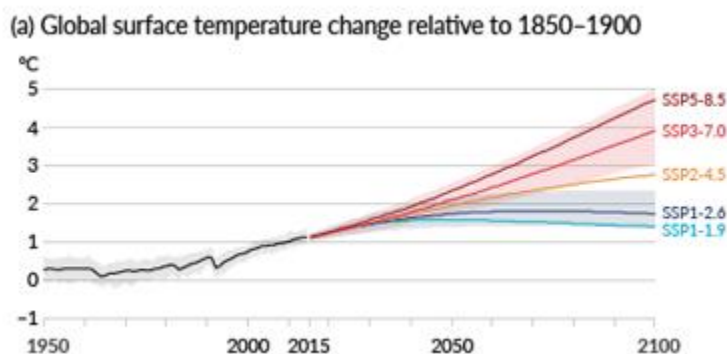

5.2.2 Parashikimet klimatike për të ardhmen për Shqipërinë

Me qëllim vlerësimin e ndryshimeve klimatike, komuniteti shkencor ka hartuar Rrugët e Përbashkëta Socio-ekonomike (SSPx-Y)⁴⁶, skenarët e ndryshimeve klimatike të ndryshimeve për ndryshimet e parashikuara socio-ekonomike botërore deri në vitin 2100, siç përcaktohet në Raportin e Gjashtë të Vlerësimit të PNNK-së. Këto përdoren për të hartuar skenarë të emetimeve të gazeve me efekt serrë, së bashku me politika të ndryshme klimatike.

Ndryshimet e vëzhguara dhe të simuluar lidhur me temperaturën e sipërfaqes në krahasim me periudhën 1850 – 1900 në shkallë botërore paraqiten në Figura 5.4.

Figura 5.4 _ Ndryshimi botëror i temperaturës së sipërfaqes në krahasim me periudhën 1850-1900

Burimi: TS, Ndryshimet klimatike 2021: Baza e Shkencës Fizike. Kontributi i WGI-së për AR6 të PNNK-së (TS, Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of WGI to the AR6 of the IPCC)

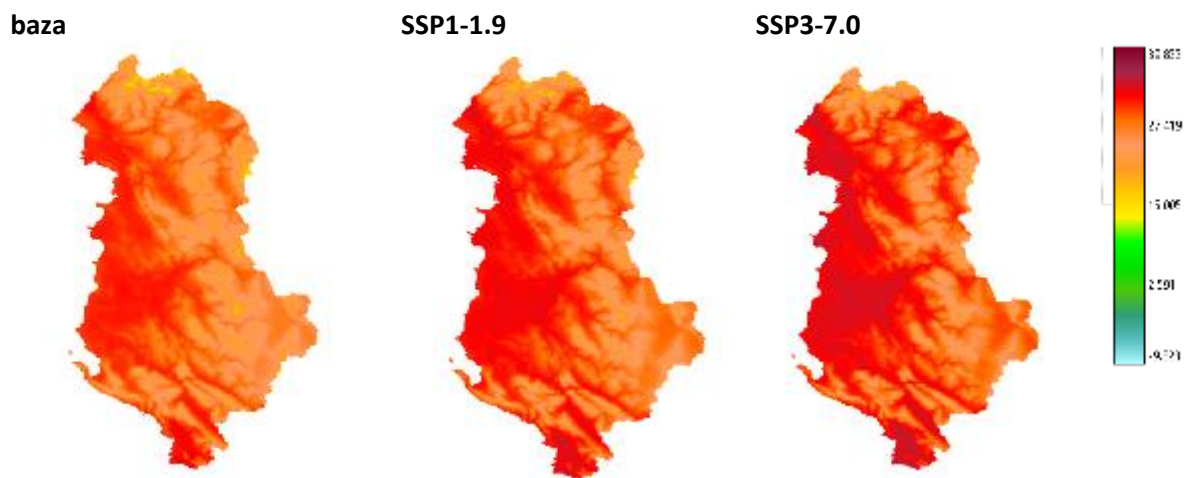
Analiza e mëposhtme mbi ndryshimet e pritshme klimatike bazohet në skenarët e SSPx-y të hartuar për Shqipërinë⁴⁷. Në shumicën e rasteve, analiza përqendrohet në SSP 1-1.9 (që janë në përputhje

⁴⁶ Në Shtojcën II të këtij dokumenti jepet një përshkrim i shkurtër i pesë SSP-ve

⁴⁷ Skenarët e ndryshimeve klimatike për Shqipërinë janë zhvilluar nëpërmjet zvogëlimit të skenarëve globalë SSPx-y për temperaturën dhe reshjet, me një rezolucion 1*1 km, duke përdorur SimCLIM AR6 në nivele vjetore dhe sezonale deri në vitin 2100. Viti 2005 (mesatarja e periudhës 1996-2015) përdoret si referencë për simulimet. Analiza e rezultateve përqendrohet në periudhën 2021-2040 (2030_qendër) dhe 2041-2060 (2050_qendër). Për lehtësi, në vijim, raporti do t'i referohet këtyre dy periudhave me vitet qendrore 2030 dhe 2050.

me Marrëveshjen e Parisit për ndryshimet klimatike) dhe skenarin e lartë SSP 3-7.0. 48 tregon se rritja e temperaturës Tmaks ka gjasa të vërtetohet deri në vitin 2050 krahasuar me periudhën bazë. Në të gjithë vendin pritet pakësim i sasisë së përgjithshme reshjeve.

Figura 5.5 _ Shpërndarja e ndryshimeve të Tmaks gjatë verës deri në vitin 2050

Konkretisht për zonën e Gjirokastrës⁴⁹:

Temperatura

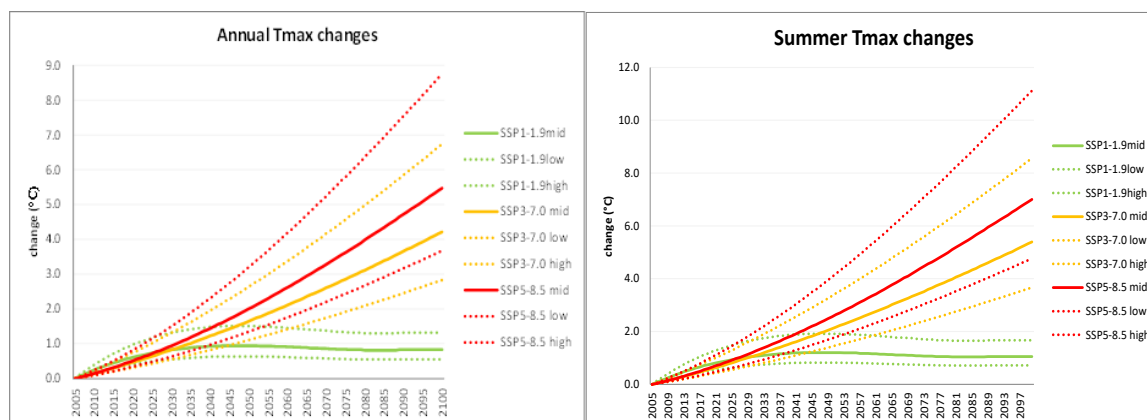
- SSP1-1.9 dhe SSP1-2.6 parashikojnë rritjen më të ulët të Tmes. Ndryshimet vjetore të Tmes në lidhje me periudhën referencë klimatologjike (1996-2015) ka të ngjarë të arrijnë përkatësisht deri në 0.9°C (0.6°C deri në 1.3°C) dhe 1.1°C (0.7°C deri në 1.6°C) deri në vitin 2050.
- Skenari mesatar SSP2-4.5 parashikon ndryshime që ka të ngjarë të luhaten nga 1.0°C në 2.1°C (vjetor) dhe nga 1.3°C në 2.7°C (verë) deri në vitin 2050.
- Skenarët agresivë dhe shumë agresivë, SSP3-7.0 dhe SSP5-8.5 japin parashikimet më të këqija, veçanërisht në verë.
- Ndryshimet e pritshme vjetore dhe të verës për SSP3-7.0 ka të ngjarë të arrijnë deri në përkatësisht 1.6°C (1.1°C deri në 2.3°C) dhe 2.0°C (1.4°C deri në 2.9°C) deri në vitin 2050, dhe mund të jenë edhe më të larta deri në vitin 2100.
- Numri i ditëve të nxehta dhe valëve të të nxehtit pritet të rritet sipas të gjithë skenarëve në të gjitha zonat klimatike në krahasim me periudhën referencë, veçanërisht sipas SSP3-7.0 dhe SSP5-8.5. Nga ana tjetër, numri i ditëve të ftohta dhe shumë të ftohta dhe i valëve të të ftohtit pritet të ulet sipas të gjithë skenarëve.
- Shpeshtësia dhe intensiteti i Tmaks absolute pritet të rriten, ndërsa vlerat përkatëse për Tmes absolute të ulen.

⁴⁸ Qëllimi kryesor i Marrëveshjes së Parisit, që është traktat ndërkombëtar ligjërish detyrues, është ta mbajë “rritjen e temperaturës mesatare botërore në vlerë dukshëm më të ulët sesa 2°C mbi nivelet paraindustriale” dhe të përpiqet “të kufizojë rritjen e temperaturës në 1.5°C mbi nivelet paraindustriale”.

⁴⁹ Projekti UNDP-PKP, Raporti mbi cenueshmërinë klimatike dhe ndryshimet e pritshme në Bashkinë Gjirokastrë, Bruci E. (janar 2024)

Figura 5.6 tregon ndryshimet e pritshme të Tmaks vjetore në lidhje me periudhën referencë.

Figura 5.6 _ Ndryshimet e mundshme në vlerat Tmaks vjetore dhe të verës, Gjirokastrë

Shënim: vijat e pandërprera tregojnë vlerat mesatare; ato pritet të ndryshojnë ndërmjet vijave me pika, të cilat u referohen përkatësisht përqindjeve 95% dhe 5%.

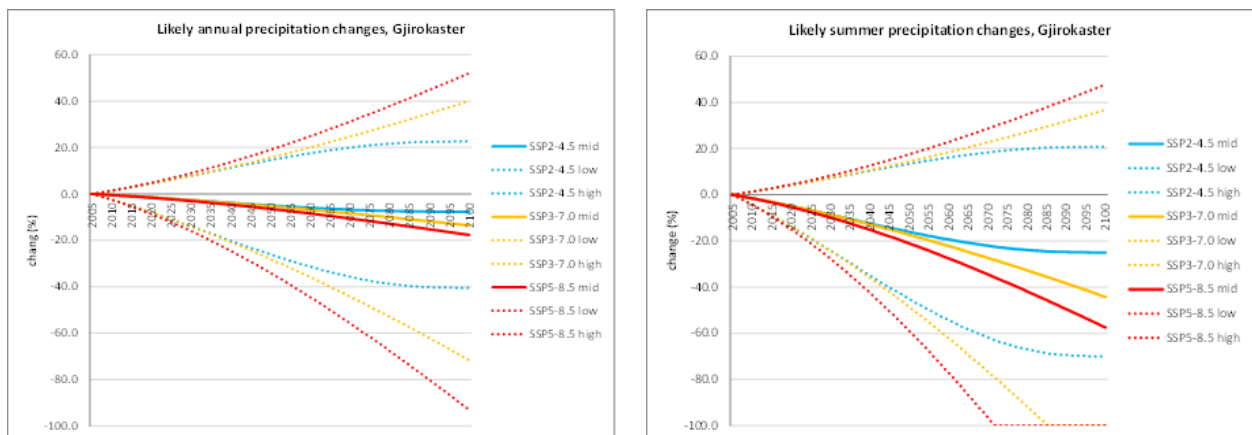
Parashikimet e reshjeve

- Të gjitha SPP-të tregojnë rënie të mundshme të reshjeve vjetore dhe sezonale krahasuar me periudhën 1995-2015 për të gjitha intervalet kohore deri në vitin 2100 dhe parashikimi i variacionit të vlerave mesatare (nivelet 5% dhe 95%) është i lartë⁵⁰.
- Projektet e skenarit të ulët SSP1-1.9 ulen me -3.0% (-15.9% deri në +8.9%) dhe -9.8% (-27.5% deri në +8.2%) përkatësisht për vitin dhe verën, deri në vitin 2050.
- Skenari SSP3-7.0 parashikon rënien më të lartë në përqindje të reshjeve sesa SSP1-1.9. Vlerat vjetore dhe të verës kanë gjasa të arrijnë deri në përkatësisht -5.4% (-28.5% deri në +15.9%) dhe -17.6% (-49.3% deri në +14.6%) deri në vitin 2050.⁵¹
- Reduktimi i lartë në 5%-shin e ndryshimeve tregon rritje të mundshme të shpeshtësisë së thatësirave (reduktimi në rreth -100% në periudhën e verës pas vitit 2070, Figura 5.7).
- Rritja e lartë në 95%-shin e ndryshimeve tregon risk të mundshëm më të lartë për intensifikim të reshjeve të dendura që mund të shkaktojnë përmbytje.
- Periudhat e kthimit të niveleve maksimale të reshjeve në territorin e Shqipërisë pritet të bien. Reshjet intensive më të shpeshta dhe me kohëzgjatje më të madhe mund të shkaktojnë përmbytje dhe dëme ekonomike.

⁵⁰ Po aty

⁵¹ Po aty

Figura 5.7 _ Ndryshimet e mundshme në reshjet vjetore dhe të verës

Shënim: vijat e pandërprera tregojnë vlerat mesatare; ato pritët të ndryshojnë ndërmjet vijave me pika, të cilat u referohen përkatësisht përqindjeve 95% dhe 5%.

5.2.3 Rreziqet

Rreziqet natyrore në Shqipëri, si stuhitë e forta, përmbytjet, valët e të nxehtit dhe zjarret në pyje, po bëhen më të shpeshta, më të paparashikueshme dhe më të ashpra për shkak të prirjeve të parashikuara të ndryshimeve klimatike. Shqipëria përballët me shtim të sfidave për sa i përket qëndrueshmërisë bujqësore, prodhimit të energjisë dhe ruajtjes së shëndetit të popullsisë. Këto vështirësi do të përkeqësohen si pasojë e trysnive klimatike dhe degradimit mjedisor, që si pasojë do të ndikojnë në burimet ujore. Shqipëria dhe bashkitë e saj nuk po e nisin punën nga zero; planifikimi, sigurimi i fondeve dhe mbledhja e të dhënave në nivel bashkiak kanë nisur tashmë në mbështetje të përgatitjes dhe përshtatjes, në fusha kyç, me klimën që po ndryshon.

Ndikimet klimatike përfshijnë pasoja të shumfishta të valëve të të nxehtit, thatësirave, përmbytjeve dhe rritjes së nivelit të detit, më të gjata dhe/ose më intensive, siç janë ndikimet e njëpasnjëshme në ekosistemet detare dhe tokësore, si dhe në përdorimin e tokës dhe detit (bujqësia, pylltaria, turizmi, etj.) dhe shëndetin e njeriut.

Ndikimet e pritshme klimatike nga ekspozimi ndaj këtyre rreziqeve në të gjithë Shqipërinë janë si më poshtë:

- **Ndryshimet e temperaturës**

Shqipëria do të përballët me stres për ujë deri në vitet 2050 dhe stres të theksuar për ujë deri në vitet 2090, me thatësira të rënda në zonat qendrore dhe jugore.

- **Reshjet**

Ndryshimet klimatike pritët të rrisin riskun dhe intensitetin e përmbytjeve dhe reshjeve të shiut, që rrisin më tej riskun e humbjes së jetës dhe dëmtimit të pronës e infrastrukturës, shkaktuar drejtpërdrejt nga përmbytjet dhe/ose rrëshqitjet e dheut dhe erozioni. Shirat intensivë, erozioni i lumenjve dhe përmbytjet kanë gjithashtu gjasa të dëmtojnë infrastrukturën dhe shërbimet e menaxhimit të ujërave.

- **Rritja e nivelit të detit dhe stuhitë detare**

Rritja e nivelit të detit dhe intensifikimi i stuhive detare do të dëmtojnë infrastrukturën bregdetare, përfshirë objektet e turizmit dhe tokën bujqësore, dhe do të rezultojnë në

përmbytje të shtuara.

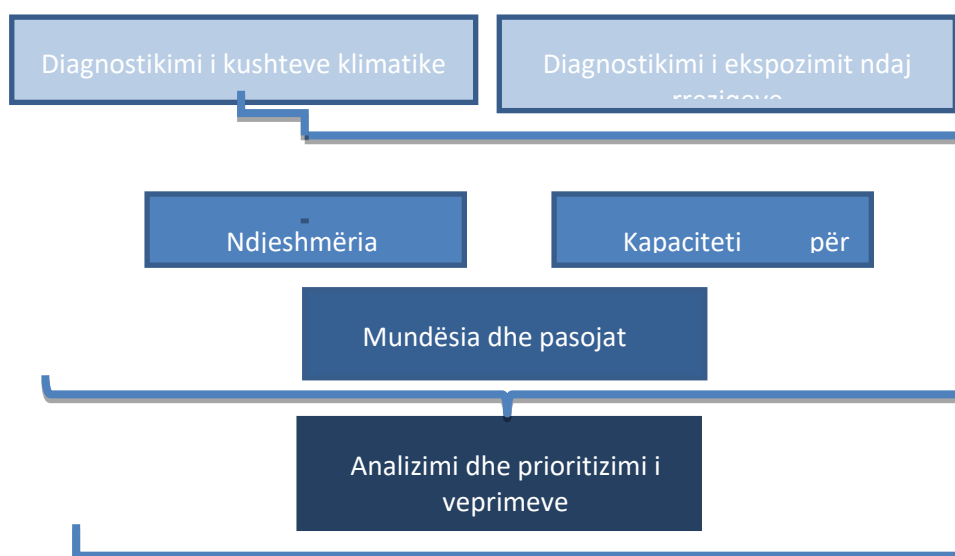
- **Zjarret masive**

Ndikimi i erës/temperaturave ekstreme mund të përkeqësojë ndikimin e zjarreve masive.

5.3 Qasja e vlerësimit të riskut dhe cënueshmërisë

Në kuadër të vlerësimit të riskut, më poshtë paraqitet një metodologji dhe qasje e zakonshme, që përshkruan secilin nga hapat e mëposhtëm (Figura 5.8):

Figura 5.8 _ Metodologjia

1. Fillojmë me identifikimin e **rrezikut**, ku vlerësojmë mangësitë kritike, mbivendosjet dhe mospërputhjet në klasifikimin e rrezeve klimatike dhe shqyrtojmë **ekspozimin** e këtyre rrezeve në Shqipëri.

2. Më pas, vlerësojmë ndikimin e **rrezikut** në sektorët kyç, së bashku me nivelin e **ndjeshmërisë** së tij.

3. Pastaj, **vlerësojmë kapacitetin për përshtatje** të sektorit.

4. Kapaciteti për përshtatje, së bashku me ndjeshmërinë e tij, lejuan vlerësimin e **pikëzimit përfundimtar** të cënueshmërisë. Vlerësimi i ndjeshmërisë dhe cënueshmërisë mundëson njohje të priorizimit të risqeve.

5. Hapi tjetër është **vlerësimi i risqeve** dhe **priorizimi** i tyre bazuar te **mundësia** dhe **pasojat** e ngjarjes së rrezikut.

Për qëllime të hartimit të planit vendor të përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike nga bashkia, *supozohet se **ndjeshmëria vendore** dhe **kapaciteti për përshtatje adaptues** janë*

të njëjta me **ndjeshmërinë kombëtare dhe kapacitetin për përshtatje të Shqipërisë**, siç paraqitet në Tabela 5.3 dhe Tabela 5.4.

Megjithatë, elementi kryesor dallues është **shkalla e ekspozimit të secilës bashki ndaj rrezeve individuale klimatike**. Kjo është paraqitur në seksionin 6.4.

Niveli i riskut (shih Tabela 5.2 _ Qasja e vlerësimit) përcaktohet nga **ekspozimi ndaj rrezikut (vendor) x ndjeshmëria (kombëtare) x kapaciteti për përshtatje (kombëtar)**.

Tabela 5.2 _ Qasja e vlerësimit

Rreziku dhe ekspozimi ndaj tij	Ndjeshmëria	Kapaciteti për përshtatje
Identifikimi i rrezeve i ndjekur nga marrja në konsideratë e ekspozimit (rreziqet prej faktorëve klimatikë)	Vlerësimi i ndjeshmërisë (përmaset e ndikimit të pritshëm). Ndjeshmëria vendore pasqyron ndjeshmërinë e Shqipërisë ndaj ndryshimeve klimatike dhe rrezeve të tjera	Vlerësimi i kapacitetit për përshtatje (aftësia për t'u përgjigjur ose rimëkëmbur). Kapaciteti vendor për përshtatje pasqyron kapacitetin kombëtar për përshtatje të Shqipërisë.

Burimi: Autori

Shkalla e ndjeshmërisë me katër nivele (shih Tabela 8.4 në Shtojca III: Integrimi i vlerësimeve të cenueshmërisë dhe të riskut) u miratua për të vlerësuar ndikimin e rrezeve në Shqipëri.

Ndjeshmëria e ardhshme e Shqipërisë ndaj rrezeve dhe faktorëve klimatikë u vlerësua me anë të një metodologjie me informacion nga matrica e BERZH-it për Planifikimin e Veprimit Qyteti i Gjellbër. Ky vlerësim me shumë rreze u përfundua duke analizuar ndjeshmërinë e kombinuar të secilit sistem ndaj grupit të rrezeve.

Tabela 5.3 _ Matrica e Ndjeshmërisë e Shqipërisë

	Core systems (Albania)	Hazards																											General sensitivity to hazards and their derivatives					
		Environmental (Physical and Climatic)						Technological										Social economy & Human induced																
		Earthquake	Landslide	Flood	Severe Storm	WildFire	Extreme Hot Weather/Heatwave	Extreme Cold Weather/Coldwave	Drought/Water Scarcity	System breakdown (Solid Waste Management)	Building Collapse	System Accident (Water Contamination)	Fire	Oil Spill	Chemical Spill	Gas Leak	Explosion in Building	Environment pollution (Air, water, soil)	Pandemic/Epidemic (COVID-19)	Extreme Enforced Quarantine	Transport System Breakdown	Poisoning (Radiation)	Corruption	Business Discontinuity	Conflict/ Labor Strike/Unrest	Terrorism	War	Supply crisis (Water)		Supply Crisis (Food)	Economic Crisis (Russia/China Trade Collap	Economic Crisis (Recession)	Economic Crisis (Oil demand & Price Collap	
1	People, health, communities and built environment																																	
	Social Welfare	2	2	2		3	3	3	2	1	2	1	2					3	3			2	1	1	1	1	3	3		2	2	2	1.6	
	Public safety and security	2	2	1	2	3	3	3	3	2	1	2	3	1	1	1	2	3	3	3	1	3	1		2	3	3	2	2	1	1	1	2.0	
	Education	2	2	1	2	2	2	3	2		2	2	2					2	2	2	2	2	1		2	2							1.3	
	Buildings	2	2	3	2	3	1	3	1		3		3				3	3	2	1			1	1	3	2	3						1.4	
	Housing	3	3	3	2	3	2	3	1		3	2	3				2	3	1		1					1	3	1			3	2	1.5	
	Historical heritage	3	3	3	1	2	1	1			3		3				2	3	1	2				1	1	3	3						1.2	
2	Infrastructure																																	
	Transport and mobility	2	2	2	2	1	2	3		1										2		3	1	1	1	2	2	2					1.0	
	Energy	2	2	1	3	1	2	2	3	3	1		1										1		2	1	2	2		2	2	3	1.2	
	Water supply	2	2	2		1	2	1	3	3		3	1	3	3	1	1	3					1	2			1	1	3				1.3	
	ICT	1	1			1	2	2		1			1											1	1	1	1	1					0.5	
3	Business and Industry																																	
	Agriculture (Food)	2	2	2	1	3	3	3	3		2	3					1	3	1		1	3	1	2	2	1	2	3	3	2	1		1.7	
	Land-use	2	2	2		3	1	1	2		1	1	3	1	1			3					2	1	2	1	1	3	1				1.1	
	Tourism	3	3	3	1	3	2	2	3	1	1	2	3	1	1	1	1	3	2	3	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2.4
4	Natural environment																																	
	Biodiversity			2	1	3	3	3	3	2		3	3	2	2	2		3	1				3					3	3	3			1.5	
	Total	28	28	27	17	32	29	33	26	14	17	18	31	8	8	12	14	27	16	10	9	20	15	10	21	22	31	23	11	10	12	11		
	Hazard Mean	1.4	1.4	1.4	0.9	1.6	1.5	1.7	1.3	0.7	0.9	0.9	1.6	0.4	0.4	0.6	0.7	1.4	0.8	0.5	0.5	1.0	0.8	0.5	1.1	1.1	1.6	1.2	0.6	0.5	0.6	0.6		

Shënim: Kategorizuar sipas këndvështrimit të rrezeve të nxitura nga ekonomia mjedisore, teknologjike dhe sociale, dhe njeriu (riformtuar nga metodologjia GCAP e BERZH-it)

Kapaciteti për përshtatje i ekosistemeve dhe sistemeve njerëzore pritet të përballtet me pengesa të fuqishme për shkak të efekteve ndërvepruese, kumulative dhe të njëpasnjëshme të thatësirave, valëve të të nxehtit, rritjes së nivelit të detit, etj. Vlerësimi i burimeve të

Shqipërisë në lidhje me mundësinë e përdorimit të tyre për të përballuar rreziqet klimatike. Vlerësimi i Kapacitetit aktual për Përshtatje të Shqipërisë është paraqitur më poshtë (Tabela 5.4).

Tabela 5.4 _ Kapaciteti për përshtatje i Shqipërisë

		Sistemet dhe shërbimet shqiptare	Kapaciteti për përshtatje
1.	Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar	Siguria publike	Ndikim i moderuar
		Mirëqenia sociale	Ndikim i moderuar
		Strehimi	Ndikim i moderuar
2.	Infrastruktura	Transporti dhe lëvizshmëria	Ndikim i ulët
		TIK-u	Ndikim i ulët
3.	Biznesi dhe industria	Bujqësia (Ushqimi)	Ndikim i moderuar
		Turizmi	Ndikim i lartë
4.	Mjedisi natyror	Biodiversiteti, Pylltaria	Ndikim i moderuar

Vlerësimi i cenueshmërisë së qytetit ndaj rreziqeve është rezultat i vlerësimit të ndjeshmërisë dhe vlerësimit të kapacitetit të tij për përshtatje. Shkalla e cenueshmërisë është paraqitur në Tabela 8.4 në Shtojca III: Integrimi i vlerësimeve të cenueshmërisë dhe të riskut të këtij dokumenti. Matrica e cenueshmërive aktuale të Shqipërisë paraqitet më poshtë (Tabela 5.5).

Tabela 5.5 _ Matrica e cenueshmërive aktuale të Shqipërisë ndaj riskut

	Core systems (Albania)	Hazards																												General vulnerability to hazards and their derivatives				
		Environmental (Physical & Climatic)							Technological							Social economy & human induced																		
		Earthquake	Landslide	Flood	Severe Storm	WildFire	Extreme Hot Weather/Heatwave	Extreme Cold Weather/Coldwave	Drought/Water Scarcity	System breakdown (Solid Waste Manager)	Building Collapse	System Accident (Water Contamination)	Fire	Oil Spill	Chemical Spill	Gas Leak	Explosion in Building	Environment pollution (air, water, soil)	Pandemic/Epidemic (COVID-19)	Extreme Enforced Quarantine	Transport System Breakdown	Poisoning (Radiation)	Corruption	Business Discontinuity	Conflict/ Labor Strike/Unrest	Terrorism	War	Supply crisis (Water)	Supply Crisis (Food)		Economic Crisis (Russia/China Trade Colla	Economic Crisis (Recession)	Economic Crisis (Oil demand & Price Colla	
1	People, health, communities and built environment																																	
	Social Welfare	2	2	2		3	2	2	2	1	1	1	1					3	3			2	1	1	1	1	3	2		2	2	2	1.4	
	Public safety and security	2	2	2	2	3	3	3	3	2	1	2	3	1	1	1	2	3	3	3	1	3	1		2	3	3	2	2	1	1	1	2.7	
	Education	2	2	1	2	2	2	3	2		2	2	2					2	2	2	2	2	1		2	1	2						1.3	
	Buildings	2	2	3	2	3	1	3	1		3		3				3	3	2		1			1	1	3	2	3					1.4	
	Housing	3	3	3	2	3	2	3	1		3	2	3				2	3	1		1						1	3	1			3	2	1.5
	Historical heritage	2	2	3	1	2	1	1			3		3				2	3	1					1	1	3	3						1.7	
2	Infrastructure																																	
	Transport and mobility	2	2	2	2	1	2	3		1									2		3	1	1		1	1	2	1					0.9	
	Energy	2	2	1	2	1	2	2	3	1	1		1										1		2	1	2	2			2	2	3	1.7
	Water supply	2	2	2		1	2	1	3	3		3	1	3	3	1	1	3					1	2			1	1	3					1.3
	ICT	1	1			1	1	1		1			1					1						1	1	1	1	1					0.4	
3	Business and Industry																																	
	Agriculture (Food)	2	2	1		2	2	2	1				1	1				1	3	1			2		1	1		1	2	2	2		1.0	
	Land-use	2	2	2		3	1	1	2			1	1	3	1	1		3				2	1	2	1	1	1	3	1				1.7	
	Tourism	3	3	3	2	3	2	2	3	1	2	2	3	1	1	1	1	3	2	3	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2.5
4	Natural environment																																	
	Biodiversity			2	1	3	3	3	3	2		3	3	2	2	2		3	1			3						3	3	3				1.5
	Total	27	27	27	16	31	26	30	24	12	17	17	28	8	8	12	14	28	14	10	8	19	14	9	20	19	30	20	10	10	11	11		
	Hazard Mean	1.4	1.4	1.4	0.8	1.6	1.3	1.5	1.2	0.6	0.9	0.9	1.4	0.4	0.4	0.6	0.7	1.4	0.7	0.5	0.4	1.0	0.7	0.5	1.0	1.0	1.5	1.0	0.5	0.5	0.6	0.6		

5.4 Disponueshmëria dhe nevoja për të dhëna.

- Faktet e disponueshme u mblodhën përmes hulumtimit të literaturës dhe mbi bazën e gjykimit të palëve të interesuara që morën pjesë në workshop-et me palët e interesit. *Vlerësimi i hollësishëm sasior i secilit risk klimatik më vete është përtej objektit të këtij projekti.*
- Në kontekstin e këtij vlerësimi duhet të merren në konsideratë një sërë supozimesh dhe kufizimesh që kanë të bëjnë me besueshmërinë, disponueshmërinë, dhe ekstrapolimin dhe interpolimin e të dhënave që nuk trajtojnë bashkinë në veçanti. Llojet e kufizimeve të hasura përfshinin: mungesën e disponueshmërisë së të dhënave specifike për bashkinë, dhe besueshmërinë e të dhënave për rreze të caktuara klimatike në nivel bashkie/mikro. Për hulumtimin e literaturës në shkallë makro/vendi, u shqyrtuan informacione kombëtare mbi parashikimet klimatike, sikurse janë paraqitur në Komunikimet Kombëtare të Shqipërisë (1-4).
- Mungesa e disponueshmërisë së të dhënave për vlerësimin e klimës mundësoi përcaktimin e ndikimit të risqeve klimatike me të cilat përballlet aktualisht bashkia, dhe se si paraqiten gjasat për risqe klimatike në të ardhmen në parashikimet e ndryshimeve klimatike. Me vlerë do të ishin të dhëna shtesë për përqindjen e infrastrukturës publike në risk, përqindjen e familjeve në risk, aftësinë ripërtëritëse ndaj përmbytjeve / hartëzimin e përmbytjeve / hartëzimin e rrezikut dhe riskut, veçanërisht për përmbytjet, me qëllim përmirësimin e aftësive ripërtëritëse dhe menaxhimin e përgjithshëm të burimeve ujore.
- Kategorizimi i përgjigjes së secilës bashki bazohet në vlerësim në shkallë të gjerë dhe të bazuar në fakte, edhe pse ky sistem kategorizimi është deri diku subjektiv dhe duhet të përdoret me kujdes. Të gjitha risqet paraqesin kërcënim për bashkitë dhe për këtë arsye të gjitha risqet duhet të merren parasysh në planet e përshtatjes; ky vlerësim synon vetëm të japë udhëzime lidhur me prioritizimin. Për më tepër, disa përgjigje kërkojnë vite për t'u zbatuar, duke e detyruar bashkinë t'i rivlerësojë rregullisht këto risqe. Disa prej risqeve janë identifikuar dhe përcaktuar si "Nevojitet hulumtim/kuptim i mëtejshëm". Ky përcaktim është bazuar në faktet e disponueshme në momentin e vlerësimit. Raporti i nxit bashkitë të vijojnë me hulumtimin e fakteve të reja dhe të shfrytëzojnë çdo mundësi për përmirësimin e fakteve aktuale. Asnjë risk nuk mund të kuptohet tërësisht, për shkak të natyrës dhe kompleksitetit të risqeve klimatike.

6 Ndikimet sektoriale

Ky seksion paraqet **ndikimin e potencialit klimatik në Bashkinë Gjirokastrë**. Ndër të tjera, bashkitë duhet të presin si stuhi më ekstreme, ashtu edhe valë më ekstreme të të nxehtit dhe periudha të thata, për të cilat nevojiten përgatitje më afatgjata. Në këtë rast, sfida kryesore është mungesa e vlerësimeve bazë ose e strategjisë së aftësive ripërtëritëse në nivel bashkie, në të gjithë bashkitë në Shqipëri. Workshop-et me palët e interesit kanë theksuar se ndryshimet klimatike dhe moti ekstrem janë sfidat madhore për bashkitë. Këto goditje dhe strese mund të ndodhin edhe njëkohësisht në bashki, ose mund të shkaktojnë ndikime të njëpasnjëshme të bashkitë e tjera. Ky seksion **do të përgendrohet kryesisht në rreziqet më kritike dhe më të mundshme dhe ato që mund të kenë ndikim.**

Në këtë kapitull identifikohet regjistri i riskut dhe mundësive, si përgjigje për shtimin e risqeve dhe ndikimeve nga ndryshimet klimatike aktuale dhe të ardhshme në Bashki, asetet dhe veprimtaritë e saj. Ai përcakton qasjen e përgjithshme dhe metodologjinë më të detajuar të përdorur për të kryer vlerësimin. Si fillim, u vërtetua se cilat mund të ishin rreziqet klimatike. Hapi i parë ishte identifikimi i madhësisë dhe natyrës së rreziqeve të shkaktuara nga ndryshimet klimatike. Më pas, ai është fokusuar dhe ndarë sipas sektorëve kyç, konkretisht: (1) njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar, (2) infrastruktura, (3) biznesi, (4) mjedisi natyror dhe (5) asetet dhe veprimtaritë e Bashkisë.

Për sa i përket qasjes metodologjike, fillimisht u vlerësua një listë e gjatë risqesh lidhur me rëndësinë e tyre për secilën bashki; ato që u konsideruan pa rëndësi u hoqën dhe u shtuan risqe të tjera specifike për secilën bashki. Më pas, u krye një vlerësim për të kuptuar më mirë kontekstin aktual vendor dhe cenueshmëritë specifike të secilës bashki, çka mundësoi vlerësimin e shkallës së çdo risku. Ky vlerësim u krye nëpërmjet hulumtimit të dokumentacionit dhe studimit të literaturës, si dhe konsultimit me palët e interesit përmes workshop-eve me ta në Tiranë dhe në secilën bashki. Së fundi, risqet u vlerësuan lidhur me ndikimin dhe gjasat e tyre, duke lejuar prioritizimin e risqeve. Këta tre hapa kryesorë janë paraqitur në Figura 6.1.

Figura 6.1 _ Grafiku që tregon panoramën e përgjithshme të metodologjisë

Hapi 1: Vlerësimi i ndryshimeve klimatike aktuale dhe të ardhshme	Hapi 2: Identifikimi i risqeve dhe mundësive përkatëse
Hapi 2a: Angazhimi i palëve të interesit dhe hulumtimi i dokumentacionit për të shqyrtuar risqet dhe për të kuptuar më mirë kontekstin vendor të risqeve	Hapi 3: Pikëzimi i risqeve

6.1 Hapi 1: Vlerësimi i ndryshimeve klimatike aktuale dhe të ardhshme

Analiza e ndryshimeve të klimës dhe parashikimet për të ardhmen paraqiten në seksionet 5.3 dhe 5.4.

Më poshtë renditen disa ndikime kryesore të ndryshimeve klimatike në të ardhmen.

Ndryshimet në temperaturë dhe reshje:

- Gjatë dimrit po vihet re risk më i lartë i intensifikimit të reshjeve të rrëmbyera që shkaktojnë përmbytje; kjo përkthehet në risk më të madh për përmbytje në muajt e dimrit, veçanërisht nëse lumenjtë apo sistemet e kullimit mbingarkohen;
- Kjo situatë përkeqësohet nga rritja e intensitetit të reshjeve të shiut. Situata shkakton veçanërisht tejmbushjen e sistemeve të kullimit dhe moslargimin e ujit nga sipërfaqja duke shkaktuar probleme, veçanërisht pas periudhave të thatësirës kur uji përthithet më me vështirësi;
- Sasitë më të mëdha të shiut në krahasim me atë të dëborës gjatë dimrit kanë gjithashtu ndikim domino në prurjet lumore në pranverë;
- Vera më e thatë sjell riskun e thatësirës, çka merr rëndësi të veçantë në kuadër të prodhimit të energjisë elektrike nga burimet ujore, bujqësisë dhe ndryshimeve të mundshme që do të sjellë në biodiversitet.

Rritja e riskut për përmbytje:

- Ndryshimet e reshjeve dhe temperaturave në përgjithësi do të rrisin rrezikun për përmbytje. Kjo mund të ndikojë te banesat e reja në zonat periferike të Bashkisë Gjirokastrë;
- Përmbytjet e befasisme të lumit Vjosa për shkak të rritjes së shpeshtësisë dhe intensitetit të reshjeve të dendura. Figura 6.2 ilustron përmbytjen e lumit Vjosa me një periudhë kthimi një herë në 100 vjet, një ngjarje që mund të ndeshet më shpesh në të ardhmen.

Figura 6.2 _ Përmbytje nga rritja e nivelit të ujit në lumin Vjosa në Gjirokastrë (periudha e kthimit një herë në 100 vjet)

6.2 Hapi 2: Identifikimi i riskut

Gjatë këtij hapi, provat e ndryshimeve klimatike për secilën bashki, të përgatitura në hapin 1, u përdorën për identifikimin e risqeve dhe mundësive.

Risqet u ndanë në risqe për: 1) njerëzit, shëndetin, komunitetin dhe mjedisin e ndërtuar, (2) infrastrukturën, (3) biznesin dhe industrinë (përfshirë turizmin dhe bujqësinë) dhe (4) mjedisin natyror.

Në fund, u ndërmor një vlerësim shtesë për identifikimin e risqeve të lidhura drejtpërdrejt me veprimtaritë e secilës bashki. Risqet e identifikuara paraqiten së bashku me pikëzimin përkatës në Seksionin 6.3.

6.3 Hapi 3: Pikëzimi i riskut

Pasi u identifikuan të gjitha risqet, u ndërmor vlerësimi i nivelit të lartë të risqeve të mundshme, ndikimeve të tyre, probabilitetit të vërtetimit të tyre dhe përgjigjes së nevojshme nga ana e këshillit. Çdo risk u vlerësua sipas ndikimit të mundshëm të riskut që ndodhte dhe probabilitetit të vërtetimit të riskut. Ky vlerësim u bazua te të dhënat më të mira të disponueshme në momentin e vlerësimit. Të njëjtat kritere u përdorën për të dyja risqet e veçanta për secilën bashki si institucion. Parashikohet që bashkitë e Shqipërisë të përballen me një sërë rreziqesh të ndryshme klimatike në të ardhmen. Këto përfshijnë rritje/ulje të temperaturës dhe reshjeve.

Vlerësimi i probabilitetit përqendrohet te ndikimi në bashki:

- **I ulët:** Ky rrezik nuk ka gjasa të ndodhë dhe të ndikojë te bashkia.
- **Mesatar:** Ky rrezik parashikohet të ndodhë në bashki.
- **I lartë:** Ky rrezik ka shumë gjasa të ndodhë në bashki.

Llogaritja e ndikimit të riskut (i ulët, mesatar, i lartë) bazohet në

Ekspozimin ndaj rrezikut x ndjeshmërinë x kapacitetin për përshtatje

Për shembull, kur "Risqet për biznesin nga përmbytjet" merren parasysh në sektorin e turizmit:

- **Ekspozimi ndaj rrezikut është i lartë**
- Matrica e ndjeshmërisë (Tabela 5.3) tregon se **ndjeshmëria** e turizmit **ndaj përmbytjeve** është **e lartë** (Pikëzimi 3)
- **Kapaciteti aktual për përshtatje** i sektorit të turizmit (Tabela 5.4) është **i lartë** (Pikëzimi 3)
- Matrica e riskut të cënueshmërisë (**Error! Reference source not found.**) tregon se **cënueshmëria** e sektorit të turizmit **ndaj përmbytjeve** është **e lartë** (3)

Kriteret për përcaktimin e riskut të ulët, mesatar ose të lartë, përfshijnë kritere financiare, sociale, shëndetësore dhe mjedisore, dhe paraqiten në Tabela 8.5 të **Error! Reference source not found.**

Më pas, rezultati i riskut u mor në konsideratë së bashku me provat e ndryshimeve klimatike dhe

⁵² Shtrirja e zonës së mundshme të predispozuar për përmbytje sipas EEA, janar 2020 <https://sdi.eea.europa.eu/catalogue/srv/eng/catalog.search#/metadata/28c36420-c31b-440e-80c5-8064696f3517>

veçanërisht në shekullin kur do të konkretizoheshin risqet. Duke marrë këto dy elemente së bashku, u arrit në një kategorizim i nivelit të lartë të përgjigjes së bashkisë për secilin risk.

Nëse do të kishte mungesë provash lidhur me ndikimet e riskut, probabilitetin e tij ose cenueshmërinë e Gjirokastrës ndaj risqeve, edhe risqet do të shënoheshin si: "*Nevojitet hulumtim/kuptim i mëtejshëm*".

Kufizimet e vlerësimit janë si më poshtë:

- Pikëzimi i risqeve u bazua te provat e mbledhura në dispozicion dhe te gjykimi i palëve të interesuara që morën pjesë në workshop. Vlerësimi i hollësishëm sasior i secilit risk më vete ishte përtej objektit të këtij projekti.
- Kategorizimi i përgjigjes së secilës bashki bazohet në vlerësim në shkallë të gjerë dhe të bazuar në fakte, edhe pse ky sistem kategorizimi është deri diku subjektiv dhe duhet të përdoret me kujdes. Të gjitha risqet paraqesin kërcënim për bashkitë dhe për këtë arsye të gjitha risqet duhet të merren parasysh në planet e përshtatjes; ky vlerësim synon vetëm të japë udhëzime lidhur me prioritizimin. Për më tepër, disa përgjigje kërkojnë vite për t'u zbatuar, duke e detyruar secilën bashki t'i rivlerësojë rregullisht këto risqe.
- Në shumë bashki duhet ende të zbatohen ndryshimet institucionale për të rritur përgatitjen e sistemeve të shumta të qyteteve në kuadër të përmbytjeve ose goditjeve të tjera. Përgatitja për raste emergjence mund të përmirësohet përmes planifikimit më të mirë, sistemit të informacionit për risqet dhe administrimit të transportit. Bashkitë duhet të punojnë për hartimin e vlerave bazë për emetimet dhe të zbatojnë ndryshimet, me qëllim arritjen e përputhshmërisë me një buxhet të emetimeve të gazeve me efekt serrë, sipas një skenari të ndryshimeve klimatike të ngrohjes me 1.5°C për deri në vitin 2100.

6.4 Analiza sektoriale dhe mundësitë për Bashkinë Gjirokastrë

Gjatë hartimit të bazës fillestare për Bashkinë Gjirokastrë janë marrë parasysh të dhënat e mëposhtme:

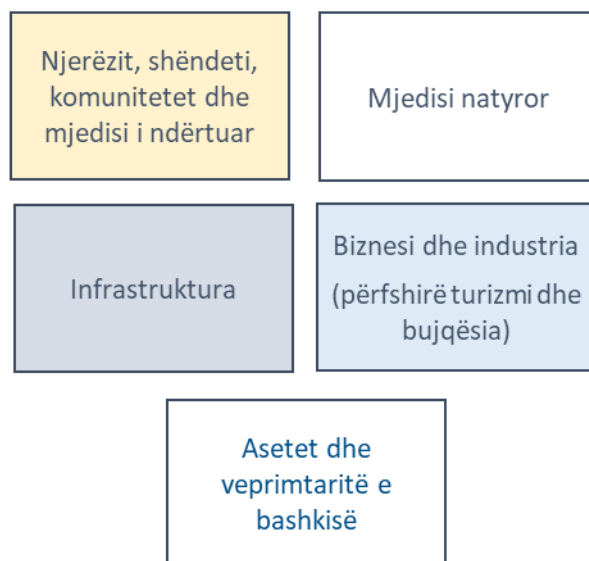
1. Konteksti demografik, socio-ekonomik dhe mjedisor i bashkive për të kuptuar ndikimet dhe prioritetet e mundshme për bashkinë;
2. Ngjarjet e shkuara klimatike;
3. Prirjet e ndryshimeve klimatike dhe skenarët e ardhshëm, si dhe hulumtimin mbi gjasat, pasojat, shpeshhtësinë dhe ndikimet e secilit lloj rreziku mbi njerëzit dhe sektorët;
4. Identifikimi i mënyrës dhe vendndodhjes së ndikimit të rreziqeve klimatike në bashki, sektorë dhe asete;
5. Identifikimi i risqeve prioritare, bazuar te ekspozimi, ndjeshmëria, ndërvarësia dhe cenueshmëria.

Analiza e dokumentacionit u krye për të identifikuar sektorët mbizotërues në bashki ku rreziqet e identifikuara do të kishin ndikim të konsiderueshëm. Ky ishte shqyrtimi fillestar paraprak i sektorëve. Lista përfundimtare e sektorëve paraqitet në Tabela6. 2.

Tabela 6.1 _ Qasja ndaj grupimit sipas sektorëve

Furnizimi me ujë	Sistemi i menaxhimit të mbetjeve të ngurta	Trajtimi i ujërave të ndotura
Transporti dhe lëvizshmëria	Shëndeti publik, siguria dhe higjiena	Turizmi
Ndërtesat	Financa	Energjia
Bujqësia	Biodiversiteti	TIK-u

Tabela6. 2_ Vlerësimi Përfundimtar Sektorial për bashkitë

6.4.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar

Ky seksion përmbledh faktet lidhur me **risqet dhe mundësitë kyç që ndryshimi i klimës sjell në Bashkinë Gjirokastrë**. Ai përqendrohet konkretisht te shëndeti dhe mirëqenia, si dhe te risqet për mjedisin e ndërtuar. Ai mbulon risqet dhe mundësitë për komunitetet, përfshirë ndërtesat e banimit, si dhe ndikimet e ndryshimeve klimatike te shërbimet kryesore publike, konkretisht te arsimit, shëndeti dhe kujdesi social.

6.4.1.1 Risqet nga temperaturat më të larta

Ky seksion synon të ndihmojë bashkinë me identifikimin se ku është ekspozimi më i madh ndaj të nxehtit në komunitetet e saj. Informacioni mund të përdoret për të kuptuar më mirë natyrën hapësinore të risqeve, për ta ndihmuar Bashkinë Gjirokastrë të kuptojë riskun e vet dhe për të

ndihmuar në prioritizimin e përshtatjes ndaj të nxehtit.

Tabela6. 3_ Përmbledhje e risqeve ndaj shëndetit dhe komuniteteve nga temperaturat e larta të verës dhe pikëzimi përkatës

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Komente
Risqet për cilësinë e ajrit	Mesatar Monitorimi i riskut	Risku për cilësinë e ajrit për shkak të mbipopullimit në qytet, por i kufizuar duke pasur parasysh praninë e zonave malore në bashki.
Risqet për arsimin për shkak të rritjes së temperaturës	I ulët Monitorimi i riskut – nevojiten më shumë kërkime	Ndikim i kufizuar.
Risqet për shëndetin dhe mirëqenien për shkak të rritjes së temperaturës	Mesatar Monitorimi i riskut	Numri në rritje i të personave të moshuar/të cenueshëm me demografi të tjera që ndryshojnë për shkak të emigrimit. Kjo ndikon drejtpërdrejt te fuqia punëtore bujqësore e disponueshme.
Risqet për ofrimin e kujdesit shëndetësor dhe social për shkak të rritjes së temperaturës	I ulët Monitorimi i riskut dhe ndikimit të përdoruesit	Nevoja për të monitoruar cilësinë e ajrit për të përcaktuar ndikimin në shtimin e numrit të fëmijëve me astmë.
Risqet për kërkesën për energji në godina për shkak të rritjes së temperaturës	Mesatar Monitorimi i riskut dhe ndikimit të përdoruesit	Ndikimi për sa i përket ajrit të kondicionuar me rritjen e pritshme të numrit të ditëve të nxehta.

Temperaturat më të larta të verës dhe shtimi i parashikuar i valëve të të nxehtit paraqesin risqe të shumta ndaj shëndetit. Këto risqe shëndetësore ndikojnë drejtpërdrejt te komunitetet dhe individët, ndërkohë që drejtpërdrejt dhe tërthorazi shtojnë trysinë mbi shërbimet e kujdesit shëndetësor.

- Valët e të nxehtit mund të sjellin rritje të vdekshmërisë, veçanërisht te të moshuarit. Sëmundjet e lidhura me të nxehtin janë një risk tjetër shëndetësor për komunitetet e cenueshme, përveç atyre nga të cilat vuajnë.
- Sëmundjet e lidhura me të nxehtin përfshijnë goditjen nga i nxehti, stresin nga i nxehti, ose përkeqësimin e gjendjeve shëndetësore të mëparshme. Individët e moshuar (dhe të rinjtë) në Gjirokastrë janë më të prekshëm nga i nxehti, për shkak të karakteristikave të veçanta fiziologjike.
- Temperaturat më të larta mund të ndërveprojnë gjithashtu me cilësinë e ajrit, veçanërisht në zonat urbane, duke sjellë edhe në këtë rast ndikime shëndetësore.
- Ngjarjet e fundit të valëve të të nxehtit, që shkaktojnë tharje të tokës, mund të rrisin nivelet e pluhurit dhe grimcave.
- Rritja e të nxehtit ekstrem sjell gjithashtu risqe për funksionimin e godinave, me ndikime të tilla si mbinxehja, dhe i bën godinat të paretshme duke rritur shpenzimet e banorëve për masa të ftohjes mekanike, si ventilatorët ose ajri i kondicionuar.
- Karakteristikat specifike të godinës janë element i rëndësishëm i aftësisë së saj për të ruajtur freskinë. Në këtë kuadër, nevojiten fakte të mëtejshme për moshën e godinave dhe materialet e ndërtimit, llojet dhe vëllimet e veshjes së fasadave të godinave dhe alternativat / disponueshmërinë e ventilimit.

6.4.1.2 Mundësitë lidhur me rritjen e temperaturave

Ky seksion synon të ndihmojë bashkinë me identifikimin se ku është ekspozimi më i madh ndaj të nxehtit të banorët e saj. Informacioni mund të përdoret për të kuptuar më mirë natyrën hapësinore të risqeve, për ta ndihmuar Bashkinë Gjrokastrë të kuptojë riskun e vet dhe për të ndihmuar në priorizimin e përshtatjes ndaj të nxehtit.

Tabela 6.4 _ Mundësitë e identifikuara që vijnë si pasojë e rritjes së temperaturave gjatë verës dhe dimrit

Mundësia	
Mundësi për kërkesë për energji nga familjet gjatë dimrit.	Spektori i planifikimit urban ka miratuar lejet për instalimin e impianteve fotovoltaike nga sektori i banimit dhe shoqëritë (prodhimi ushqimor, instalimet në magazina, etj.). Ka gjasa që kërkesa për ngrohje në të ardhmen të ulet për shkak të ndryshimeve klimatike dhe dimrit më të ngrohtë.
Mundësi për shëndet dhe mirëqenie për shkak të verës/dimrit më të ngrohtë.	Përfitimet e shëndetit fizik dhe mendor nga rritja e aktivitetit fizik (veçanërisht aktiviteti në natyrë) dhe kontakti me natyrën, janë të vërtetuara gjerësisht. Rritja e burimeve ujore për energji hidrike gjatë dimrit.

6.4.1.3 Risqet nga shtimi i reshjeve intensive

Tabela 6.5 _ Risqet për shëndetin dhe komunitetet nga shtimi i reshjeve intensive

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Komente
Risqet për ofrimin e kujdesit shëndetësor dhe social (infrastruktura fizike dhe funksionimi) nga përmbytjet.	Mesatar Nevojiten monitorime	Risku i vazhdueshëm me të cilin përballet Gjrokastra përfshin argjinaturat e dëmtuara dhe rrëshqitjet e dheut.
Risqet për shëndetin dhe mirëqenien e individëve nga përmbytjet.	I lartë Nevojiten veprime	Emergjencat civile kryesore me të cilat përballet Gjrokastra përfshijnë bllokimin e zonave rurale dhe shumë të largëta për shkak të dëborës. Ka edhe ndikime nga përmbytjet, sidomos në ndërtesat e vjetra, të cilat rrezikojnë të shemben. Rritja e intensitetit të përmbytjeve ka ndikim në kushtet e jetesës së banorëve, veçanërisht në zonat rurale.
Risqet për arsimin nga përmbytjet	Mesatar Nevojiten veprime	Reshjet intensive shkaktojnë dëme në infrastrukturë. Kosto për mirëmbajtje të vazhdueshme kanë edhe ndërtesat e vjetra.
Rritja e lagështirës dhe kondensimit në shtëpi për shkak të përmbytjeve.	I ulët Nevojiten më shumë hulumtime	Nevojiten më shumë hulumtime për të kuptuar rëndësinë aktuale të këtij problemi.

Përmbytjet dhe problematikat e lidhura me to mund të kenë ndikime të rënda dhe afatgjata në shoqëri dhe shëndet. Gjithashtu, përmbytjet mund të kenë ndikim shkatërrimtar mbi shërbimet kryesore, si ofrimi i kujdesit shëndetësor e social, dhe arsimit.

6.4.2 Infrastruktura

Ky seksion përmbledh faktet lidhur me risqet dhe mundësitë kryesore që ndryshimet klimatike sjellin në infrastrukturën e Bashkisë Gjrokastrë, duke marrë në konsideratë disa lloje kryesore të infrastrukturës, si ajo ujore, energjetike, e transportit dhe sistemeve të TIK-ut.

6.4.2.1 Risqet për infrastrukturën nga temperaturat më të larta në verë

Temperaturat e parashikuara në Gjirokastrë për pjesën e mëvonshme të shekullit paraqesin risqe të shumta për infrastrukturën bashkiake.

Tabela6. 6_ Risqet për shëndetin dhe komunitetet nga shtimi i reshjeve intensive

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Risqet për energjinë nga temperaturat e larta. Përfshirë uljen e prodhimit	Mesatar Monitorimi i riskut	Temperaturat e larta do të rrisin rrezikun për zjarre. Terreni malor dhe kodrinor i bashkisë kërkon mirëmbajtjen e argjinaturave. Kjo gjë mungon dhe mund të ndikojë në prodhimin e energjisë. Ndërprerjet e energjisë elektrike ndikojnë në sisteme të shumta të ndërlidhura. Kërkesa për të monitoruar dhe planifikuar riskun.
Risqet për transportin nga temperaturat e larta.	Mesatar Monitorimi i riskut	Infrastruktura e kufizuar e transportit në zonat rurale.
Risqet për argjinaturat e tokës (pra digat) nga temperaturat e larta.	I lartë Monitorimi i riskut	Emergjencat civile kryesore me të cilat përballet Gjirokastra përfshijnë argjinaturat e dëmtuara dhe rrëshqitjen e dherave. Tokat shumë të thata po rritin erozionin. Kërkohet monitorim i vazhdueshëm i riskut

- Ka gjasa që valët e të nxehtit të shkaktojnë rritje të kërkesës për energji;
- Temperaturat e larta mund të ndikojnë drejtpërdrejt te sistemet e energjisë, duke ulur prodhimin e energjisë elektrike nga termocentralet dhe duke rritur mundësinë e avarive në rrjetin energjetik.

6.4.2.2 Risqet për infrastrukturën nga ndryshimet e reshjeve

Tabela6. 7_ Risqet për infrastrukturën nga ndryshimet e reshjeve dhe pikëzimi i tyre

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Risqet për rrjetet e infrastrukturës për shkak të përmbytjeve nga lumenjtë dhe ujërat sipërfaqësore.	Mesatar Nevojiten veprime	Përmbytjet (sidomos ato që ndikojnë në infrastrukturën e rrjetit) janë risk dhe shqetësim i madh, ndaj në zonat më të cenueshme nevojitet të ndërmerren veprime.
Risqet për urat dhe tubacionet për shkak të përmbytjeve dhe erozionit.	I lartë Rishikim i vazhdueshëm	Rritja e dendësisë së përmbytjeve ka ndikim në Bashkinë Gjirokastrë. Kërkohen më shumë investime. Mirëmbajtja e argjinaturave mungon dhe përrrenjtë malorë nuk janë më të sinkronizuar. Risqet mbeten konstante.
Risqet për rrjetet infrastrukturës (uji, energjia, transporti, TIK-u) nga defektet në kaskadë të shkaktuara nga përmbytjet.	I lartë Nevojiten veprime Nevojitet njohje më e thelluar	I lartë për shkak të ndikimeve në shkallë të gjerë lidhur me infrastrukturën e dëmtuar nëse risku ndodh.
Risqet për rrjetet e transportit dhe infrastrukturës nga dëmtimi i shpateve dhe argjinaturave.	I lartë Nevojiten veprime. Nevojitet njohje më e	Bllokime rrugësh për shkak të intensitetit të shtuar të reshjeve të dëborës. Mirëmbajtja e argjinaturave mungon. Risk i lartë për rrëshqitje dhe rrëshqitje nga argjinaturat në infrastrukturën rrugore vendore.

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
	thelluar	
Risk për infrastrukturën nëntokësore dhe sipërfaqësore nga fundosja.	Mesatar Monitorimi i riskut	Rritje të reshjeve, me rrebeshe që zgjasin pak në kohë.
Risqet për furnizimin publik me ujë nga reduktimi i sasisë dhe cilësisë së ujit të disponueshëm.	Mesatar Monitorimi i riskut	Aktualisht është mesatar, por duhet monitoruar për shkak të ndikimit të lartë nëse ndodh.

- Duke pasur parasysh praninë e zonave malore, shumica e infrastrukturave të transportit varet nga zgjidhjet e projektuara inxhinierike, sikurse janë argjinaturat dhe prerjet e shpateve, të cilat mund të mos funksionojnë në rast përmbytjesh ose reshjesh të dendura e të vazhdueshme.
- Rrugët kryesore janë në risk përmbytjeje. Infrastrukturë tjetër në risk nga përmbytjet janë sistemet e kullimit. Megjithatë, edhe rrugët në fshatra të hapura, të cilat qëndrojnë nën rrezet e diellit gjatë gjithë ditës, mund të jenë të pambrojtura gjatë muajve të verës.
- Vera më e thatë mund të ndikojë në nivelet e ujërave nëntokësore dhe në furnizimin me ujë nga pusët private. Reshjet e reduktuara, së bashku me rritjen e temperaturave, mund të shkaktojnë thatësi në verë. Kjo mund të jetë njëfarë risku për Gjirokastrën. Ky ndryshim mund të vendosë nën stres furnizimin me ujë.

6.4.2.3 Mundësitë lidhur me rritjen e temperaturave në verë dhe dimër

Tabela 6.8 _ Mundësitë e identifikuara për infrastrukturë

Mundësia	
Rritja e mundësisë për energji termike diellore.	Temperaturat më të lartë mund t'i bëjnë format e tjera të energjisë së qëndrueshme më tërheqëse, siç janë panelet termike diellore dhe njësitë e jashtme të kondicionimit.
Rritja e burimeve ujore për energji hidrike gjatë dimrit.	Periudhat më të lagështa gjatë muajve të dimrit mund të ofrojnë mundësi për të rritur përdorimin e paneleve termike diellore dhe njësive të jashtme të kondicionimit.

6.4.3 Biznesi (përfshirë turizmin, bujqësinë dhe pylltarinë)

Ky seksion shqyrton se si ndryshimi i kushteve klimatike do të ndikojë te biznesi dhe industria e Gjirokastrës. Fokusi është kryesisht te risqet dhe mundësitë vendase, që rrjedhin direkt dhe indirekt nga ndryshimet klimatike. Megjithatë, risqet ndërkombëtare të zinxhirëve të furnizimit janë të mbuluara. Seksioni përmbledh risqet dhe mundësitë e përgjithshme për biznesin dhe industrinë. Për më tepër, ai paraqet një përshkrim më të detajuar të risqeve specifike për bujqësinë (përfshirë pylltarinë) dhe turizmin. Këta sektorë ekonomikë shihen si kyç për ekonominë e Bashkisë Gjirokastrë dhe ndikohen drejtpërdrejt nga ndryshimet klimatike.

Gjetjet e Raportit të Analizës së të Dhënave Bashkiake⁵³ paraqesin mungesë të dhënash në sektorë të ndryshëm, veçanërisht në sektorin tregtar dhe atë të banimit.

6.4.3.1 Rreziqet për biznesin nga temperaturat dhe reshjet e shtuara dhe pakësuara

Tabela 6.9 _ Risqet e identifikuar për biznesin nga temperaturat më të larta dhe pikëzimi i tyre

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Rritja e kostove në verë për shkak të energjisë për ftohje.	Mesatar Monitorimi i riskut	Temperaturat më të larta ndikojnë te të ardhurat e bizneseve për shkak të kërkesës shtesë për ftohje.
Rreziqet për biznesin nga përmbytjet.	Mesatar Monitorimi i riskut	Rishikimi i bizneseve që ndodhen pranë çdo zone të ndjeshme ndaj përmbytjeve.
Rreziqet për bizneset nga mungesa e ujit (furnizimi me ujë të trajtuar).	Mesatar Nevojiten veprime	Gjatë verës bizneset mund të kenë probleme me furnizimin me ujë.
Risqet për biznesin nga ndërprerja e zinxhirëve të furnizimit dhe rrjeteve të shpërndarjes.	Mesatar Monitorimi i riskut	Ndryshimet klimatike përkeqësojnë shpeshtësinë dhe ashpërsinë e ngjarjeve ekstreme të motit, përfshirë stuhitë, përmbytjet, thatësitë, ngricat dhe zjarret. Risqet e zinxhirit të furnizimit janë më të pasigurtat dhe më të vështirat për t'u përcaktuar në terma sasiorë. Por, ato mund të kenë ndikim të rëndësishëm te biznesi, i cili mbështetet te materialet e importuara.
Risku nga rritja e kostove për shkak të rritjes së çmimeve të lëndës së parë dhe infrastrukturës	Mesatar Nevojitet njohje më e mirë	Teksa ndryshimet klimatike përkeqësohen, ndikimet e tyre ekonomike rriten, duke prekur burimet ujore, bujqësinë, turizmin dhe pasuritë e paluajtshme. Ekspertët paralajmërojnë se edhe rritjet e vogla të temperaturave globale do të shkaktojnë dëm të konsiderueshëm ekonomik. Për shembull, një rritje prej 1°C mund të dyfishojë dëmin ekonomik krahasuar me një rritje prej 0.5°C.
Risku nga rritja e çmimeve të sigurimeve	I lartë Nevojitet njohje më e mirë	Ndryshimet klimatike mund të shkaktojnë stuhi, të nxehtë ekstrem, përmbytje dhe katastrofa të tjera.
Risku nga zvogëlimi i kapacitetit prodhues	Mesatar Nevojitet njohje më e mirë	Gjatë temperaturave jashtëzakonisht të larta, çmimet e energjisë elektrike prirën të rriten, ndërsa gjatë të ftohtit ekstrem, çmimet e furnizimit me ujë mund të ulen, duke ndikuar kështu te kostot e prodhimit të ndërmarrjeve.

- Temperaturat shumë të larta kanë të ngjarë të ndikojnë te shëndeti, mirëqenia dhe produktiviteti i punonjësve gjatë ngjarjeve ekstreme të të nxehtë. Disa punë në natyrë (sidomos ndërtimi) mund të duhet të ndërpriten nëse ka temperatura ekstreme për të garantuar sigurinë e punonjësve, pasi rrezikohen prej goditjes nga dielli.
- Reduktimi i parashikuar i reshjeve në verë mund të sjellë risqe edhe për bizneset. Mungesa e ujit mund të prishë vazhdimësinë e biznesit, veçanërisht në sektorë ku prania e tij është shumë e domosdoshme, si sektori i ushqimeve dhe pijeve.
- Rreziqet klimatike, të tilla si reshjet e dendura të shiut dhe përmbytjet nga ujërat

⁵³ Projekti UNDP-PKP, Raporti mbi "Analizën e integruar të të dhënave, gjetjet dhe rekomandimet: Dinamika demografike, profilet ekonomike dhe treguesit e klimës në bashkitë shqiptare" (nëntor 2023)

sipërfaqësore, ngrohja dhe temperaturat e larta janë llojet e motit që mund të shkaktojnë numrin më të madh të ndërprerjeve të zinxhirit të furnizimit të lidhura me motin. Këto sjellin ndikime negative te bizneset, të cilat nuk janë në gjendje të vazhdojnë prodhimin e produkteve apo ofrimin e shërbimeve.

- Përmbytjet janë rreziku më i madh për sistemin financiar me ndikime financiare në sigurime, hipoteka dhe investime. Ndonëse nuk konsiderohen plotësisht si përmbytje, pranohet se dëmet nga stuhitë cenojnë infrastrukturën e biznesit dhe për këtë arsye ndikojnë negativisht te bizneset.

6.4.3.2 Mundësitë për biznes

Tabela 6.10 _ Mundësitë për biznes

Mundësia	
Mundësi për biznes nga ndryshimet e kërkesës për mallra dhe shërbime	Moti më i ngrohtë në Gjirokastrë, që parashikohet të jetë rrjedhojë e ndryshimeve klimatike, mund të sjellë disa përfitime për biznesin, si kosto më të ulëta për ngrohje në dimër për bizneset që e ushtrojnë aktivitetin në ambiente të brendshme, dhe verë më të thatë dhe më të ngrohtë për ata punojnë në ambiente të jashtme.

6.4.3.3 Risqet dhe mundësitë për bujqësinë dhe turizmin

- Gjirokastra ka statusin e UNESCO-s dhe kërkon investime të konsiderueshme për mirëmbajtjen e ndërtesave të vjetra dhe historike.
- Po krijohen mundësi të reja për aktivitete si turizmi për rafting.
- Ndryshimet klimatike paraqesin risqe dhe mundësi të shumta për industritë kryesore që në thelb varen nga natyra. Ndërsa temperaturat më të buta dhe reshjet më të pakta të dëborës mund të ndikojnë në aktivitetet rekreative dimërore, temperaturat e rritura kanë gjasa të tërheqin lloje të reja turizmi për aktivitete rekreative në muajt e verës.
- Ekzistojnë mundësi edhe për turizëm dimëror falë pranisë së pyjeve në të gjithë bashkinë (9,500 ha), por janë bërë pak riinvestime në pylltari. Mundësitë ekzistojnë edhe në sektorët e bujqësisë, shërbimeve dhe turizmit. Këtu ka potencial për zgjerim të mëtejshëm, gjë që tregon mundësi për investime të qëndrueshme.
- Mundësitë mund të krijohen edhe për turizëm në saje të ndryshimit të temperaturave të verës dhe dimrit, si dhe për bizneset që synojnë ekonominë e gjelbër.
- Risqet për zinxhirin e furnizimit janë të panjohura dhe më të vështirat për t'u përcaktuar në terma sasiorë, por parashikohet të kenë ndikim minimal në biznes.

6.4.3.4 Industritë e bujqësisë, pylltarisë dhe peshkimit

Risqet dhe mundësitë shtesë përfshijnë:

- Rritjen e temperaturave të larta dhe temperaturave të akumuluar, si dhe përhapjen e thatësirave, të cilat kanë gjasa të ndikojnë te cilësia e tokës së punueshme dhe prodhimtaria. Për më tepër, dëmtuesit dhe sëmundjet pritët të jenë më të pranishme në të ardhmen e afërt, në bujqësi, pylltari dhe blegtori.
- Shpopullimi në bashki është një risk i rëndësishëm për këto industri në aspektin e zhvillimit të

ardhshëm. Mungesa e ujit në dispozicion ka ndikuar edhe në sektorin e bujqësisë, një sektor me 7,000 hektarë tokë të punueshme.

- Me rritjen e temperaturave, ka mundësi që të kultivohen kultura bujqësore dhe specie të reja, duke rritur kështu prodhimtarinë bujqësore dhe pyjore.
- Reshjet e dendura të shiut ndikojnë negativisht në tokat bujqësore përgjatë lumit Drino për shkak të përmytjeve.
- Nga ana tjetër, cilësia e frutave që prodhohen në të gjithë bashkinë ndikohet për shkak të ndryshimeve klimatike. Kjo gjë varet edhe në prodhimin e gështenjave. Rrishtet e tjera përfshijnë organizmat që ndikojnë dhe infektjnë këta sektorë. Rritja e reshjeve rrit mundësinë e përhapjes së lehtë të ndotësve sikurse azoti, që vijnë nga plehëruesit.
- Nëse nuk menaxhohen siç duhet, bujqësia dhe pylltaria mund të ndikojnë te përmytjet; në zonat ku është larguar bimësia, rrjedha e ujit nuk ngadalësohet më në mënyrë aq efektive. Risku nga përmytjet lumore ka mundësi të rritet. Madje, një pjesë e konsiderueshme e tokës bujqësore është ndikuar tashmë ose është në risk në të ardhmen.

6.4.3.5 Gjetjet për turizmin

Turizmi është shumë i rëndësishëm për Gjirokastrën.

- Ndryshimi i klimës mund të paraqesë mundësi për aktivitete në natyrë, duke nxitur më shumë turistë që të vizitojnë bashkinë gjatë të gjitha stinëve. Konkretisht, të ardhurat për Gjirokastrën mund të arrihen nga shërbimet turistike dhe aktivitetet në ambiente të hapura.
- Sitet kulturore të UNESCO-s kërkojnë investime dhe marrjen në konsideratë të ndikimeve të ardhshme klimatike në ndërtesat e trashëgimisë.
- Zjarret në pyje shkaktohen nga njerëzit dhe mund të përhapen nga kushtet e motit, përfshirë motin e nxehtë dhe të thatë.
- Bashkia ka marrë masa për grumbullimin e mbetjeve/kohën kur hotelet duhet të depozitojnë mbetje gjatë periudhave të verës. Mbetjet urbane rriten nga prania e turistëve.
- Promovimi i rafting, ecjes nëpër shtigje dhe turizmit natyror ofrojnë të gjitha mundësitë reale.
- I nxehti ekstrem, së bashku me thatësinë, mund të kenë edhe efekt domino të zjarret në pyje.

6.4.4 Risqet për natyrën

Ndryshimet klimatike do të ndikojnë te mjedisi natyror në të gjithë Bashkinë Gjirokastrë.

Habitatet dhe speciet do të vuajnë ose do të përfitojnë në varësi jo vetëm të ndryshimeve klimatike, por edhe të një sërë faktorësh të tjerë, përfshirë shpërndarjen bioklimatike, konkurrencën ndërmjet specieve, presionet në përdorimin e tokës dhe lidhjen ekologjike.

6.4.4.1 Risqet dhe mundësitë për speciet tokësore në Bashkinë Gjirokastrë

Tabela 6.11 _ Risqet e identifikuara për speciet tokësore në Bashkinë Gjirokastrë dhe pikëzimi i tyre

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
-------	--------------------------------	--------------------

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Risqet nga ndryshimi i kushteve klimatike dhe ngjarjet atmosferike ekstreme: Ndryshimet në temperaturë	I lartë Nevojiten veprime dhe njohje më e mirë e risqeve specifike dhe e mënyrës se si ato mund të ndikojnë te speciet më të cenueshme. Nevojitet njohje më e thelluar	Rritja e temperaturave minimale dhe maksimale të verës dhe dimrit paraqesin shumë risqe për speciet tokësore, veçanërisht për ato që tashmë janë në kufi të temperaturës. Risku për biodiversitetin është konstatuar te bletët dhe mungesa e ushqimit të disponueshëm që sjell një ndryshim në regjimet e lëvizjes. Ky është risk i madh për biodiversitetin, i cili shkakton zhdukjen e specieve të caktuara. Ndikimi shtrihet më tej edhe te reduktimi i vëllimit/sipërfaqeve/llojeve të bimëve/pemëve dhe shkurreve.
Risqet nga ndryshimi i kushteve klimatike dhe ngjarjet atmosferike ekstreme: Ndryshimet në reshje	I lartë Nevojiten veprime. Nevojitet njohje më e thelluar	Hidrologjia e ndryshuar (përfshirë mungesën e ujit, përmytjet dhe depërtimin e kripës) dhe thatësira mund të ndikojnë në speciet dhe habitatet tokësore.
Risqet nga ndryshimi i kushteve klimatike dhe ngjarjet atmosferike ekstreme: Nga ngjarjet e stuhive	I lartë Nevojiten veprime. Nevojitet njohje më e thelluar	Rritja e shpeshtësisë dhe intensitetit të stuhive do të ndikojë në speciet e pemëve brenda terrenit malor dhe kodrinor të bashkisë.
Risqet për speciet dhe habitatet tokësore nga organizmat e dëmshëm dhe patogjenët, përfshirë speciet e huaja invazive	I lartë Nevojiten veprime Nevojitet njohje më e thelluar.	Parku i Viroit po përballë me probleme për sa i përket faunës dhe me ndikime lidhur me rrezikimin e specieve, si pelikani. Duhet të kuptojmë më mirë se çfarë është e cenueshme dhe cilët dëmtues/patogjenë kanë gjasa të jenë kërcënuesit më të mëdhenj.

Tabela 6.12 _ Mundësitë për speciet tokësore

Mundësia	
Mundësi për kolonizimin e habitateve tokësore nga speciet e reja.	Mundësi për rritje pozitive të bimëve mjekësore që janë rritur pa kujdesin e njeriut

- Uji për ujitje nuk mbërrin në toka dhe përrrenjtë malorë nuk janë më të sinkronizuar si pasojë e ndikimit të klimës në rajon.
- Në të ardhmen, stuhitë mund të kenë ndikim te pemët, në varësi të ndryshimit të intensitetit dhe shpeshtësisë së stuhive, që janë faktorë kryesorë të riskut.
- Rënia e pemëve mund të ketë një ndikim më të gjerë, duke shkaktuar bllokime ose dëmtime në infrastruktura të tjera. Rritja e stuhive të verës është veçanërisht e rrezikshme, për shkak se pemët janë plot gjethe dhe rrjedhimisht edhe të rënda. Largimi i specieve të cenueshme/të papërshtatshme ka një ndikim në kosto për ata që kryejnë menaxhimin.
- Speciet e shumta të jovertebrorëve, që janë të lidhura ngushtë me bimë specifike, kanë gjasa të pësojnë një zhvendosje ose humbje shoqëruese të shpërndarjes gjeografike.
- Për më tepër, dëmtuesit e rinj të sjellë nga ndryshimet klimatike mund të ndikojnë në trashëgiminë kulturore, duke infektuar bimët dhe pemët me sëmundje.

6.4.4.2 Risqet dhe mundësitë për tokat dhe për speciet e ujërave të ëmbla

Tabela 6.13 _ Risqet e identifikuarat për tokat, rezervat e karbonit dhe speciet e ujërave të ëmbla

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Risqet për tokat nga ndryshimi i kushteve klimatike, përfshirë thatësirën sezonale dhe lagështinë.	Mesatar Nevojiten veprime	Ky risk ka ndikim mesatar.
Risqe dhe mundësi për rezervat e karbonit natyror, sekuestrimin e karbonit dhe emetimet GES nga ndryshimi i kushteve klimatike, përfshirë ndryshimin e temperaturës dhe mungesën e ujit.	I lartë Nevojiten veprime	Mendohet se qytetarët në këtë bashki i mbishfrytëzojnë pyjet, pa investuar në pyllëzim dhe rigjenerimin e pemëve. Zjarrvënja e vazhdueshme si një strategji për hapjen e tokave kullotë për kullotjen e kafshëve e përkeqëson problematikën.
Për shkak të ndryshimeve të kushteve klimatike dhe ngjarjeve ekstreme, speciet dhe habitatet e ujërave të ëmbla rrezikohen edhe nga temperaturat e larta të ujit, përmbytjet dhe erozioni i brigjeve, mungesa e ujit dhe ndryshimet fenologjike.	Mesatar Nevojiten veprime	Rritja e temperaturave në ujë ndryshon stinën, pasi temperaturat e ujit janë më të larta në pranverë, përpara majit, dhe ndërpret mbarështimin e specieve të peshqve. Speciet janë në rrezik për shkak të ndryshimit të temperaturave.
Risqet për speciet dhe habitatet e ujërave të ëmbla nga organizmat e dëmshëm, patogjenët dhe speciet e huaja.	I ulët	Dëmtuesit e rinj do të rriten për shkak të ndryshimit të temperaturave. Speciet tokësore, dëmtuesit dhe patogjenët paraqesin gjithashtu rreziqe për speciet e ujërave të ëmbla. Kjo duhet të monitorohet.

- Ndryshimet klimatike dhe ndryshimet në reshje sjellin reshje shiu më intensive, që do të thotë se ka gjasa që lumenjtë të bëhen më vërshues, më gërryes dhe të kenë prurje bazë më të ulëta në verë. Prurjet më të larta dhe më intensive mund të shkaktojnë rritje të erozionit të brigjeve, duke ndikuar në speciet që jetojnë përreth brigjeve të lumenjve. Prurjet më të larta të pikut të lumenjve mund të sjellin vërshime më të drejtpërdrejta në ujëmbledhës të ndjeshëm, gjë që do të ndikojë negativisht te speciet e ujërave të ëmbla.
- Për Gjirokastrën parashikohen verë më e thatë dhe kjo ul cilësinë e habitatit për peshqit e ujërave të ëmbla dhe rrit përqendrimin e lëndëve ushqyese dhe ndotësve të tjerë.
- Në verë pritët rritje e deficiteve të lagështirës së tokës, gjë që mund të shkaktojë humbje të biodiversitetit dhe lëndës organike. Reshjet intensive të shiut mund të prekin edhe cilësinë e ujit, biodiversitetin e ujërave të ëmbla dhe emetimet GES.
- Rritja e temperaturave do të ulë sasinë e shtresave të dëborës, gjë që së bashku me rritjen e vëllimit të reshjeve do të krijojë më shumë vërshime dhe baltë.
- Me ngrohjen e klimës, ekziston mundësia që ajo të ndikojë në aftësinë e tokës për të ruajtur karbonin dhe lëndët ushqyese, për shkak të dobësimit të efektit izolues të dëborës. Kjo mund të çojë në shtim të humbjeve të substancave të shpërbëra.

Tabela 6.14 _ Mundësitë për habitatet e ujërave të ëmbla

Mundësia	
Mundësitë për kolonizimin e habitateve të ujërave të ëmbla nga speciet e reja mund të përfshijnë:	Verat më të thata dhe më të ngrohta mund të nxisin mbijetesën e sëmundjeve të reja dhe specieve të huaja invazive, të cilat mund të kërcënojnë habitatet dhe speciet.

6.4.4.3 Risqet dhe mundësitë nga ndryshimet klimatike në karakterin e peizazhit

Tabela 6.15 _ Risqet nga ndryshimet klimatike në karakterin e peizazhit dhe pikëzimi i tyre

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Risqet nga ndryshimet klimatike në karakterin e peizazhit.	Mesatar Monitorimi i riskut Nevojitet njohje më e thelluar	Në të gjithë Gjirokastrën, peizazhi është i rëndësishëm për industri të tilla si turizmi dhe ky risk vlerësohet mesatar dhe kërkon monitorim e njohje më të mirë. Karakteri i peizazhit do të modifikohet gjithashtu nga efektet indirekte të një klime në ndryshim, si nëpërmjet ndryshimit të përdorimit të tokës ose sistemeve të reja të mbjelljes.

Tabela 6.16 _ Mundësitë për peizazhin

Mundësia	
Mundësitë për peizazhin	Biodiversiteti i përmirësuar mbështet një sërë shërbimesh të ekosistemit, veçanërisht ato kulturore sikurse zbavitjet (peshkimi dhe kafshët e egra).

6.4.5 Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë

Seksionet e mëparshme të vlerësimit të riskut kanë dhënë një panoramë të përgjithshme mbi risqet klimatike me të cilat përballen banorët, bizneset, infrastruktura, mjedisi natyror dhe kultura në Bashkisë Gjirokastrë. Ky seksion ofron një panoramë të përgjithshme të risqeve klimatike me të cilat përballen organizimi e Bashkisë Gjirokastrë, asetet e saj dhe veprimtaritë e lidhura me to.

6.4.5.1 Risqet për asetet në pronësi të bashkisë ose që mirëmbahen nga Bashkia Gjirokastrë

Tabela 6.17 _ Risqet e identifikuara për tokat, rezervat e karbonit dhe speciet e ujërave të ëmbla

Risku	Pikëzimi i risqeve dhe veprimi	Narrativa e riskut
Risqet për pasuritë në pronësi të bashkisë dhe hapësirat komunitare që mirëmbahen nga këshilli	I ulët	Në planin afatgjatë, sezoni i rritjes së të mbjellave dhe temperaturat e akumuluar mund të bëjnë që hapësira e gjelbër të ketë nevojë për më shumë mirëmbajtje. Duke pasur parasysh statusin e trashëgimisë së UNESCO-s, duhet të merret në konsideratë edhe ndikimi i rregulloreve të reja. Disa hotele dhe shërbime turistike mund të jenë më të rrezikuara se të tjerët nga ndikimet e të nxehtit.
Risqet nga përmbytjet për pasuritë e Gjirokastrës.	Mesatar	Dëmtimi i zyrave ose pajisjeve mund të shkaktojë probleme në funksionimin normal. Kostot janë të larta për ofrimin e akomodimit alternativ dhe riparimit, si dhe për ndërprerjen e shërbimit të banorët.
Risqet nga përmbytjet për infrastrukturën rrugore.	I lartë	I konsiderueshëm në terrene kodrinore dhe malore.

- Temperaturat e larta mund të rrisin mundësinë e mbinxehjes së ndërtesave. Nëse kjo ndodh në ndërtesa brenda juridiksionit të bashkisë, do të ketë ndikime të shumta negative, veçanërisht për përdoruesit e cënueshëm. Ndryshimet e parashikuara të temperaturës së verës nënkuptojnë se Bashkia Gjirokastrë do të ketë më shumë kërkesa për buxhet dhe mirëmbajtje.
- Gjatë verës, kostot e përdorimit të kondicionerëve do të rriteshin, duke sjellë ndërlikime

indirekte shtesë të aftësisë dhe përgjithshme të bashkisë për reduktimin e emetimeve të karbonit. Për më tepër, banorët e bashkisë kanë gjasa të ndikohen më shumë financiarisht nga kostoja e teknologjive të ajrit të kondicionuar që nevojiten për uljen e temperaturave në shtëpitë e tyre.

- Shtimi i dëmtimeve në infrastrukturën rrugore nënkupton rritje të kostove të riparimit dhe mirëmbajtjes.
- Rritja e reshjeve të shiut dhe përmytjeve mund të ketë një sërë ndikimesh negative të pronat dhe banesat në pronësi dhe në operim të këshillit bashkiak. Risk i shtuar për shtëpitë ose ndërtesat e tjera, për shkak të reshjeve më intensive të shiut dhe dëmtimeve nga përmytjet. Kostot e regjimit të riparimit dhe mirëmbajtjes do të rriten për shkak të trajtimit të problemeve të materialeve të ndërtimit, si rrjedhjet në çati, amortizatori i materialeve të ndërtimit dhe përmytjet brenda zonës së ndërtimit.

6.5 Përfundimet

Në këtë kapitull janë identifikuar shumë risqe dhe vetëm disa mundësi për Bashkinë Gjirokastrë që lidhen me ndryshimet klimatike. Sektorët e vlerësuar që do të preken përfshijnë:

1. Njerëzit, shëndetin, komunitetet dhe mjedisin e ndërtuar.
2. Infrastrukturën.
3. Biznesin dhe industrinë.
4. Mjedisin natyror.
5. Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë.

Për sa i përket risqeve të Bashkisë Gjirokastrë për shkak të ndryshimeve klimatike, janë evidentuar disa cenueshmëri dhe shumë pak mundësi.

- Risqet kryesore të shtëpive ose ndërtesave të tjera, të cilat menaxhohen nga Bashkia Gjirokastrë, përfshijnë rritjen e temperaturave, duke sjellë kështu verë më të nxehtë dhe më të thatë. Ndikimet klimatike shkaktojnë dimër më të lagësht edhe stuhi më të shpeshta dhe më intensive.
- Vera më e nxehtë dhe më e thatë do të kërkojë instalimin e më shumë teknologjive të ajrit të kondicionuar të shtëpitë ose ndërtesat e tjera. Nga ana tjetër, ka përfitime të mundshme për zvogëlimin e emetimeve nga përdorimi i energjisë dhe ngrohja, pasi vera më e thatë do të thotë më pak re dhe rrjedhimisht më shumë rrezatim diellor, mbështetje më e mirë për kalimin në instalimet diellore fotovoltaike në shkallë të vogël dhe në shkallë të madhe.
- Ndryshimi i klimës drejt ekstremeve më dramatike të motit pritet të përbëjë risk për biodiversitetin tokësor dhe të ujërave të ëmbla, për tokat dhe karakterin e peizazhit.
- Ekziston risku që me ngrohjen e klimës, toka të mos jetë në gjendje të ruajë të mënyrë efektive karbonin dhe lëndët ushqyese.
- Rritja e temperaturave dhe reshjeve të shiut/përmytjeve ka gjasa të sjellë ndikime negative në veprimtaritë, shërbimet dhe asetet e Bashkisë Gjirokastrë, në rast se Bashkia Gjirokastrë nuk ndërmerr asnjë masë pas këtij vlerësimi të riskut klimatik.

Përfundimet e nxjerra nga vlerësimi i rrezikut janë si më poshtë:

- I nxehti ka të ngjarë të shkaktojë ndikime në Bashkinë Gjirokastrë pasi temperaturat e verës rriten dhe valët e të nxehtit bëhen më të shpeshta dhe më ekstreme.
- Rritja e temperaturave do të ndikojë në shëndetin e banorëve të Gjirokastrës.
- Shumë prej risqeve me të cilat përballen natyra kategorizohen si risqe me ndikim të lartë, duke pasur parasysh rëndësinë që ka natyra si në turizëm, ashtu edhe në disa industri kyç në Gjirokastrë.
- Ndikim negativ do të kenë edhe asetet dhe veprimtaritë e Bashkisë Gjirokastrë, përfshirë aftësinë për të reduktuar emetimet e karbonit nëpërmjet risqeve kalimtare. Miratimi i masave të përshtatjes që në fillim do ta zvogëlonte këtë ndikim.
- U identifikuan disa mundësi, vera më e thatë dhe dimri më i ngrohtë, sjellin disa ndikime pozitive. Në veçanti lidhur me përdorimin e energjisë, shëndetin e njeriut dhe turizmin, sidomos aktivitetet në natyrë. Megjithatë, nëse i baraspeshojmë, risqet e ndryshimeve klimatike janë shumë më të mëdha sesa mundësitë.

Ky vlerësim i mundësive është hapi i parë për hartimin e një plani të integruar për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike për Bashkinë Gjirokastrë, gjë që do të forcojë më tej qëndrueshmërinë. Hapi tjetër do të jetë përdorimi i vlerësimit të riskut për hartimin e një plani veprimi për përshtatje për t'u zbatuar nga Bashkia Gjirokastrë dhe qytetarët e saj, krahas masave që janë tashmë në proces zbatimi. Propozohet që vlerësimi i riskut të monitorohet çdo vit, pasi me kalimin e kohës risqet nga rritja e temperaturës mund të shtohen.

- Gjatë viteve të ardhshme, duhet të shihen me prioritet kërkimi ose mbledhja e provave për risqet e kategorizuara si *"nevojitet njohje më e mirë"*. Këto risqe duhet të rivlerësohen kur të ketë më shumë prova në dispozicion.
- Për risqet më të larta dhe për ato të kategorizuara si *"nevojiten veprime"*, palët kyç të interesit duhet të identifikohen dhe edukohen mbi risqet, si dhe të bashkëpunojnë me organizata të ndryshme për hartimin e planeve të suksesshme për përshtatje.
- Megjithëse mundësitë janë identifikuar, nevojitet më shumë punë për të kuptuar se si këto mundësi mund të optimizohen më mirë.
- Duhet të hartohet dhe zbatohet një plan pune, i cili duhet të përcaktojë masat që duhen rishikuar rregullisht, për t'u siguruar se çdo e dhënë e re është përditësuar dhe marrë parasysh. Më pas, ky rend specifik pune për riskun klimatik duhet të integrohet në strukturat ekzistuese të qeverisjes klimatike në Bashkinë Gjirokastrë.
- Palët e interesit duhet të angazhohen vazhdimisht.

7 Plani Vendor i Veprimit

Ka të dhëna se klima e Gjirokastrës po ndryshon në përputhje me prirjet globale të ndryshimeve klimatike. Gjatë dekadave të fundit, klima e tokës është ngrohur, niveli i detit është rritur, regjimi i reshjeve të shiut ka ndryshuar dhe Gjirokastra është prekur nga ngjarjet atmosferike të shpeshta, intensive dhe ekstreme.

Ndryshimet klimatike kanë pasur ndikime të ndryshme dhe të gjera në burimet ekonomike dhe natyrore të Gjirokastrës, përfshirë:

- Ndryshime të temperaturave mesatare në të gjitha stinët, me valë të nxehti, që priten të ndodhin më shpesh.
- Gjirokastra mund të preket nga lloje të ndryshme thatësirash, për shkak të ditëve të nxehta dhe valëve të të nxehtit. Këto, së bashku me mungesën e ujit në verë, do të rrisin riskun e organizmave të dëmshëm dhe sëmundjeve të reja.
- Në të ardhmen, valët e të nxehtit do të rriten në shpeshtësi (dhe në kohëzgjatje sipas SSP5-8.5). Mund të ketë mungesë prurjesh të ujërave sipërfaqësore ose nënsipërfaqësore nga deficitin në basenin e lumit. Pritet që derdhjet e lumenjve në pranverë të rriten ndjeshëm për shkak të reshjeve të shiut dhe disa prurjeve malore.
- Ndryshimi i regjimit të reshjeve do të ndikojë te bujqësia, shëndeti i njerëzve, blegtoria, furnizimi me ujë. Ndërsa, përmbytjet, rrëshqitjet e dheut dhe erozioni i tokës do të shkaktojnë mbytjen e të mbjellave, uljen e rendimentit dhe rritjen e pasigurisë ushqimore.

7.1 Qëllimi i Planit Vendor të Veprimit

Si niveli i qeverisjes më i afërt me komunitetet dhe sipërmarrjet vendore, dhe si një nga reaguesit e parë në shumë emergjenca, Bashkia Gjirokastrë është vendi i duhur për të sjellë ndryshime reale e pozitive lidhur me ofrimin e një të ardhmeje me karbon të ulët dhe qëndrueshmëri ndaj ndryshimeve klimatike. Ky Plan Vendor Veprimi, krahas vlerësimit të riskut klimatik të Gjirokastrës, synon:

- (i) të sigurojë të kuptuarit e mirë të risqeve dhe cenueshmërive kryesore, që vijnë nga ndryshimet klimatike;
- (ii) të çojë përpara zbatimin e veprimeve për qëndrueshmëri ndaj ndryshimeve klimatike, në mënyrë të planifikuar dhe proaktive;
- (iii) të sigurojë se konsideratat e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike do të përfshihen në të gjitha planet dhe politikat, si dhe do të integrohen në të gjitha veprimtaritë dhe funksionet e Bashkisë Gjirokastrë.

Ky Plan Vendor Veprimi i shërben Bashkisë Gjirokastrë për realizimin e:

- shërbimit ndaj klientit, me fokus te efektiviteti i biznesit, përmirësimi i efikasitetit dhe ruajtja e mirëqenies së stafit, dhe
- shërbimeve bashkiake, ofrimin e shërbimeve dhe funksioneve në të gjithë zonën administrative dhe gjeografike të Gjirokastrës.

7.1.1 Konteksti i këtij plani për Bashkinë Gjirokastrë

Ndryshimet klimatike sjellin ndryshime të rëndësishme të regjimi i motit, si reshjet, temperatura dhe era, të cilat vazhdojnë për një periudhë të zgjatur (d.m.th. me dekada ose më gjatë). Ka gjithnjë e më shumë shqetësime se veprimtaritë e përsheptuara njerëzore po ndikojnë negativisht në ndryshueshmëria e klimës dhe po sjellin pasoja më të rënda të ngrohja globale në krahasim me ndryshimet natyrore në klimë. Ngrohja e sistemit klimatik u atribuohet veprimtarive njerëzore si pasojë e emetimeve të gazeve me efekt serrë⁵⁴ nga:

- Djegia e lëndëve djegëse fosile sikurse nafta, gasi, torfeja dhe qymyri, që sjellin emetime të dioksidit të karbonit;
- Aktivitetet bujqësore, që sjellin emetime të metanit dhe oksidit të azotit;
- Emetimet e shkaktuara nga ndryshimet në përdorimin e tokës, si urbanizimi, shpyllëzimi dhe shkretëtirëzimi.

Ky Plan Vendor Veprimi është hartuar në kuadër të risqeve në rritje që lidhen me ndryshimet klimatike dhe synon reduktimin dhe menaxhimin e këtyre risqeve në nivel vendor. Të gjitha bashkitë, përfshirë Gjirokastrën, ofrojnë një gamë të gjerë shërbimesh, shumë prej të cilave preken dhe do të preken gjithnjë e më shumë nga ndryshimet klimatike. Ka shumë gjasa që bashkitë të vazhdojnë të luajnë rol thelbësor në përgjigjen ndaj ndikimeve të ngjarjeve atmosferike ekstreme dhe ndikimeve të tjera, që mund të shfaqen në dekadat e ardhshme përmes instrumenteve të ndryshme të zbatimit, që kanë në dispozicion.

Përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike synon të ndërtojë komunitete të qëndrueshme ndaj ndryshimeve klimatike, të mbrojtë njerëzit, ekosistemet, bizneset, infrastrukturën dhe ndërtesat nga ndikimet negative të ndryshimeve klimatike. Bashkia Gjirokastrë luan rol kyç në planifikimin dhe përgjigjen ndaj situatave emergjente. Gjirokastra është vendi më i mirë për të reaguar më shpejt dhe më efektivisht ndaj ngjarjeve klimatike vendore, duke marrë parasysh marrëdhëniet e ngushta me komunitetet dhe njohuritë e shumta për mjedisin natyror vendor dhe atë të ndërtuar nga njeriu.

Duke qenë se klima jonë po ndryshon, Bashkia Gjirokastrë duhet të sigurohet se po përshtatet me ndryshimet klimatike. Është thelbësore që përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike të përfshihet te proceset vendimmarrëse të Bashkisë Gjirokastrë dhe të zbatohet në mënyrë proaktive gjatë kryerjes së detyrave të bashkisë. Për më tepër, përfitimet dhe mundësitë, që mund të vijnë si rezultat i ndryshimeve klimatike, duhet të kapitalizohen në raport me kursimet e kostove dhe mënyrat e reja për të nxitur qëndrueshmërinë mjedisore.

Bashkia Gjirokastrë ka për detyrë të përfshijë përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike me kalimin e kohës të të gjitha funksionet, operacionet dhe shërbimet e bashkisë. Ajo synon të ofrojë informacione dhe të përfshijë ndryshimet klimatike në planet dhe politikat ekzistuese të hartuara dhe të zbatuara prej saj. Kjo gjë siguron një qasje të mirëmenduar, të qëndrueshme dhe koherente për t'u bërë ballë sfidave të klimës në ndryshim dhe për të krijuar qëndrueshmëri në bashki dhe në të gjitha komunitetet.

7.2 Procedura dhe kriteret e priorizimit

Në seksionin vijues, ndikimet e rreziqeve të ndryshimeve klimatike (të renditura në kapitujt 5 dhe 6) janë marrë parasysh si përgjigje nga Bashkia Gjirokastrë për ofrimin e shërbimeve dhe funksioneve. Pas marrjes në konsideratë të rreziqeve klimatike dhe të vlerësimeve për risqet shoqëruese, të cilat kanë ndikuar te Bashkia Gjirokastrë (kapitulli 6), hapi tjetër për përgatitjen e planit vendor të

⁵⁴ Përfshirë avujt e ujit, dioksidin e karbonit (CO₂), metanin (CH₄), oksidin e azotit (N₂O) dhe e gazet industriale: Hidrofluorokarburet (HFC-ve), perfluorokarburet (PFC-ve), heksafluoridin e squfurit (SF₆) dhe trifluoridin e azotit (NF₃).

veprimit është identifikimi i veprimeve të duhura, për të ndihmuar Bashkinë Gjirokastrë të përmirësojë qëndrueshmërinë e saj ndaj ndryshimeve klimatike. Këto veprime janë kategorizuar sipas 5 fushave sektoriale, të cilat janë më të përshtatshmet për t'u synuar:

- Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu.
- Infrastruktura.
- Biznesi dhe industria.
- Mjedisi natyror.
- Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë.

Për të përmbushur objektivat e nivelit të lartë, të përshkruara në secilën nga pesë fushat sektoriale, dhe procesin gjithëpërfshirës të planeve vendore të përshtatjes, do të duhet të zbatohen një sërë veprimesh përshtatjeje në seksione të ndryshme të bashkisë, të cilat shtrihen në afate të ndryshme kohore (referojuni Tabelave A.1-A.6 në Shtojca V Lista e masave të përshtatjes të propozuara).

Për më tepër, progresi dhe zbatimi i këtyre veprimeve do të kërkojë sigurimin dhe shpërndarjen e burimeve të duhura, si për financat ashtu edhe për personelin. Tabelat A.1-A.6 përshkruajnë gamën e veprimeve që duhen përparuar. Duke qenë se këto veprime për përshtatje mund të përfshijnë një përzierje masash infrastrukturore, ekologjike dhe të buta, përparimi dhe zbatimi i këtyre veprimeve do të kërkojë përfshirjen e departamenteve të ndryshme në bashki.

Te tabelat, çdo zonë sektoriale e identifikon Bashkinë Gjirokastrë si “Drejtues”, duke kuptuar se mund të kërkohej mbështetje për të ndihmuar në realizimin e çdo veprimi, të përcaktuar si “Partneri”. Për më tepër, jepet një vlerësim i afatit kohor të mundshëm që nevojitet për të përfunduar çdo veprim, me afate kohore të përcaktuara si: Afatshkurtër (1-3 vjet), Afatmesëm (4-5 vjet) dhe Afatgjatë (5+ vjet).

Si rezultat i kësaj procedure, në Shtojca V Lista e masave të përshtatjes të propozuara të këtij dokumenti është identifikuar dhe paraqitur një liste e gjatë me masa/veprime, përgjegjësitë e zbatimit (drejtuesi dhe partnerët) dhe afati kohor i këtij dokumenti (i shkurtër-i mesëm-i gjatë).

Meqenëse lista është mjaft e gjatë, është ndërmarrë një hap i dytë për priorizimin e masave/veprimeve për përshtatje, duke aplikuar metodologjinë e priorizimit (shihni Shtojca VI Metodologjia për priorizimin e masave për përshtatje), të përdorur tashmë në kuadrin e KKP-së dhe KK4 të rishikuar të Shqipërisë⁵⁵.

Në fillim, në këtë hap të dytë u përcaktuan kategori të shumta përshtatjeje dhe u krijua një listë me 43 veprime prioritare, në përputhje me rrethanat (Tabela 7.1). Përfshirë këtu bashkimin dhe riformulimin e disa prej veprimeve të parashikuara në këtë seksion. Metodologjia e përdorur është paraqitur në Shtojca IV: Kriteret e pikëzimit të riskut

Ndër të tjera, vlerësohen me përparësi të lartë dhe shumë të lartë masat si më poshtë:

- Krijimi i një grupi drejtues me përfaqësues të duhur stafi nga të gjitha drejtoritë kryesore të

⁵⁵ Kjo metodologji konsideron se, në përputhje me objektivat e përshtatjes së Marrëveshjes së Parisit, masat/veprimet e përshtatjes do të rrisin kapacitetin për përshtatje, do të forcojnë qëndrueshmërinë dhe do të reduktojnë cenueshmërinë ndaj ndryshimeve klimatike, me qëllim dhënien e kontributit të zhvillimi i qëndrueshëm dhe sigurimin e një përgjigjeje të përshtatshme për kontekstin e objektivit të temperaturës, të përmendur në nenin 2 të Marrëveshjes së Parisit

Bashkisë Gjirokastrë për të garantuar zbatimin me sukses të veprimeve të Planit Vendor të Veprimit dhe për të raportuar mbi progresin.

- Rishikimi i studimeve të mëparshme mbi cenueshmëritë që vijnë nga ndryshimet klimatike dhe mbi përshtatjen ndaj tyre, identifikimi i zonave me risk dhe përgatitja e një harte cenueshmërie klimatike për Bashkinë Gjirokastrë për të ndërmarrë veprime efektive për përshtatjen.
- Përmirësimi i mbledhjes së të dhënave lidhur me ndikimet e ngjarjeve klimatike ekstreme dhe me ngjarjet në infrastrukturën dhe ndërtesat kritike përmes hartëzimit GIS, për të ndihmuar në identifikimin e rreziqeve dhe zonave të cenueshme, për të lejuar planifikimin e ardhshëm të përshtatjes.
- Përgatitja e strategjisë për rritjen e ndërgjegjësimit të publikut rreth rolit të Bashkisë Gjirokastrë në përgjigjen ndaj emergjencave klimatike.
- Ofrimi i mbështetjes për rigjembimin e kurorës së gjelbër të qytetit të Gjirokastrës dhe rindërtimin e brezave të gjelbër përgjatë lumit Drino dhe Vjosë me rrape (*Platanus orientalis*) dhe plepa (*Populus sp.*)
- Restaurimi i peizazhit rreth liqenit të Viroit

Vendndodhjet për zbatimin e mundshëm të qasjeve të integruara, të bazuara te ekosistemi (EbA), zgjidhjeve të bazuara te natyra (NbS) dhe/ose ndërhyrjet inxhinierike janë paraqitur në mënyrë skematike në Figura 7.1.

Figura 7.1 _ Vendndodhjet për EbA, NbS dhe/ose ndërhyrjet inxhinierike

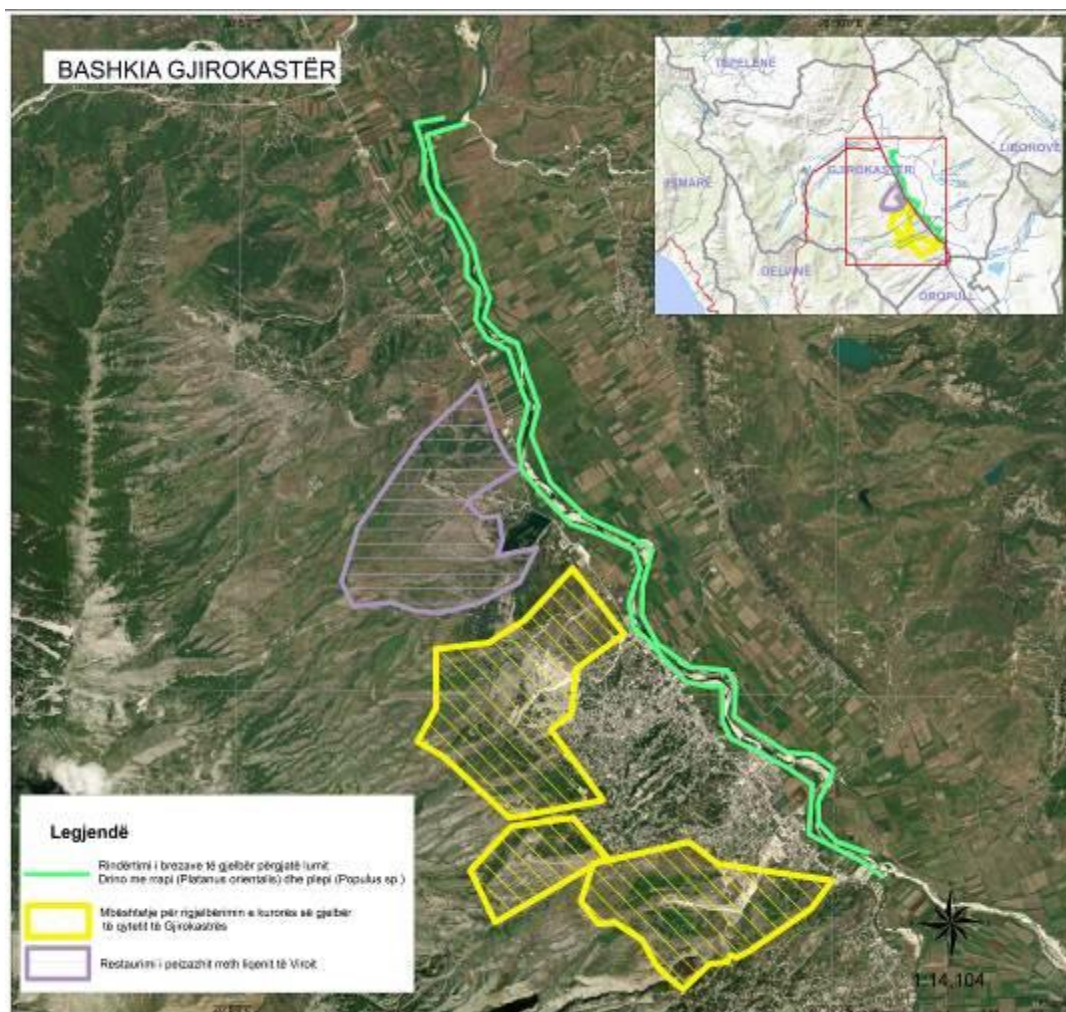

Tabela 7.1 _ Masat/veprimet e mundshme prioritare të përshtatjes

Masat e përshtatjes				Afati kohor	Prioriteti
Forcimi i mjedisit mundësues	Politikat dhe qeverisja	Forcimi i kuadrit institucional (p.sh., koordinimi)	Krijimi i një grupi drejtues me përfaqësues të duhur stafi nga të gjitha drejtoritë kryesore të Bashkisë Gjrokastrë për të garantuar zbatimin me sukses të veprimeve të Planit Vendor të Veprimit dhe për të raportuar mbi progresin.	Afatshkurtër	Shumë i lartë
		Forcimi i kuadrit të politikave: rregulloret dhe planet, përfshirë planet e veprimit dhe integrimin.	Përfshirja e konsideratave klimatike në projektimin, planifikimin dhe ndërtimin e të gjitha projekteve infrastrukturore të ndërmarra nga Bashkia Gjrokastrë, për të reduktuar cenueshmërinë e Bashkisë Gjrokastrë nga ndikimet e ndryshimeve klimatike.	Afatshkurtër-afatgjatë	Mesatar
			Përgatitja e strategjisë për rritjen e ndërgjegjësimit të publikut rreth rolit të Bashkisë Gjrokastrë në përgjigjen ndaj emergjencave klimatike.	Afatmesëm	I lartë
			Hartimi/rishikimi i Planit të Menaxhimit të Biodiversitetit të Gjrokastrës dhe i projekteve specifike për zonën për t'u siguruar se janë identifikuar dhe janë marrë parasysh risqet nga ndryshimet klimatike, përfshirë një vlerësim të ndryshimeve të sezonalitetit	Afatmesëm-afatgjatë	I lartë
			Hartimi i një Plani Vijimësie të Biznesit për të identifikuar dhe adresuar në mënyrë specifike ndikimet që lidhen me ngjarjet atmosferike ekstreme në të gjitha funksionet/shërbimet e Bashkisë Gjrokastrë dhe për të eksploruar mundësitë për rritje të qëndrueshmërisë.	Afatmesëm-afatgjatë	Mesatar
			Krijimi i programeve të komunitetit për qëndrueshmëri, për t'u siguruar se komunitetet vendase do të jenë më të përgatitura për ngjarjet atmosferike ekstreme më të shpeshta dhe më intensive (përmbytje, valë të nxehti, stuhi) dhe se mund të përgjigjen dhe rimëkëmben në mënyrë më efektive.	Afatshkurtër-afatgjatë	Mesatar
			Krijimi i një sistemi për të dokumentuar, monitoruar dhe analizuar infrastrukturën e cenueshme nga ndikimet e ndryshimeve klimatike/ngjarjeve atmosferike ekstreme, përfshirë rrugët, urat, hapësirat për ecje dhe çiklizëm,	Afatshkurtër-afatgjatë	Mesatar
			Hartimi dhe zbatimi i vlerësimit të riskut dhe planit korrigjues për stokun e identifikuar të banesave për Gjrokastrën dhe integrimi i tyre në proceset vendimmarrëse për programimin, projektimin, planifikimin dhe mirëmbajtjen e infrastrukturës rrugore.	Afatmesëm	Mesatar
		Rritja e financimit për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike: financimi dhe planifikimi fiskal	Shërbimi si lehtësues në prezantimin e Pagesave për Shërbimet e Ekosistemit (PES), veçanërisht në sektorin e bujqësisë, për të kontribuar te një strategji e qëndrueshme financimi	Afatmesëm	Mesatar
			Zhvillimi i nismave të tjera për financimin mbi klimën, të tilla si modeli i koncesionit të tarifave të hyrjes, lejet e hyrjes, miratimi i zhvillimit dhe dhënia e kredive të kushtëzuara për zhvillimin e strategjisë së financimit të qëndrueshëm	Afatmesëm-afatgjatë	I ulët

Masat e përshtatjes			Afati kohor	Prioriteti	
Kapaciteti shkencor, teknik dhe shoqëror	Gjenerimi i provave shkencore për të mbështetur vendimmarrjen e PNK-së	Rishikimi i studimeve të mëparshme mbi cenueshmëritë që vijnë nga ndryshimet klimatike dhe mbi përshtatjen ndaj tyre, identifikimi i zonave me risk dhe përgatitja e një harte cenueshmërie klimatike për Bashkinë Gjirokastrë për të ndërmarrë veprime efektive për përshtatjen.	Afatshkurtër	Shumë i lartë	
		Kryerja e një vlerësimi të bazuar te risku duke zbatuar kriteret e vendimmarrjes për të identifikuar risqet prioritare, që duhen trajtuar. Hartëzimi GIS i cenueshmërive; identifikimi i zonave prioritare me risk;	Afatshkurtër	I lartë	
		Krijimi i Regjistrit të Riskut dhe Mundësive për mbrojtjen e infrastrukturës nga përmbytjet.	Afatmesëm - afatgjatë	Mesatar	
		Përmirësimi i bashkëpunimit me akademinë në mënyrë që të shkëmbehen praktikat dhe njohuritë më të mira. Pjesëmarrja në projekte rajonale dhe evropiane për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike	Afatshkurtër	I lartë	
	Rritja e kapaciteteve teknike	Bashkëpunimi me organizatat përkatëse qeveritare, agjencitë dhe palët e interesit për të rritur ndërgjegjësimin për ndikimet e ndryshimeve klimatike te përmbytjet dhe te cilësia e ujit, dhe të punuarit me këto palë të interesuara për krijimin dhe zbatimin e masave të përshtatjes.	Afatshkurtër-afatgjatë	Mesatar	
	Rritja e ndërgjegjësimit	Përmirësimi i mbledhjes së të dhënave lidhur me ndikimet e ngjarjeve klimatike ekstreme dhe me ngjarjet në infrastrukturën dhe ndërtesat kritike përmes hartëzimit GIS, për të ndihmuar në identifikimin e rreziqeve dhe zonave të cenueshme, për të lejuar planifikimin e ardhshëm të përshtatjes.	Afatshkurtër-afatgjatë	Shumë i lartë	
		Zhvillimi i trajnimeve për stafin e bashkisë për të ofruar mbështetje dhe asistencë lidhur me shërbimet thelbësore për banesat dhe komunitetet e cenueshme në të gjithë Bashkinë Gjirokastrë, duke krijuar ekspertiza, kapacitete dhe duke zgjeruar bazën e njohurive të komunitetit nëpërmjet programeve të synuara dhe përkatëse të trajnimit përkrahje Ndryshimet Klimatike dhe ndikimet e tyre.	Afatmesëm	I lartë	
		Krijimi dhe zhvillimi i një fushate ndërgjegjësimi për rolin e mjedisit natyror dhe kontributin e tij pozitiv të Përshtatja ndaj Ndryshimeve Klimatike duke reduktuar efektet e ngjarjeve atmosferike ekstreme.			
		Përdorimi i projekteve edukative në shkolla ose në komunitet si mundësi për të shpërndarë informacion për ndryshimet klimatike te publiku. Mbështetja e bizneseve për futjen e një sektori të menaxhimit të riskut në kompanitë e tyre, veçanërisht kompanitë e mëdha.	Afatmesëm	I lartë	
Mbrojtja e infrastrukturës së banesave dhe	Realizimi i masave ndaj ndryshimeve klimatike	Mbrojtja e ndërtesave dhe objekteve nga faktorët klimatikë për të	Futja e një sistemi raportimi dhe monitorimi për izolimin e ndërtesave, për të siguruar ndërtesa të qëndrueshme ndaj nxehtësisë.	Afatshkurtër-afatgjatë	Mesatar

Masat e përshtatjes			Afati kohor	Prioriteti
prodhimit, akomodimit dhe të aseteve turistike e objekteve shëndetësore (dhe të tjera sociale) nga faktorët klimatikë	parandaluar dëmtimin dhe degradimin e mëtejshëm	Sigurimi i programeve të rinovimit të banesave për realizimin e objektivave për eficiencën e energjisë, të tilla si: masat për eficiencën e ujit, opsionet e hijezimit, ajrimi natyror, tarracat e gjelbra, gjelbërimi vertikal, për të përmirësuar performancën termike dhe për të garantuar rehati gjatë valëve të të nxehtit, gjelbërimi natyror, shtresat reflektuese për soleta, trotualet e depërtueshëm nga uji dhe grumbullimi i ujërave të shiut për të reduktuar përdorimin e ujërave të ëmbla.	Afatgjatë	I lartë
		Termoizolimi i të gjitha objekteve publike, veçanërisht shkollave, kopshteve dhe çerdheve;	Afatgjatë	Shumë i lartë
Përshtatja e mjedisit mbështetës të ndërtuar nga njeriu	Bujqësia	Përgatitja e një Plani/Programi për Menaxhimin e Specieve Invazive	Afatshkurtër-afatmesëm	I lartë
		Përmirësimi i sistemeve të ujitjes duke siguruar burime ujore (përmirësimi i rezervuarëve të ruajtjes së ujit)	Afatshkurtër-afatmesëm	Shumë i lartë
	Pylltaria	Rigjenerimi i pyjeve të Gjirokastrës - pyllëzimi i ri përmes mbjelljes së fidanëve për të mundësuar përmirësimin e pyllëzimit, dhe hartimi i një plani zbatimi/planeve përgatitore për të minimizuar ndikimin e zjarreve në pyje me qasje të reja për kultivimin e llojeve të ndryshme të pyjeve, që do të ulin ndikimin e zjarreve.	Afatmesëm-afatgjatë	Shumë i lartë
	Turizmi	Identifikimi i masave për rritjen e qëndrueshmërisë së ndërtesave të trashëgimisë/historike, në pronësi dhe në operim të Bashkisë Gjirokastër, ndaj ngjarjeve atmosferike ekstreme.	Afatshkurtër-afatmesëm	Mesatar
	Biodiversiteti	Mbrojtja dhe përmirësimi i ambienteve të gjelbra të hapura, habitateve dhe korridoreve ekologjike në nivel peizazhi nëpërmjet projekteve të peizazhit, duke zbatuar një skemë zhvilluesi me Fitim Neto të Biodiversitetit. Zhvillimi i një strategjie vendore për ofrimin e 10% të fitimit neto të biodiversitetit në kushtet e reja ne te ardhmen.	Afatshkurtër-afatmesëm	Shumë i lartë
	Popullsia	Rishikimi i listës së banorëve të cënueshëm për të mundësuar identifikimin e atyre që mund të jenë më të rrezikuar nga skenarët e përcaktuar dhe për të ofruar përgjigje proaktive sipas nevojës. Identifikimi i zonave prioritare për sektorin vullnetar, komunitar dhe të ndërmarrjes sociale dhe mbështetja e çdo mase të kërkuar përshtatjeje dhe qëndrueshmërie. Vënia në dispozicion online për publikun e të dhënave për Qëndrueshmërinë e Komunitetit ndaj Motit Ekstrem	Afatshkurtër	Mesatar
	Planifikimi urban	Rishikimi i kërkesave të projektimit për sisteme kullimi urbane të qëndrueshme në kuadër të planifikimit të Gjirokastrës	Afatshkurtër-afatgjatë	Mesatar

Masat e përshtatjes				Afati kohor	Prioriteti
			Shqyrtimi i hartave aktuale të përmbytjeve të zonave të cënueshme nga përmbytjet dhe identifikimi i niveleve të përmbytjeve për një sërë skenarësh të ardhshëm. Shqyrtimi i vazhdueshëm i të dhënave të riskut nga përmbytjet dhe marrja në konsideratë nga këshilli bashkiak e rritjes së përmasave dhe thellësisë së përmbytjeve në projektimin, planifikimin dhe ndërtimin/realizimin e infrastrukturës së re, për të shmangur zonat e mundshme/të ardhshme të prira për t'u prekur nga përmbytjet dhe për të siguruar që infrastruktura e re të jetë e qëndrueshme ndaj risqeve të ndryshimeve klimatike	Afatmesëm	Shumë i lartë
			Krijimi i zonave të brendshme buferike në kontekste urbane, i zonave të mbajtjes dhe i zonave buferike, të cilat janë ambiente të hapura, që mund të përmbajnë ujë të tepërt shiu. Zonat buferike për zonat e mbrojtura dhe për zhvillim	Afatmesëm-afatgjatë	I lartë
		Shëndeti	Sigurimi që vlerësimet rutinë të ndikimit në shëndet të kryhen si së brendshmi ashtu edhe së jashtmi si pjesë e ndikimeve të ardhshme klimatike. Kjo mund të ndikojë rëndë në shëndetin fizik/mendor ose në mirëqenien e një individi ose komuniteti.	Afatshkurtër-afatmesëm	Mesatar
		Energjia	Përgatitja dhe integrimi i Planit të Veprimit për Eficiencën e Energjisë dhe Energjinë e Rinovueshme	Afatmesëm-afatgjatë	Shumë i lartë
			Nxitja e më shumë komuniteteve që të ndjekin në mënyrë aktive projekte për reduktimin e konsumit të energjisë, për promovimin e zhvillimit që nxit përdorimin e energjisë së pastër dhe për minimizimin e konsumit të lëndëve djegëse.	Afatmesëm-afatgjatë	Shumë i lartë
		Transporti	Rishikimi i planeve të lëvizshmërisë urbane të qëndrueshme për Gjirokastrën.	Afatmesëm-afatgjatë	Shumë i lartë
		Mbetjet	Sigurimi që praktikatat e menaxhimit të mbetjeve, objekteve të magazinimit dhe trajtimit janë të qëndrueshme për t'u bërë ballë kushteve klimatike të ardhshme, përfshirë përmbytjet dhe valët e të nxehtit.	Afatmesëm-afatgjatë	I lartë
Përshtatja e mjedisit natyror mbështetës	Realizimi i masave ndaj ndryshimeve klimatike	Përshtatja e qasjeve të integruara të bazuara te ekosistemi (EbA), e zgjidhjeve të bazuara te natyra (NbS) dhe/ose e ndërhyrjeve inxhinierike	Krijimi i mureve mbrojtëse nga përmbytjet nëpërmjet përdorimit të zgjidhjeve të bazuara te natyra.	Afatmesëm-afatgjatë	I lartë
			Integrim i masave të përshtatjes, sipas nevojës, si mbjellja strategjike e pemëve, ujitja e livadheve, ndryshimi i regjimit të kositjes, instalimi i çezmave të ujit të pijshëm dhe mbjellja e specieve bimore më rezistente ndaj thatësirës.	Afatmesëm	Shumë i lartë
			Identifikimi i korridoreve të mundshme ekologjike dhe i problematikave të lidhjes ndërmjet zonave. Si shembull mund të përmendim identifikimin e vendndodhjeve, si pemishtet urbane, parcelat, tarracat dhe muret e gjelbra, për të krijuar habitate të reja për florën dhe faunën vendase, që do të ndihmojnë në eliminimin e ndikimeve “të ishullit të të nxehtit urban”.	Afatmesëm-afatgjatë	Mesatar
			Sigurimi i konvertimit në shkallë të gjerë të ish-zonave industriale. Aty ku zona të tilla nuk janë të përshtatshme për zhvillim, merrni parasysh opsionet e përshtatshme për gjelbërimin e zonave (pyjet urbane, ligatinat, parqet, etj.).	Afatmesëm-afatgjatë	I lartë

Masat e përshtatjes		Afati kohor	Prioriteti
	Identifikimi, pajisja me burime dhe instalimi i teknologjive të reja (ose përditësimi i atyre ekzistuese) në objektet e banimit/strehimit të bashkisë për të pakësuar ndikimet e ndryshimeve klimatike te stafi, klientët, publiku i gjerë dhe banorët	Afatmesëm-afatgjatë	I lartë
	Mbështetja për rigjëlberimin e kurorës së gjelbër të qytetit të Gjirokastrës	Afatmesëm-afatgjatë	I lartë
	Rindërtimi i brezave të gjelbër përgjatë lumit Drino dhe Vjosë me rrape (Platanus orientalis) dhe plepa (Populus sp.)	Afatmesëm	I lartë
	Restaurimi i peizazhit rreth liqenit të Viroit	Afatmesëm	I lartë
Forcimi i menaxhimit të riskut nga fatkeqësitë	Garantimi që planet e përgjigjes ndaj emergjencave të përmytjeve të rishikohen çdo vit për të siguruar që është vënë në dispozicion kapaciteti i duhur i burimeve për të ofruar përgjigje efektive ndaj emergjencave.	Afatmesëm - afatgjatë	I lartë
	Krijimi i një Regjistri Risku dhe Mundësish dhe i një kuadri menaxhues për të gjitha infrastrukturën dhe ndërtesat kritike në pronësi të Bashkisë Gjirokastrë, përfshirë rrugët, ndërtesat, infrastrukturën e TI-së, pajisjet kritike, mbetjet	Afatmesëm - afatgjatë	I lartë

7.3 Qeverisja, Monitorimi dhe Vlerësimi

Për sa i përket mbikëqyrjes dhe zbatimit të planit, është thelbësore të krijohet një kuadër në Bashkinë Gjirokastrë për të mbështetur zbatimin e suksesshëm dhe praktik të veprimeve të përshtatjes, duke pasur parasysh se kjo strategji i përfaqëson të gjitha funksionet dhe operacionet e Bashkisë Gjirokastrë.

Gjatë zbatimit të veprimeve të këtij plani, Bashkia Gjirokastrë do të përpiqet të sigurojë minimizimin e çdo ndikimi të mundshëm mjedisor. Veprimet do të shqyrtohen në kontekstin e përfitimeve të përbashkëta të mundshme, përfshirë masat si: shëndeti i njeriut, rritja dhe mbrojtja e biodiversitetit, përmirësimi i cilësisë së ujit, administrimi i zonave në risk nga përmblytjet dhe përcaktimi i qëndrueshëm i përdorimit të tokës, si dhe praktikatat e zhvillimit. Është e rëndësishme të prioritetizohen veprimet, të cilat sjellin përfitime të shumta mjedisore dhe sociale.

7.3.1 Përfaqësimi

Është e rëndësishme që Grupi Drejtues të bëjë bashkë përfaqësues të të gjitha fushave kyç funksionale me ekspertiza të ndryshme teknike, operacionale dhe menaxheriale, të cilët mund të kryejnë me sukses detyrat e nevojshme dhe të zbatojnë veprimet e përfshira në strategji.

7.3.2 Zbatimi

Grupi drejtues do të jetë përgjegjës për realizimin dhe do të hartojë një metodologji për zbatimin e këtij Plani Vendor Veprimi, që do të përfshijë:

- Prioritetizimin e veprimeve të përshtatjes për realizim brenda periudhave kohore afatshkurtra, afatmesme dhe afatgjata, sikurse përcaktohen në planin vendor të veprimit;
- Identifikimin e autoritetit përgjegjës/drejtues, caktimin e përgjegjësisë për realizim / Identifikimin e personit përgjegjës për zbatimin e veprimeve të përshtatjes;
- Zhvillimin e një qasjeje dhe fillimin e zbatimit të veprimeve;
- Identifikimin e fondeve të nevojshme për veprimet;
- Identifikimin/përcaktimin e treguesve ose objektivave kryesore si mekanizma për matjen e rezultateve;
- Ndërlidhjen me palët e interesit dhe sektorët e tjerë, si në nivel vendor ashtu edhe në atë rajonal, aty ku kërkohet zbatimi i veprimeve / Bashkëpunimin e kërkuar me palët e tjera të interesit;
- Identifikimin se ku mund të përfshihen veprimet në planet, politikat dhe buxhetet ekzistuese.

7.3.3 Raportimi

Grupi Drejtues duhet të:

- Monitorojë dhe vlerësojë zbatimin e veprimeve dhe të caktojë afatin kohor kur do të zbatohen masat;
- Përdorë rezultatet nga programi i monitorimit dhe vlerësimit për të rishikuar vlerësimet e riskut, për të bërë ndryshime aty ku është e nevojshme bazuar te monitorimi i rezultateve/ndryshimeve/shkencës së klimës;

- Identifikojë risqet për zbatimin e veprimeve dhe të raportojë mbi progresin tek ekipi i menaxhimit.

8. Shtojcat

Shtojca 1: Qasja e palëve të interesit lidhur me përgatitjen e Planit Vendor të Gjirokastrës për Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike

Tabela 8.1 _Qasja lidhur me përgatitjen e Planit Vendor të Gjirokastrës për Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike

Nr.	Afati kohor	Vendi	Aktivitetet e ndërmarra dhe qëllimi
1	Maj 2022	Tiranë	Përzgjedhja e Bashkisë Gjirokastër si bashkia partnere e projektit PKP, bazuar në një vlerësim “me shumë kritere”.
2	13 korrik 2022	Gjirokastër	Takimi fillestar prezantues me punonjësit e Bashkisë Gjirokastër; Takimi u organizua në formën e një workshop-i, ku morën pjesë kryetari i bashkisë, zëvendës kryetari dhe përfaqësuesit e drejtorive kryesore Marrëveshja për nënshkrimin e Memorandumit të Mirëkuptimit midis Bashkisë dhe UNDP-së për të zyrtarizuar partneritetin ndërmjet palëve. Marrëveshja për caktimin e një pikë kontakti koordinuese në bashki dhe për krijimin e një grupi teknik pune me përfaqësues nga sektorët prioritarë të identifikuar, si dhe nga departamenti i statistikave.
3	29 shtator 2022	Gjirokastër	Takimet e dedikuara teknike me palët e interesit të Bashkisë Gjirokastër. Takimet dhe diskutimet me përfaqësuesit e pesë sektorëve prioritarë të PKP-së në Bashkinë Gjirokastër, si dhe takimet me përfaqësuesit e Prefekturës Gjirokastër dhe të Agjencisë Rajonale të Zonave të Mbrojtura Gjirokastër (ARZM) u zhvilluan për të kuptuar më mirë çështjet e qeverisjes, koordinimin ndërinstitucional, procedurat dhe/ose qasjet si dhe aftësitë, kapacitetet dhe kapacitetet teknike për përshtatje. Në Bashkinë Gjirokastër u takuan gjithsej 13 përfaqësues vendorë (2 femra dhe 11 meshkuj).
4	19 – 20 dhjetor 2022	Tiranë	U zhvillua workshop-i për punë, me pjesëmarrjen e përfaqësuesve të nivelit kombëtar dhe nënkombëtar, gjatë të cilit u prezantuan dhe u diskutuan gjetjet paraprake të vlerësimit, së bashku me qasjen e propozuar për ngritjen e kapaciteteve.
5	7 – 9 mars 2023	Tiranë	Workshop-i për Vlerësimin e Cenueshmërisë Qëllimi i workshop-it ishte të mbështeste kryerjen e vlerësimeve vendore të riskut dhe cenueshmërisë të bazuara në fakte, dhe të ofronte trajnime për stafin bashkiak mbi analizimin e informacionit për klimën, kryerjen e vlerësimeve të cenueshmërisë dhe përshtatjes dhe mbi skenarët klimatikë për përgatitjen e planeve vendore të përshtatjes dhe trajnimit e autoriteteve vendore në bashkëpunim me Agjencinë Kombëtare të Mbrojtjes Civile dhe Drejtorinë e Përgjithshme të Emergjencave Civile. Në workshop-in në Tiranë morën pjesë 4 përfaqësues të grupeve të interesit nga Gjirokastra (1 femër dhe 3 meshkuj).
6	Mars deri në prill 2023	Korrespondencë elektronike	Raporti mbi “Vlerësimin e kapaciteteve të bashkive dhe nevojave për trajnime lidhur me Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike” iu shpërnda të gjithë stafit të bashkive për komente dhe vlerësime.
7	Maj deri në qershor 2023	Korrespondencë elektronike	Nisja e përgatitjes së Planeve Vendore të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike. Modeli udhëzues për Vlerësimet e Riskut dhe Cenueshmërisë, si dhe tabelat në “Excel” për mbledhjen e kategorive të të dhënave i) demografike, ii) socio-ekonomike si dhe iii) klimatike/mjedisore në dispozicion në nivel vendor u shpërndanë me synim për të vlerësuar riskun dhe cenueshmërinë e Bashkisë Gjirokastër ndaj ndryshimeve klimatike, për të hartuar Planin Vendor të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike.
8	7 qershor 2023	Gjirokastër	Takimi teknik për përgatitjen e Planeve Vendore të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike. Takimet e organizuara në formën e një workshop-i ndihmuan për nisjen zyrtare të përgatitjes së Planeve Vendore të Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike; Shënimi udhëzues dhe bazat e të dhënave në “Excel” u ndanë me të gjitha bashkitë përpara organizimit të takimeve.

Nr.	Afati kohor	Vendi	Aktivitetet e ndërmarra dhe qëllimi
			Në takim morën pjesë 10 përfaqësues të bashkisë (7 femra dhe 3 meshkuj).
9	Qershor deri në shtator 2023	Korrespondencë elektronike	Mbledhja e të dhënave nga bashkitë. Pati vonesa gjatë procesit të mbledhjes së të dhënave, u vërejt vështirësi në komunikim dhe koordinim i brendshëm i dobët mes bashkive lidhur me sigurimin e të dhënave të nevojshme në formatin e kërkuar; shumica e të dhënave të marra nuk ishin në rend kronologjik për të kuptuar prirjet.
10	Gusht 2023	Korrespondencë elektronike	Kërkesa zyrtare të posaçme për informacion në lidhje me të dhënat e nevojshme janë hartuar dhe i janë dërguar pikës së kontaktit të Projektit PKP në Drejtorinë e Ndryshimeve Klimatike në MTM për t'ua përcjellë institucioneve të tjera kombëtare — gjithsej shtatë agjencie/institucione vartëse kombëtare, që mbledhin të dhëna nga zyrat e tyre rajonale. Përveç Institutit Kombëtar të Tokës dhe Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit, nuk pati asnjë përgjigje apo reagim nga ndonjë Agjenci tjetër Kombëtare.
11	Gusht deri në shtator 2023	Nuk ka	Të gjitha të dhënat e mbledhura janë formatuar, përmirësuar, përkthyer, komentuar (aty ku ka qenë e nevojshme) dhe janë ndarë me Ekspertin Ndërkombëtar të Klimës për vlerësim dhe referencë të mëtejshme në PVK-të, që do të hartohen.
12	6 tetor 2023	Gjirokastrë	Workshop-i trajnues i Bashkisë Gjirokastrë për përshtatjen Workshop-i synoi mbledhjen e vlerësimeve dhe kontributin e palëve vendore të interesit për të vlerësuar rreziqet, risqet dhe cenueshmërinë për Bashkinë Gjirokastrë. Në workshop morën pjesë 21 përfaqësues vendorë (14 femra dhe 7 meshkuj) nga Bashkia Gjirokastrë, Prefektura Gjirokastrë, Agjencia Rajonale e Zonave të Mbrojtura Gjirokastrë (ARZM).
13	tetor 2023	Korrespondencë elektronike	Në vijim të diskutimeve në workshop, një email i posaçëm iu dërgua përfaqësuesve të Bashkisë Gjirokastrë dhe palëve kryesore vendore të interesit për të ofruar masa prioritare “specifike” për bashkinë e tyre. Bashkia Gjirokastrë shpërndau masat kryesore të PNK-së bazuar te dokumentet strategjike vendore të disponueshme.
14	Tetor deri në janar 2023	Nuk ka	Përgatitja dhe konsolidimi i draftit të parë PVP të Gjirokastrës.
15	Janar deri në shkurt 2024	Korrespondencë elektronike	Ndarja dhe konsultimi i draftit PVP dhe i bazave të të dhënave me Bashkinë Gjirokastrë. Në vijim të konsolidimit të draftit të parë PVP të Gjirokastrës, ai iu shpërnda Bashkisë Gjirokastrë, dhe jo vetëm, për komente dhe/ose reagime. Qëllimi ishte përgatitja e një dokumenti, që pasqyron nevojat reale dhe që do të përdoret në vijim nga bashkitë për mobilizimin e fondeve për trajtimin e ndërhyrjeve të PNK-së. Hartimi dhe miratimi i PVP-së përfundimtare të Gjirokastrës.
16	Mars/prill 2024	Tiranë	Prezantimi zyrtar i PVP-së së Gjirokastrës Miratimi i PVP-së së Gjirokastrës nga Këshilli Bashkiak.

Shtojca II: Parashikimet për ndryshimet klimatike

Në kuadër të mbështetjes për planifikimin për risqet, duhet të kuptojmë ndikimin më të keq të mundshëm të ndryshimeve klimatike, rastin më ekstrem të parashikimeve për ndryshimet klimatike. E gjithë shkenca dhe modelimi i klimës u nënshtrohet supozimeve, paralajmërimeve dhe kufizimeve, të cilat nënkuptojnë se asnjë vlerësim nuk mund të konsiderohet si reflektim ose parashikim absolut i kushteve të së ardhmes. SSP-të e përditësuara janë emërtuar "SSPx-y", ku "SSPx" u referohet pesë skenarëve socio-ekonomikë dhe "y" u referohet niveleve të përafërta të forcës rrezatuese. Më poshtë paraqitet një përshkrim i shkurtër i pesë SSP-ve:

- **SSP1: Të përbashkëtat globale po ruhen:** kufijtë e natyrës po respektohen. Fokusi është më shumë te mirëqenia njerëzore sesa te rritja ekonomike. Madje, pabarazitë e të ardhurave ndërmjet dhe brenda shteteve po pakësohen. Konsumi është orientuar drejt minimizimit të burimeve materiale dhe përdorimit të energjisë.
- **SSP2: Zhvillimi në të ardhmen:** Prirjet e të ardhurave në vende të ndryshme po ndryshojnë ndjeshëm. Ekziston një bashkëpunim i caktuar ndërmjet shteteve, i cili nuk është zgjeruar thuajse fare. Rritja globale e popullsisë është mesatare, duke mbetur konstante në gjysmën e dytë të shekullit. Sistemet mjedisore po përballen me një degradim të caktuar.
- **SSP3: Rivaliteti rajonal:** Rikthimi i nacionalizmit dhe konflikteve rajonale i çon çështjet globale në plan të dytë. Politikat po përqendrohen gjithnjë e më shumë te çështjet e sigurisë kombëtare dhe rajonale. Madje, investimet në arsim dhe zhvillim teknologjik janë në rënie. Pabarazia po rritet. Disa rajone po pësojnë dëme drastike mjedisore.
- **SSP4: Pabarazia:** Hendeku mes shoqërive të zhvilluara, që bashkëpunojnë globalisht, dhe atyre, që kanë mbetur në një fazë të ulët zhvillimi, me të ardhura të ulëta dhe me nivel të ulët arsimor po zgjerohet. Politikat mjedisore janë të suksesshme për trajtimin e problemeve vendore në disa rajone, por jo te të tjerat.
- **SSP5: Zhvillimi i nxitur nga lëndët djegëse:** Tregjet globale po integrohen gjithnjë e më shumë, duke sjellë inovacione dhe përparime teknologjike. Megjithatë, zhvillimi social dhe ekonomik bazohet në shfrytëzimin intensiv të burimeve të lëndëve djegëse fosile me përqindje të lartë qymyri dhe në jetesën e varur kryesisht nga energjia në mbarë botën. Ekonomia botërore po rritet dhe problemet vendore mjedisore si ndotja e ajrit po trajtohen me sukses.

Për çdo skenar parashikohet një rritje e temperaturës globale, siç paraqitet në tabelën më poshtë:

Tabela 8.2 _ Rritja e parashikuar e temperaturës globale sipas skenarëve të ndryshëm

Skenari	Afatshkurtër, 2021–2040		Afatmesëm, 2041–2060		Afatgjatë, 2081–2100	
	Përlllogaritja më e mirë (°C)	Intervali më i mundshëm (°C)	Përlllogaritja më e mirë (°C)	Intervali më i mundshëm (°C)	Përlllogaritja më e mirë (°C)	Intervali më i mundshëm (°C)
SSP1-1.9	1.5	1.2 deri në 1.7	1.6	1.2 deri në 2.0	1.4	1.0 deri në 1.8
SSP1-2.6	1.5	1.2 deri në 1.8	1.7	1.3 deri në 2.2	1.8	1.3 deri në 2.4
SSP2-4.5	1.5	1.2 deri në 1.8	2	1.6 deri në 2.5	2.7	2.1 deri në 3.5
SSP3-7.0	1.5	1.2 deri në 1.8	2.1	1.7 deri në 2.6	3.6	2.8 deri në 4.6
SSP5-8.5	1.6	1.3 deri në 1.9	2.4	1.9 deri në 3.0	4.4	3.3 deri në 5.7

Burimi: TS, Ndryshimet klimatike 2021: Baza e Shkencës Fizike. Kontributi i WGI-së për AR6 të PNNK-së (TS, Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of WGI to the AR6 of the IPCC)

Shtojca III: Integrimi i vlerësimeve të cenueshmërisë dhe të riskut

Vlerësimi i ndjeshmërisë

Tabela 8.3 _ Shkalla e ndjeshmërisë

Shkalla e vlerësimit	Niveli i ndjeshmërisë	Përkufizime
0	Nuk ka ndjeshmëri	Nuk rrezikohet jeta dhe shëndeti i njeriut; nuk ka viktimë; nuk ka humbje financiare; nuk ka ndërprerje të funksionimit të sistemit
1	Ndjeshmëri e ulët	Rrezik për qetësinë e jetës; raste të veçanta lëndimesh; humbje të vogla financiare, ndërprerje të vogla të funksionimit të një sistemi të dhënë
2	Ndjeshmëri mesatare	Rrezik për shëndetin; një numër i konsiderueshëm njerëzish të lënduar, biznesesh, infrastrukturash dhe shërbimesh të ndërprera, problemesh shëndetësore, zhvendosjesh nga shtëpitë; humbje të konsiderueshme financiare, ndërprerje të konsiderueshme të funksionimit të një sistemi të dhënë
3	Ndjeshmëri e lartë	Rrezik për jetën e banorëve; numër i lartë viktimash, ndërprerjesh të funksionimit të veprimtarive, infrastrukturave dhe shërbimeve ekonomike, problemesh shëndetësore, zhvendosjesh nga shtëpitë; humbje të mëdha financiare; parandalimi i funksionimit të një sistemi të dhënë

Kapaciteti për përshtatje

Tabela 8.4 _ Shkalla e cenueshmërisë

Shkalla e vlerësimit	Niveli i ndjeshmërisë	Përkufizime
0	Nuk ka ndjeshmëri	Nuk rrezikohet jeta dhe shëndeti i njeriut; nuk ka viktimë; nuk ka humbje financiare; nuk ka ndërprerje të funksionimit të sistemit
1	Ndjeshmëri e ulët	Rrezik për qetësinë e jetës; raste të veçanta lëndimesh; humbje të vogla financiare, ndërprerje të vogla të funksionimit të një sistemi të dhënë
2	Ndjeshmëri mesatare	Rrezik për shëndetin; një numër i konsiderueshëm njerëzish të lënduar, biznesesh, infrastrukturash dhe shërbimesh të ndërprera, problemesh shëndetësore, zhvendosjesh nga shtëpitë; humbje të konsiderueshme financiare, ndërprerje të konsiderueshme të funksionimit të një sistemi të dhënë
3	Ndjeshmëri e lartë	Rrezik për jetën e banorëve; numër i lartë viktimash, ndërprerjesh të funksionimit të veprimtarive, infrastrukturave dhe shërbimeve ekonomike, problemesh shëndetësore, zhvendosjesh nga shtëpitë; humbje të mëdha financiare; parandalimi i funksionimit të një sistemi të dhënë

Shtojca IV: Kriteret e pikëzimit të riskut

Tabela 8.5 _ Kriteret e pikëzimit të riskut

Rezultati numerik	Ndikimi	Pikëzimi i mundësisë
1	Risqet me ndikim të ulët përfshijnë: <u>Ndikimin financiar</u> Kostoja e vlerësuar nën 1 milion euro. <u>Ndikimin social</u> Është prekur 10% e popullsisë së secilës bashki. <u>Ndikimin shëndetësor</u> Ndikimi i ulët nënkupton pak shqetësime për njerëzit. Ndikime të vogla shëndetësore për një pjesë më të vogël të popullsisë. <u>Ndikimin mjedisor</u> Vetëm ndikim i ulët mjedisor – nuk ka dëme të konsiderueshme, nuk ka zona ose specie të mbrojtura të prekura dhe nuk ka zona të vogla gjeografike të prekura	Mundësia e ulët i referohet një situatë ku risku nuk ka gjasa të ndodhë për shkak të karakteristikave specifike të secilës bashki. Ose ndryshimi i klimës që mund të shkaktojë riskun është një rast ekstrem dhe që mund të ndodhë vetëm më vonë gjatë shekullit.
2	Risqet me ndikim mesatar përfshijnë: <u>Ndikimin financiar</u> Kostoja e vlerësuar mbi 1 milion euro deri në 10 milion paunde. <u>Ndikimin social</u> Është prekur më shumë se 10% dhe më pak se 50% e popullsisë. <u>Ndikimin shëndetësor</u> Ndikimi mesatar nënkupton shqetësime më të mëdha për njerëzit. Ndikime të mëdha shëndetësore për një pjesë më të vogël të popullsisë. Ose ndikime të vogla shëndetësore për një pjesë të madhe të popullsisë. <u>Ndikimin mjedisor</u> Vetëm ndikim i ulët mjedisor – ka disa dëmtime mjedisore, nuk ka zona ose specie të mbrojtura të prekura, por një zonë gjeografike rajonale ose ndërrejonale të prekura	Mundësi mesatare, ndryshimi klimatik që shkakton riskun ka mundësi të ndodhë sipas RCP 8.5. Ekzistojnë disa cenueshmëri të qenësishme për secilën bashki, të cilat e bëjnë riskun më të mundshëm
3	Risqet me ndikim të lartë përfshijnë: <u>Ndikimin financiar</u> Kostoja e vlerësuar mbi 10 milionë euro. <u>Ndikimin social</u> Është prekur 50% ose më shumë e popullsisë. <u>Ndikimin shëndetësor</u> Ndikimi i lartë nënkupton shqetësime të mëdha për shumë njerëz. Ndikime të mëdha shëndetësore për një pjesë të konsiderueshme të të prekurve dhe/ose me disa raste vdekjesh. <u>Ndikimin mjedisor</u> Ndikim mjedisor në shkallë të gjerë – ka dëme mjedisore të konsiderueshme, ka zona ose specie të mbrojtura të prekura dhe/ose një zonë me shtrirje gjeografike të madhe të prekura.	Mjafton një ndryshim i vogël klimatik që risku të ndodhë. Ose risku tashmë po ndodh dhe do të rritet nga ndryshimet klimatike.

Burimi: Autori

Shtojca V Lista e masave të përshtatjes të propozuara

A.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu

A.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu			
Për t'u përgjigjur në mënyrë efektive ndaj ngjarjeve atmosferike të rënda përmes rritjes së kapaciteteve dhe të qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Gjirokastrë			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
1	Rishikimi i studimeve të mëparshme lidhur me cenueshmëritë klimatike dhe hartëzimin e përshtatjes në të gjitha bashkitë për të krijuar një hartë Cenueshmërie Klimatike për Bashkinë Gjirokastrë, duke përdorur informacionin lidhur me risqet nga përmbytjet, valët e të nxehtit, thatësitat dhe të ftohtit, përfshirë: - Krijimin e një baze evidencash mbi të cilën bazohen vendimet për priorizimin e riskut dhe përshtatjen. Këtu përfshihen (a) vendosja e kriterëve të vendimmarrjes për priorizimin e riskut dhe planifikimin e përshtatjes; (b) shqyrtimi për të identifikuar dhe njohur sektorët, vendet dhe komunitetet/njerëzit, që do të jenë objekt i vlerësimit të riskut dhe (c) identifikimi dhe përzgjedhja e materialit të bazuar në fakte - Identifikimin e 'fitimeve të shpejta' dhe zbatimi i veprimeve të përshtatjes dhe përzgjedhja e metodologjisë/procedurës për përshtatje - Rishikimin e listës së banorëve të cenueshëm për të mundësuar identifikimin e atyre që mund të jenë më të rrezikuar nga skenarët e përcaktuar dhe për të ofruar përgjigje proaktive sipas nevojës. Identifikimin e zonave prioritare për sektorin vullnetar, komunitar dhe të ndërmarrjes sociale dhe mbështetjen e çdo mase të kërkuar përshtatjeje dhe qëndrueshmërie. - Përpilimin e një inventari të aseteve dhe shërbimeve të cenueshme - Identifikimin e zonave të prekshme nga izolimi si pasojë e përmbytjeve dhe caktimi i masave për ta trajtuar këtë çështje. Përdorimin e hartave të përmbytjeve për skenarë të së ardhshmes për të identifikuar komunitetet dhe asetet që mund të jenë të cenueshme.	Drejtoria e Planifikimit Urban	Afatshkurtër
2	Identifikimi i zonave dhe komuniteteve të izoluar si pasojë e përmbytjeve dhe ndërmarrja e masave për të reduktuar riskun, për t'u përgjigjur me gatishmëri dhe për të rritur ndërgjegjësimin dhe qëndrueshmërinë vendore ndaj ndikimeve. - Vënia në dispozicion online për publikun e të dhënave për Qëndrueshmërinë e Komunitetit ndaj Motit Ekstrem - Garantimi që komuniteti të jetë i informuar për ndikimet e mundshme të ndryshimeve klimatike dhe për përgjegjësitë e tij lidhur me krijimin e qëndrueshmërisë personale ndaj risqeve. Analizimi i informacionit nga ngjarjet e së kaluarës dhe i ndikimeve të përmbytjeve për ngjarjet e së ardhmes - Vijimi i qasjes së bazuar te risku i minimizuar për zhvillime në zonat në risk për përmbytje (bregdetare, baticore, lumore, nga shiu dhe ujërat nëntokësore) - Shqyrtimi i hartave aktuale të përmbytjeve të zonave të cenueshme nga përmbytjet dhe identifikimi i niveleve të përmbytjeve për një sërë skenarësh të ardhshëm	Drejtoria e Zhvillimit të Bujqësisë, Pylltarisë, Ujitjes dhe Kullimit Drejtoria e Zhvillimit të Bujqësisë, Pylltarisë, Ujitjes dhe Kullimit Drejtoria e Informacionit dhe Marrëdhënieve me	Afatmesëm

A.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu

Për t'u përgjigjur në mënyrë efektive ndaj ngjarjeve atmosferike të rënda përmes rritjes së kapaciteteve dhe të qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Gjirokastrë

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Shqyrtimi i vazhdueshëm i të dhënave të riskut nga përmbytjet dhe marrja në konsideratë nga këshilli bashkiak e rritjes së përmasave dhe thellësisë së përmbytjeve në projektimin, planifikimin dhe ndërtimin/realizimin e infrastrukturës së re, për të shmangur zonat e mundshme/të ardhshme të prira për t'u prekur nga përmbytjet dhe për të siguruar që infrastruktura e re të jetë e qëndrueshme ndaj risqeve të ndryshimeve klimatike	Publikun	
3	Kryerja e një vlerësimi të bazuar te risku duke zbatuar kriteret e vendimmarrjes për të identifikuar risqet prioritare, që duhen trajtuar, përfshirë: - Vlerësimin e mundësisë dhe ashpërsisë së ndodhshmërisë në shkallë kohore të përcaktuara qartë. - Përfshirjen e vlerësimit të riskut në regjistrin e riskut të korporatës - Kryerjen e një vlerësimi të bazuar te risku duke zbatuar kriteret e vendimmarrjes për të identifikuar risqet prioritare, që duhen trajtuar.	Drejtoria e Planifikimit Urban	
4	Krijimi dhe zbatimi i një fushate ndërgjegjësimi për rolin e mjedisit natyror dhe kontributin e tij pozitiv në Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike duke reduktuar efektet e ngjarjeve atmosferike ekstreme (ndikimi i shiut të dendur dhe përmbytjeve të shkaktuara nga ruajtja natyrore e ujit, reduktimi i efektit të të nxehtit nëpërmjet mbjelljes së pemëve, etj.) përmes veprimeve të tilla si: - Përgatitja e strategjisë për rritjen e ndërgjegjësimi të publikut rreth rolit të Bashkisë Gjirokastrë në përgjigjen ndaj emergjencave klimatike. - Shqyrtimi i mundësisë për krijimin e grupeve të Vullnetarëve të Qëndrueshmërisë së Komunitetit, si “rojet e përmbytjeve” ose “engjëjt e dëborës” në komunitet, që banorët të veprojnë si burime informacioni dhe mbështetjeje fillestare për ata që rrezikohen nga përmbytjet dhe moti ekstrem. Shënjestrimi i organizatave komunitare për mbështetje shtesë - Nxitja për përdorimin e tabelave informuese në zonat atraktive, turistike, të botës së egër, me peizazh natyror, të trashëgimisë kulturore dhe zonat e tjera të përshtatshme të bashkisë, për të nxitur dhe për të rritur ndërgjegjësimin lidhur me respektimin e mjedisit natyror dhe rolin e tij në përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike. - Ndërgjegjësimi nëpërmjet Turizmit, Trashëgimisë dhe çdo Programi Artistik për ndryshimet klimatike, si dhe për rëndësinë dhe potencialin e zgjidhjeve të gjelbra në trajtimin e ndryshimeve klimatike. Duhet të krijohen sisteme komunikimi për të paralajmëruar publikun për çdo ndikim të ofrimi i shërbimit në rast prekjeje nga ngjarjet atmosferike ekstreme - Përdorimi i projekteve edukative në shkollat ose në komunitet si mundësi për të shpërndarë informacion për ndryshimet klimatike te publiku.	Drejtoria e Informacionit dhe Marrëdhënieve me Publikun	Afatmesëm
5	Rishikimi i Planeve të Gjykostrës për Përgjigje ndaj Emergjencave, përfshirë: - Sigurimin që Planet e Përgjigjes ndaj Emergjencave të rishikohen çdo vit për të pasqyruar seriozitetin në rritje të ngjarjeve klimatike, mësimet e nxjerra nga ngjarjet e së kaluarës dhe praktikatat më të mira.	Drejtoria e Zhvillimit të Bujqësisë, Pylltarisë, Ujitjes dhe Kullimit	Afatshkurtër-afatgjatë

A.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu

Për t'u përgjigjur në mënyrë efektive ndaj ngjarjeve atmosferike të rënda përmes rritjes së kapaciteteve dhe të qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Gjirokastrë

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Përpjekjen për të siguruar që komunikimi, sinjalizimet dhe sistemet rezervë të reaguesve ndaj emergjencave janë të përshtatshme për mbajtjen e komunikimeve gjatë ngjarjeve ekstreme. - Identifikimin e mësimave të nxjerra, rasteve studimore dhe programeve të trajnimit për të kuptuar dhe për t'u aftësuar mbi menaxhimin e Përgjigjes ndaj Emergjencave përballë risqeve dhe cenueshmërive në rritje nga ndryshimet klimatike. - Zhvillimin e një sistemi për të dokumentuar, monitoruar dhe analizuar të dhënat mbi ndikimin e ngjarjeve atmosferike ekstreme në Bashkinë Gjirokastrë. - Krijimin e programeve të komunitetit për qëndrueshmëri, për t'u siguruar se komunitetet vendase do të jenë më të përgatitura për ngjarjet atmosferike ekstreme më të shpeshta dhe më intensive (përmbajtje, valë të nxehti, stuhi) dhe se mund të përgjigjen dhe rimëkëmben në mënyrë më efektive.	Drejtoria e Planifikimit Urban	
6	Sigurimi që vlerësimet rutinë të ndikimit në shëndet të kryhen si së brendshmi ashtu edhe së jashtmi si pjesë e zhvillimeve të reja. Kjo mund të ndikojë rëndë në shëndetin fizik/mendor ose në mirëqenien e një individi ose komuniteti. Veprime të tilla si: - Eksplorimi i potencialit për të ndërmarrë trajtime parandaluese lidhur me mirëmbajtjen gjatë dimrit të shtigjeve për këmbësorë dhe biçikleta, duke siguruar inkurajimin e udhëtimit aktiv të qëndrueshëm gjatë muajve të dimrit dhe uljen e riskut/përgjegjësisë së mundshme për dëmtime të publikut - Ofrimi i mbështetjes për reduktimin e rrëshqitjeve, pengimeve dhe rrëzimeve gjatë motit ekstrem nëpërmjet hartimit dhe zbatimit të një Strategjie Parandaluese që synon të moshuarit dhe qytetarët e cenueshëm		Afatshkurtër-afatmesëm
7	Hartimi i planeve të komunikimit në fusha të tilla si: - Rritja e ndërgjegjësimit të pronarëve të shtëpive private për ndikimet e mundshme të ngjarjeve të ndryshimeve klimatike në strehim dhe për mënyrën se si të kujdesen më së miri për shtëpinë e tyre, me qëllim shmangien ose pakësimin e ndikimeve. - Ofrimi i komunikimeve të përmirësuara, të bazuara në parashikimet e sakta të motit, duke dhënë alarme, sinjale të paralajmërimit të hershëm, këshilla dhe mbështetje përpara ngjarjeve atmosferike ekstreme - Informimi i banorëve se si mund të reduktojnë përdorimin e ujit, duke ndihmuar në kursimin e ujit. - Informimi i Bashkisë Gjirokastrë duke përdorur parashikimet e sakta të motit, duke dhënë alarme, sinjale të paralajmërimit të hershëm, këshilla dhe mbështetje përpara ngjarjeve atmosferike ekstreme. - Promovimi nëpër shkollë i përshtatjes dhe qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike dhe promovimi i fizibilitetit të zgjidhjeve të bazuara në natyrë, për të trajtuar ndryshimet klimatike dhe për të përmirësuar biodiversitetin. - Krijimi dhe zbatimi i një fushate komunikimi, e cila detajon ndikimet që mund të kenë ndryshimet klimatike në shëndet dhe mirëqenie. - Hartimi i këshillave dhe udhëzimeve se çfarë duhet bërë nëse banorët preken nga ngjarjet atmosferike ekstreme (p.sh., përmbajtje, valë të nxehtit etj.), duke u dhënë përparësi komuniteteve të cenueshme, në mënyrë që të mund të përgjigjen më shpejt në rast të motit	Drejtoria e Informacionit dhe Marrëdhënieve me Publikun	Afatshkurtër-afatmesëm

A.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu

Për t'u përgjigjur në mënyrë efektive ndaj ngjarjeve atmosferike të rënda përmes rritjes së kapaciteteve dhe të qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Gjirokastrë

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	ekstrem. - Vlerësimi i zonave, që mund të jenë më të prira ndaj zjarreve në pyje dhe vendosja e sinjalistikës dhe udhëzimeve në këto zona për t'i nxitur përdoruesit që të mos e përkeqësojnë riskun, për shembull, duke ndezur zkarën ose zjarre në kamping.		
8	Hartimi dhe zbatimi i një plani ndryshimi të sjelljes për qytetarët, bizneset dhe komunitetet për të ndryshuar sjelljet, për të kuptuar dhe për të trajtuar më mirë ndryshimet klimatike dhe ngjarjet atmosferike ekstreme. - Sigurimi i përfitimeve (mundësive) të përbashkëta të përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike për mjedisin përmes uljes së emetimeve të gazeve me efekt serrë ose reduktimit të presioneve mbi burimet dhe promovimit të përfitimeve për komunitetet.	Drejtoria e Planifikimit Urban Drejtoria e Informacionit dhe Marrëdhënieve me Publikun	
9	Përmirësimi i mbledhjes së të dhënave lidhur me ndikimet e ngjarjeve klimatike ekstreme, përfshirë: - Hulumtimin, grumbullimin dhe dokumentimin e ndikimeve të ngjarjeve klimatike ekstreme në Gjirokastrë. - Evidentimin e ndikimeve të ngjarjeve klimatike në ndërtesa dhe infrastrukturë kritike përmes hartëzimit në GIS, për të ndihmuar në identifikimin e rreziqeve dhe zonave të cenueshme, për të mundësuar planifikimin për përshtatje në të ardhmen. - Krijimin e një sistemi raportimi dhe shkëmbimi informacioni, që bën të mundur vlerësimin e ndikimeve të plota të ndryshimeve klimatike dhe mbështet vlerësimin e drejtë ekonomik të projekteve për përshtatje në të ardhmen. - Vazhdimin e aktivizimit të Protokollit të Emergjencave për Kushte Atmosferike të rënda gjatë periudhave të motit ekstrem, duke siguruar aksesin në strehim të personave të pastrehë. - Vazhdimin e monitorimit të cilësisë së ajrit duke siguruar që është në nivel të sigurt gjatë periudhave me temperatura të larta.		Afatshkurtër-afatgjatë
11	Shfrytëzimi i verës më të gjatë dhe më të thatë duke inkurajuar zgjedhje të një mënyre jetese fleksibël për përmirësimin e shëndetit dhe të mirëqenies. Përfshirja e ndryshimeve në regjimin e punës, promovimi i përdorimit të hapësirave të jashtme ose inkurajimi i shfrytëzimit të kohës së lirë në ambiente të jashtme për t'i dhënë shtysë turizmit vendor dhe mundësive ekonomike.		Afatshkurtër
12	Nxitja e të gjitha grupeve të komunitetit për të: - Eksploruar mënyra se si Bashkia Gjirokastrë mund të ndihmojë grupet e cenueshme (p.sh., gratë kryefamiljare, etj.) dhe njerëzit e izoluar (të moshuarit) dhe komunitetet që të jenë më të qëndrueshëm ndaj klimës, si dhe për të marrë parasysh përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike të planet dhe programet e tyre shumëvjeçare. - Promovuar çiklizmin dhe ecjen aktive në qytetin e Gjirokastrës, duke reduktuar kështu emetimet e karbonit dhe duke përmirësuar cilësinë	Drejtoria e Planifikimit Urban Drejtoria e Informacionit dhe Marrëdhënieve me	Afatmesëm

A.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu

Për t'u përgjigjur në mënyrë efektive ndaj ngjarjeve atmosferike të rënda përmes rritjes së kapaciteteve dhe të qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Gjirokastrë

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	e ajrit. - Nxitur heqjen dorë nga përdorimi i makinave private përmes politikës së planifikimit të përdorimit të tokës, menaxhimit të zhvillimit dhe nismave dhe promovimeve vendore - Ndjekur në mënyrë aktive projektet për reduktimin e konsumit të energjisë dhe për pakësimin e sasisë së karbonit. - Mbështetur identifikimin e atyre që janë më të rrezikuar nga skenarët e përcaktuar dhe për të dhënë përgjigje proaktive sipas rastit.	Publikun	
13	Bashkëpunimi me organizatat përkatëse qeveritare, agjencitë dhe palët e interesit për të rritur ndërgjegjësimin për ndikimet e ndryshimeve klimatike te përmbytjet dhe te cilësia e ujit, dhe të punuarit me këto palë të interesuara për krijimin dhe zbatimin e masave të përshtatjes.	Drejtoria e Informacionit dhe Marrëdhënieve me Publikun	Afatshkurtër-afatgjatë
14	Promovimi i zhvillimit që nxit përdorimin e energjisë elektrike të pastër, që minimizon konsumin e lëndëve djegëse fosile në Gjirokastrë, përfshirë ndërmarrjen e veprimeve si: - Angazhimi me ofruesit e energjisë dhe shërbimeve për të siguruar se infrastruktura dhe shërbimet e energjisë janë të qëndrueshme ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike - Marrja në konsideratë, gjatë planifikimit të ndërtesave, e masave për izolim ndaj nxehtësisë, si përdorimi i fasadave të bardha, grilave, tarracave të gjelbra, dhe teknologjive efikase të ftohjes. Futja e një sistemi raportimi dhe monitorimi për izolimin e ndërtesave, për të siguruar ndërtesa të qëndrueshme ndaj nxehtësisë. - Sigurimi se programet e rinovimit të banesave, që kërkojnë krahas realizimit të objektivave të eficiencës së energjisë, përfshijnë masat e përshtatjes aty ku është e mundur, të tilla si masat për eficientë e ujit, opsionet e hijezimit, ajrimi më i mirë për reduktimin e riskut të mbixhjes dhe për përmirësimin e cilësisë së ajrit në ambientet e brendshme, etj. Këtu mund të përfshihen ajrimi natyror për të përmirësuar performancën termike dhe për të garantuar rehati gjatë valëve të nxehtë, gjelbërimi natyror, shtresat reflektuese për soleta, trotualet e depërtueshëm nga uji dhe grumbullimi i ujërave të shiut për të reduktuar përdorimin e ujërave të ëmbla. - Termoizolimi i të gjitha objekteve publike, veçanërisht shkollave, kopshteve dhe çerdheve		Afatgjatë
15	Hartimi dhe zbatimi i vlerësimit të riskut dhe planit korrigjues për identifikimin e stokut të ndërtesave të Gjirokastrës dhe integrimi i proceseve vendimmarrëse për programet e infrastrukturës rrugore; projektimi, planifikimi dhe mirëmbajtja. Vlerësimet e riskut do të përfshijnë: - mbledhjen dhe krahasimin e të dhënave historike mbi ngjarjet e motit për rajonin e Bashkisë Gjirokastrë; - mbledhjen dhe vlerësimin e të dhënave ndërkombëtare dhe kombëtare mbi regjimet e parashikuara klimatike dhe risqet e mundshme për Gjirokastrën	Drejtoria e Zhvillimit të Bujqësisë, Pylltarisë, Ujitjes dhe Kullimit Drejtoria e Planifikimit Urban	Afatmesëm

A.1 Njerëzit, shëndeti, komunitetet dhe mjedisi i ndërtuar nga njeriu			
Për t'u përgjigjur në mënyrë efektive ndaj ngjarjeve atmosferike të rënda përmes rritjes së kapaciteteve dhe të qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Gjirokastrë			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
16	Identifikimi i masave për rritjen e qëndrueshmërisë së ndërtesave të trashëgimisë/historike, në pronësi dhe në operim të Bashkisë Gjirokastrë, ndaj ngjarjeve atmosferike ekstreme.		Afatshkurtër-afatmesëm
17	Rishikimi i planeve të lëvizshmërisë urbane të qëndrueshme për Gjirokastrën.	Drejtorja e Planifikimit Urban	Afatmesëm-afatgjatë

A2. Infrastruktura

A.2 Infrastruktura			
Për të rritur qëndrueshmërinë e asetëve infrastrukturore në Bashkinë Gjirokastrë			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
1	Përfshirja e konsideratave klimatike në projektimin, planifikimin dhe ndërtimin e të gjitha projekteve infrastrukturore të ndërmarra nga Bashkia Gjirokastrë, për të reduktuar cenueshmërinë e Bashkisë Gjirokastrë nga ndikimet e ndryshimeve klimatike. Veprimet e mundshme përfshijnë: - Promovimin e projektimit dhe ndërtimit cilësor me aftësi ripërtëritëse dhe qëndrueshmëri ndaj ndryshimeve klimatike. - Përfshirjen e rolit të mjedisit natyror për promovimin e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike përmes promovimit të infrastrukturës së gjelbër, të tilla si tarracat dhe muret e gjelbra në vende të përshtatshme. - Promovimin e projektimit dhe ndërtimit të zhvillimeve të reja për të krijuar lagje me karbon të ulët dhe me mundësi për shëtitje, si dhe hapësira pune me infrastrukturë të gjelbër dhe blu të cilësisë së lartë. - Rishikimin e kërkesave të projektimit për sisteme kullimi urbane të qëndrueshme në kuadër të planifikimit të Gjirokastrës - Zbatimin e Udhëzuesit të Planifikimit për Përmbytjet dhe praktikave më të mira për zvogëlimin e riskut të zhvillimeve të reja nga përmbytjet bregdetare, lumore, përmbytjet nga reshjet ose ujërat nëntokësore. - Mbrojtjen e ambienteve të hapura, me infrastrukturë shumëfunktionale të gjelbër dhe blu, me lidhje me rrjetin më të gjerë të ambienteve të hapura dhe habitateve.	Drejtorja e Planifikimit Urban	Afatshkurtër-afatgjatë

A.2 Infrastruktura			
Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve infrastrukturore në Bashkinë Gjirokastrë			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
2	Krijimi i një sistemi për të dokumentuar, monitoruar dhe analizuar infrastrukturën e cënueshme nga ndikimet e ndryshimeve klimatike/ngjarjeve atmosferike ekstreme, përfshirë rrugët, urat, hapësirat për ecje dhe çiklizëm, linjat hekurudhore dhe të autobusëve, përmes veprimeve të mëposhtme: - Inkurajimit të ndërmarrjes së planeve të veprimit për paralajmërimin për përmbytje në zonat me risk të lartë - Shqyrtimit të informacionit të disponueshëm për ngjarjet e së kaluarës dhe sistemeve ekzistuese të menaxhimit të aseteve - Përpilimit të një inventari për infrastrukturën e cënueshme për të ndihmuar me prioritizimin e punëve dhe për të hartuar planet e prioritizimit të rrugëve - Përcaktimit të një procedure për vlerësimet e integritetit strukturor të infrastrukturës pas ngjarjeve atmosferike ekstreme - Komunikimit me palët e jashtme të interesit për asetet, që kërkojnë gjatë një ngjarjeje atmosferike ekstreme, si borëpastruese, zhavorr dhe kripë, sinjalistikë dhe ndriçim i lëvizshëm për emergjenca, gjeneratorë rezervë të energjisë elektrike, barriera të lëvizshme për përmbytjen, pompa, etj. - Hartimit të një plani transporti për një ngjarje atmosferike të rëndë dhe shpërndarjes së tij te palët e jashtme përkatëse të interesit	Drejtoria e Zhvillimit të Bujqësisë, Pylltarisë, Ujitjes dhe Kullimit Drejtoria e Planifikimit Urban	
3	Krijimi i një Regjistri Risku dhe Mundësish dhe i një kuadri menaxhues për të gjitha infrastrukturën dhe ndërtesat kritike në pronësi të Bashkisë Gjirokastrë, përfshirë rrugët, ndërtesat, infrastrukturën e TI-së, pajisjet kritike, mbetjet, përmes nismave si: - Ndërmarrja e Vlerësimit të Riskut të infrastrukturës ekzistuese rrugore/të transportit te zonat e cënueshme për të identifikuar seriozitetin e risqeve të ndryshimeve klimatike për funksionimin dhe gjendjen e tyre. - Hartimi i një regjistri, që përfshin shpeshtësinë dhe ndikimet e mundshme të ndryshimeve klimatike në infrastrukturën kritike. - Zbatimi i një plani monitorimi për të inspektuar integritetin e infrastrukturës ekzistuese. - Përfshirja e konsideratave klimatike në projektimin, planifikimin, ndërtimin dhe mirëmbajtjen e të gjitha rrugëve, trotuareve, urave dhe projekteve të tjera ndërtimore - Hartimi i udhëzuesit të projektimit për projektet e mëdha të investimeve kapitale, që përcaktojnë mënyrën e përdorimit të parashikimeve klimatike specifike rajonale dhe të opsioneve të përshtatjes. - Identifikimi i planeve rezervë dhe të emergjencës për ngjarjet klimatike, që mund të ndikojnë te infrastruktura kritike. - Vazhdimi i zhvillimit të bazës së të dhënave për hartëzimin e riskut, pasi zonat e njohura për përmbytje po zgjerohen gjithnjë e më shumë në të gjithë Bashkinë Gjirokastrë. - Hartimi i Regjistrit të Infrastrukturës së Mbrojtjes nga Përmbytjet dhe Planet e Menaxhimit.		Afatmesëm - afatgjatë
4	Krijimi i Regjistrit për Riskun dhe Mundësitë për mbrojtjen e infrastrukturës nga përmbytjet. - Testimi i përdorimit të teknologjisë së sensorëve në distancë për vlerësimin e zonave të njohura për përmbytje në të gjithë rrjetin e autostradave dhe në bashki, për të ndërmarrë veprime përpara ngjarjeve të rënda të reshjeve të shiut. - Sigurimi se Vlerësimet e Riskut për Përmbytje, specifike për zonën, për infrastrukturën dhe ndërtesat e reja, që shërbejnë për të hartuar	Drejtoria e Zhvillimit të Bujqësisë, Pylltarisë, Ujitjes dhe Kullimit Drejtoria e Planifikimit	Afatmesëm-afatgjatë

A.2 Infrastruktura			
Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve infrastrukturore në Bashkinë Gjirokastrë			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	vendimet e planifikimit dhe kërkesat e duhura të përshtatjes, duke siguruar që në zhvillimet e reja për sistemet e kullimit të ujërave të shiut të merren parasysh ndikimet e mundshme të ardhshme të ndryshimeve klimatike në projektimet e tyre, përfshirë përdorimin e sistemeve të qëndrueshme të kullimit urban. - Hartimi i Planeve për Menaxhimin e Ujërave Sipërfaqësore, në mënyrë që të menaxhohen risqet për përmbytje nga ujërat sipërfaqësore në zonat e identikuara. - Identifikimi dhe hartimi i një regjistri për infrastrukturën ekzistuese fizike dhe jo fizike të mbrojtjes nga përmbytjet në Gjirokastrë. - Rishikimi i qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike dhe vlerësimi i riskut, duke marrë parasysh gjendjen e infrastrukturës së mbrojtjes nga përmbytjet, kapacitetin e projektimit dhe cënueshmërinë e receptorëve nëse infrastruktura dështon. - Krijimi dhe zbatimi i protokolleve për vlerësimet e integritetit strukturor të infrastrukturës së mbrojtjes nga përmbytjet pas ngjarjeve ekstreme. - Krijimi i një programi mirëmbajtjeje për ruajtjen e integritetit të infrastrukturës. - Identifikimi i zhvillimeve të zonat prioritare të riskut për përmbytje dhe pikat e nxehta në të gjithë bashkinë dhe testimi i përdorimit të teknologjisë së sensorëve në distancë për vlerësimin e zonave të njohura për përmbytje në të gjithë rrjetin e autostradave dhe në bashki, për të ndërmarrë veprime përpara ngjarjeve të rënda të reshjeve të shiut. - Hartimi i planeve të rrugëve alternative në rast përmbytjeje për të minimizuar ndërprerjen e shërbimeve. - Prioritizimi i projekteve për reduktimin e riskut për përmbytje dhe sigurimi i hartëzimit të detajuar të zonave të prira ndaj riskut për përmbytje nga ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore. - Vazhdimi i zhvillimit të bazës së të dhënave për hartëzimin e riskut për përmbytje, pasi zonat e njohura për përmbytje po zgjerohen gjithnjë e më shumë në të gjithë bashkinë. Prioritizimi i zonave sipas një hierarkie risku për të ndihmuar në mobilizimin e burimeve gjatë ngjarjeve të rënda të reshjeve të shiut - Vlerësimi dhe forcimi i këmbëve të urave, që rrezikohen të dëmtohen nga përmbytjet. - Garantimi se sistemet e duhura të kullimit të ujërave të shiut për zhvillime të reja ofrojnë siguri për ndikime të mundshme të ndryshimeve klimatike në të ardhmen. - Krijimi i një sistemi për përmirësimin e rrjeteve të kullimit, përfshirë ndarjen e kanalizimeve dhe ujërave sipërfaqësore për të shtuar kapacitetet për qëndrueshmëri.	Urban	
5	Hartimi i një Plani Vijimësie të Biznesit për të identifikuar dhe adresuar në mënyrë specifike ndikimet që lidhen me ngjarjet atmosferike ekstreme në të gjitha funksionet/shërbimet e Bashkisë Gjirokastrë dhe për të eksploruar mundësitë për rritje të qëndrueshmërisë. Këtu përfshihen veprime të tilla si: - Përgatitja për ndikimet në ndërprerjen e shërbimit dhe minimizimi i tyre; - Vlerësimi i infrastrukturës së sistemeve rezervë të Bashkisë Gjirokastrë (përfshirë procedurat rezervë për ndërprerjet e energjisë elektrike) për të siguruar qëndrueshmëri;	Drejtorja e Zhvillimit të Bujqësisë, Pylltarisë, Ujitjes dhe Kullimit Drejtorja e Planifikimit Urban Drejtorja e	Afatmesëm

A.2 Infrastruktura			
Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve infrastrukturore në Bashkinë Gjirokastrë			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Shqyrtimi i potencialit për zgjidhje të bazuara në teknologji për koordinimin e përgjigjeve ndaj ngjarjeve klimatike në fushat e TIK-ut dhe GIS-it - Vlerësimi i ndikimeve të ngjarjeve klimatike gjatë vizitave të punës në ambiente të hapura/në terren dhe i ndikimeve në afatet dhe nivelet e ofrimit të shërbimit; - Vlerësimi i ambienteve të punës për stafin gjatë ngjarjeve atmosferike ekstreme dhe rishikimi i mënyrave të mundshme për të ruajtur kushtet e sigurta të punës, si dhe sigurimi i vendndodhjeve alternative të punës; dhe - Hartimi i planeve për mobilizimin dhe disponueshmërinë e stafit për shkak të kufizimeve të udhëtimit.	Informacionit dhe Marrëdhënieve me Publikun	
6	Hartimi i një plani shërbimi për të mobilizuar burime për ruajtjen e qëndrueshmërisë së rrjetit të autostradave dhe vendeve kritike në territorin e bashkisë gjatë gjithë muajve të dimrit, përfshirë: - Rishikimin e Politikës për Shërbimin e Mirëmbajtjes gjatë Dimrit/Planit për Kushtet e Rënda Atmosferike dhe hartimi i një plani shërbimi për të mobilizuar burime për ruajtjen e qëndrueshmërisë së rrjetit të infrastrukturës dhe vendeve kritike në territorin e bashkisë gjatë gjithë muajve të dimrit. - Krijimin e një qasjeje të drejtuar nga inteligjenca për të prioritzuar pastrimin e autostradës, veçanërisht në zonat me rënie të madhe gjethesh ose ku kanalet kulluese janë më të bllokuara me lym për shkak të topografisë përreth ose llojit të tokës përmes së cilës uji derdhet në rrjet. Kryerjen e një studimi për të identifikuar llojet e motit ekstrem, që do të prekin zona të ndryshme të rrjetit të autostradave dhe infrastrukturës kritike. - Identifikimin e pjesëve të rrjetit/infrastrukturës, që kanë nevojë për shtim të qëndrueshmërisë. - Shqyrtimin e qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike të materialeve të përdorura për ndërtimin dhe mirëmbajtjen e rrugëve.	Drejtoria e Planifikimit Urban	Afatmesëm-afatgjatë
7	Vlerësimi i politikës së Bashkisë Gjirokastrë për lëvizjen e automjeteve dhe kryerja e vlerësimeve të përshtatshmërisë së automjeteve për funksionimin efektiv në kushte sfiduese. Nxitja e politikës për mbështetjen dhe zhvillimin e Infrastrukturës së karikimit të Automjeteve Elektrike (EV) te Zonat në pronësi dhe në përdorim të Bashkisë Gjirokastrë. - Mbështetja për vënien në dispozicion të automjeteve elektrike dhe infrastrukturës së karikimit të tyre, si dhe infrastrukturës përkatëse në qytetin e Gjirokastrës, duke filluar me flotën e mjeteve të Bashkisë Gjirokastrë.		Afatmesëm-afatgjatë
8	Kryerja e një Vlerësimi Risku për ndikimet e mundshme të ndryshimeve klimatike në objektet e menaxhimit të mbetjeve të Gjirokastrës, për të identifikuar vendet dhe proceset më të prekura nga ndryshimet klimatike dhe për të përpiluar planet e duhura të veprimit për të trajtuar ndikimet e mundshme.	Drejtoria e Planifikimit Urban	Afatmesëm

A.2 Infrastruktura			
Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve infrastrukturore në Bashkinë Gjirokastrë			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
9	Bashkëpunimi me kompaninë e furnizimit me ujë të pijshëm dhe e ujërave të zeza për të garantuar që sistemet janë të qëndrueshme për të parandaluar kontaminimin e kryqëzuar gjatë ngjarjeve të zgjatura të përmbytjeve; auditimi i sistemeve dhe i mirëmbajtjes parandaluese.		Afatshkurtër-afatmesëm
10	Rishikimi i planeve ekzistuese të kontigjencave dhe emergjencave civile, që trajtojnë ngjarjet atmosferike të rënda, veçanërisht lidhur me informacione për udhëtimet dhe motin, si dhe për mbështetjen e njerëzve më të cenueshëm në të gjithë bashkinë		Afatshkurtër

A.3 Biznesi dhe industria

A.3 Biznesi dhe industria			
Për të identifikuar dhe çuar përpara mundësitë nëpërmjet përpjekjeve për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike në Gjirokastrë			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
1	Mbështetja e punës me bizneset për përshtatjen dhe qëndrueshmërinë, përmes shfaqjes së praktikave më të mira në të gjithë industrinë dhe punës së zbatuar nga bashkia. - Komunikimin e çështjeve strategjike me komunitetin e biznesit, duke ofruar trajnime dhe këshilla për kryerjen e kontrollit të Qëndrueshmërisë së Biznesit, për t'u siguruar se bizneset mund të reagojnë mirë ndaj presioneve të jashtme si moti ekstrem. - Angazhimi me bizneset vendore për të siguruar se në planet e bizneseve janë përfshirë masat dhe plani i veprimit për përshtatje, duke vënë theksin te masat për përshtatje dhe qëndrueshmëri ndaj ndryshimeve klimatike, sipas rastit.	Drejtoria e Planifikimit Urban Drejtoria e Informacionit dhe Marrëdhënieve me Publikun	
2	Hartimi i një Programi Ndërgjegjësimi për Ndryshimet Klimatike për bizneset dhe nismat e reja për: - Informimin e tyre lidhur me masat për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike, që mund të integrohen në aktivitetet e biznesit. - Identifikimin e mbështetjes së biznesit dhe opsionet e financimit për bizneset, që kërkojnë të jenë më të qëndrueshme ndaj ngjarjeve të ndryshimeve klimatike. - Edukimin e bizneseve vendore lidhur me rëndësinë e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike. - Promovimin e përshtatjes përmes ofrimit të këshillave dhe mbështetjes për bizneset dhe organizatat vendore dhe kryerjen e kërkimeve	Drejtoria e Informacionit dhe Marrëdhënieve me Publikun	Afatshkurtër-afatmesëm

A.3 Biznesi dhe industria			
Për të identifikuar dhe çuar përpara mundësitë nëpërmjet përpjekjeve për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike në Gjirokastrë			
Nr.	Veprimi	Drejtesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	për trajtimin e sfidave të ndryshimeve klimatike (si për shembull, kërkimi dhe hartëzimi për zonat, që konsiderohen të dobishme për t'u përdorur si kompensime karboni në nivel vendor përmes sekuestrimit të karbonit). - Komunikimin e çështjeve strategjike me komunitetin e biznesit, duke ofruar trajnime dhe këshilla për kryerjen e kontrollit të Qëndrueshmërisë së Biznesit, për t'u siguruar se bizneset mund të reagojnë mirë ndaj presioneve të jashtme si moti ekstrem. - Përfshirjen e konsideratave të ndryshimeve klimatike te praktikat dhe operacionet ekzistuese të biznesit dhe zhvillimin e ideve ekzistuese dhe të reja, që synojnë të shfrytëzojnë mundësitë lidhur me përparimet mjedisore dhe teknologjike, që mbështesin kalimin te karboni i ulët. - Bashkëpunimin dhe të punuarit me bizneset për kërkimin e ideve të reja për të njohur risqet e ndryshimeve klimatike dhe mënyrat e ndërtimit të qëndrueshmërisë afatgjatë - Shfaqjen e praktikave më të mira në të gjithë industrinë dhe përmes punës së zbatuar nga Bashkia Gjirokastrë.		
3	Sigurimi që për të gjitha zhvillimet e reja tregtare të kërkohet përfshirja e një sistemi të qëndrueshëm të kullimit urban.	Drejtoria e Zhvillimit të Bujqësisë, Pylltarisë, Ujitjes dhe Kullimit	Afatmesëm
4	Zbatimi i Strategjisë së Riskut dhe Mundësive për Kulturën dhe Trashëgiminë, duke përfshirë veprime për: - Hartimin e një regjistri për vendet e trashëgimisë dhe kulturës në Gjirokastrë, i cili do të marrë parasysh ndikimet dhe çdo mundësi potenciale nga ndryshimet klimatike, përfshirë ndikimet indirekte në komunitetet dhe identitetin e tyre kulturor. - Hartimin, në partneritet, të protokolleve dhe procedurave për monitorimin e efekteve të ndryshimeve klimatike në zonat kulturore dhe të trashëgimisë në Gjirokastrë, që përmes politikave kombëtare dhe vendore për përshtatje dhe menaxhim të hartohen programet e përshtatshme për mirëmbajtje dhe riparim. - Krijimin e një regjistri risku për asetet natyrore, kulturore dhe të trashëgimisë së ndërtuar nga njeriu. - Prezantimin e 'kontabilitetit të kapitalit natyror', që i jep trashëgimisë natyrore një vlerë monetare në sajë të lidhjes së saj me turizmin dhe shëndetin e mirëqenien e përgjithshme.	Drejtoria e Turizmit, Trashëgimisë dhe Sporteve	Afatshkurtër-afatmesëm
5	Hartimi i regjistrit të Riskut dhe Mundësive për Turizmin, duke përfshirë veprime për: - Analizimin e potencialit për humbjen e burimeve turistike si pasojë e ndikimeve të vendet e trashëgimisë, kulturore dhe atraktive, si dhe përcaktimin e çdo mundësie potenciale, që mund të vijë nga ndryshimet klimatike.	Drejtoria e Turizmit, Trashëgimisë dhe Sporteve	Afatshkurtër-afatmesëm

A.3 Biznesi dhe industria			
Për të identifikuar dhe çuar përpara mundësitë nëpërmjet përpjekjeve për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike në Gjirokastrë			
Nr.	Veprimi	Drejtesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Kryerjen e analizës kosto-përfitim të investimeve për përshtatje për vendet me risk të lartë, të cilat janë gjithashtu prioritet për turizmin, dhe hartimin e planit strategjik të investimit për përshtatjen e burimeve turistike me risqet dhe mundësitë e identifikuara.		
6	Identifikimi i zonave prioritare për sektorin vullnetar, komunitar dhe të ndërmarrjes sociale (VSCE) dhe mbështetja e çdo mase të kërkuar përshtatjeje dhe qëndrueshmërie. Këtu përfshihet ndihma për financimin me burime të masave parandaluese, ose edukimi më i gjerë për të mbështetur banorët vendas	Drejtorja e Turizmit, Trashëgimisë dhe Sporteve; Drejtorja e Planifikimit Urban; Drejtorja e Informacionit dhe Marrëdhënieve me Publikun	
7	Sigurimi se të gjithë sektorët dhe bizneset, që kërkojnë leje mjedisore, për aktivitete që përfshijnë substanca mundësisht të dëmshme, punime me çimento, pika karburantesh, i vlerësojnë të gjitha ndikimet e ndryshimeve klimatike për funksionimin e tyre.		Afatgjatë
8	Nxitja e qëndrueshmërisë përmes zinxhirit dhe proceseve të furnizimit të prokurimit dhe komisionimit të Bashkisë Gjirokastrë, për të ndihmuar Bashkinë Gjirokastrë të promovojë sektorin vullnetar, komunitar dhe të ndërmarrjes sociale. Përmirësimi i provave dhe të kuptuarit të risqeve ndërvepruese dhe të njëpasnjëshme, duke i përfshirë në të gjithë zinxhirin e furnizimit.		Afatmesëm
9	Shërbimi si lehtësues në prezantimin e Pagesave për Shërbimet e Ekosistemit (PES), veçanërisht në sektorin e bujqësisë, për të kontribuar te një strategji e qëndrueshme financimi	Drejtorja e Turizmit, Trashëgimisë dhe Sporteve	Afatmesëm-afatgjatë
10	Zhvillimi i nismave të tjera për financimin mbi klimën, të tilla si modeli i koncesionit të tarifave të hyrjes, lejet e hyrjes, miratimi i zhvillimit dhe dhënia e kredive të kushtëzuara për zhvillimin e strategjisë së financimit të qëndrueshëm	Drejtorja e Turizmit, Trashëgimisë dhe Sporteve	Afatmesëm-afatgjatë
11	Përmirësimi i bashkëpunimit me akademinë në mënyrë që të shkëmbehen praktikatat dhe njohuritë më të mira	Drejtorja e Turizmit, Trashëgimisë dhe Sporteve	Afatshkurtër-afatmesëm

A.3 Biznesi dhe industria			
Për të identifikuar dhe çuar përpara mundësitë nëpërmjet përpjekjeve për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike në Gjirokastrë			
Nr.	Veprimi	Drejtuuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
12	Mbështetja e bizneseve për prezantimin e sektorëve të menaxhimit të riskut në kompanitë të tyre, veçanërisht të kompanitë e mëdha.	Drejtoria e Turizmit, Trashëgimisë dhe Sporteve	Afatshkurtër-afatmesëm

A.4 Mjedis natyror

A.4 Mjedis natyror			
Për të përfshirë konsideratat e veprimit klimatik në politikën e mjedisit natyror në Bashkinë Gjirokastrë dhe për të promovuar menaxhimin efektiv të biodiversitetit dhe për të përmirësuar mbrojtjen e habitateve dhe peizazheve natyrore			
Nr.	Veprimi	Drejtuuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
1	Identifikimi i mundësive për të rritur qëndrueshmërinë klimatike të infrastrukturës dhe mjedisit të ndërtuar përmes masave ekologjike natyrore në zhvillimet e reja (dhe për rinovimin e atyre ekzistuese), të tilla si përdorimi i elementeve natyrore (p.sh., pemët e rrugëve, tarracat e gjelbra, kopshtet që grumbullojnë ujë dhe shiut, etj.) dhe materialeve të tjera (si trotualet e depërtueshme nga uji). Këtu mund të përfshihen veprime për: - Hartimin dhe përshtatjen e Strategjisë së Infrastrukturës së Gjelbër për të siguruar praninë e më shumë habitateve dhe habitateve të përmirësuar. Garantimin që hapësirat e gjelbra të sigurojnë gjithashtu përmirësime të biodiversitetit dhe promovimin e efikasitetit të eficientës së energjisë, zgjidhjeve të energjisë së rinovueshme dhe masave të ruajtjes së ujit në zhvillimet e reja, si dhe promovimin e tarracave, mureve dhe oborreve të gjelbra. - Hartimin dhe miratimin e një Strategjie Peizazhi për të siguruar që planifikimi strategjik i peizazhit të marrë parasysh ndryshimet klimatike. - Eksplorimin e mundësive të rritjes së vëllimit të hapësirave të gjelbra dhe sistemeve të qëndrueshme të kullimit urban (SUDS) në të gjithë Bashkinë Gjirokastrë, për të reduktuar riskun për përmbytje të komuniteteve nga ngjarjet ekstreme të reshjeve të shiut. - Garantimin që SUDS-të të përfshihen në politikën e planifikimit për zhvillimet e reja dhe në punët inxhinierike që do të kryhen në infrastrukturën ekzistuese.	Drejtoria e Zhvillimit të Bujqësisë, Pylltarisë, Ujitjes dhe Kullimit Drejtoria e Planifikimit Urban	Afatshkurtër-afatmesëm

A.4 Mjedisi natyror

Për të përfshirë konsideratat e veprimit klimatik në politikën e mjedisit natyror në Bashkinë Gjirokastrë dhe për të promovuar menaxhimin efektiv të biodiversitetit dhe për të përmirësuar mbrojtjen e habitateve dhe peizazheve natyrore

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Mbrojtjen dhe përmirësimin e hapësirave të gjelbra dhe të hapura, habitateve dhe korridoreve ekologjike nëpërmjet projekteve të peizazhit, si dhe promovimin e zgjidhjeve të bazuara në natyrë. Vlerësimin e qëndrueshmërisë së parqeve urbane dhe hapësirave të gjelbra të Bashkisë Gjirokastrë, duke marrë parasysh si biodiversitetin ashtu edhe përdoruesit. - Përfshirjen e zgjidhjeve të infrastrukturës së gjelbër si një mjet për të mbështetur biodiversitetin, për të zbutur stresin e të nxehtit, për të ruajtur ujin, për të lehtësuar përmytjet, si dhe për përfitime më të gjera mjedisore. - Eksplorimin e mënyrave për të rritur gamën e specieve të bimëve me qëllim shtimin e burimeve ushqimore dhe habitateve për pjalmuesit - Mbrojtjen dhe kujdesin për ekosistemet ekzistuese dhe natyrore dhe sigurimin e përfshirjes së skemave të përshtatshme të peizazhit dhe mbjelljes në projektet infrastrukturore dhe komunitare. - Promovimin e përfitimeve më të gjera të infrastrukturës së gjelbër sikurse sigurimin e hijezimit për lehtësimin e stresit të të nxehtit, mbështetjen e biodiversitetit, sigurimin e ruajtjes së ujit dhe lehtësimin e përmytjeve, si dhe përmirësimin e cilësisë së ajrit. - Zhvillimin e mekanizmave dhe kanaleve të komunikimit për të siguruar që përshtatja dhe infrastruktura e gjelbër promovohen dhe përfshihen në punimet e ardhshme të zhvillimit dhe mirëmbajtjes, duke realizuar projekte infrastrukturore dhe ndërtimore cilësore, miqësore me klimën dhe të përshtatura. - Sigurimin që të mirëmbahen dhe mbrohen zonat e përshtatshme buferike për të shmangur ndikimet e mundshme në habitatet e përcaktuara, ose speciet dhe habitatet e mbrojtura, dhe për të mbrojtur dhe përmirësuar biodiversitetin më të gjerë. - Identifikimin e vendeve ose projekteve për gjelbërim të përkohshëm në tokë të lirë dhe të braktisur. - Përfshirjen e infrastrukturës së gjelbër dhe zgjidhjeve të bazuara në natyrë për mbrojtjen e zonave në brigjet e lumit Vjosa si Park Kombëtar i kategorisë II		
2	Hartimi/rishikimi i Planit të Menaxhimit të Biodiversitetit të Gjirokastrës dhe i projekteve specifike për zonën për t'u siguruar se janë identifikuar dhe janë marrë parasysh risqet nga ndryshimet klimatike, përfshirë një vlerësim të ndryshimeve të sezonalitetit, përfshirë: - Zhvillimin e një strategjie vendore për ofrimin e 10% të fitimit neto të biodiversitetit në kushtet e reja ne te ardhmen. - Mbrojtjen dhe përmirësimin e ambienteve të gjelbra të hapura, habitateve dhe korridoreve ekologjike në nivel peizazhi nëpërmjet projekteve të peizazhit, duke zbatuar një skemë zhvilluesi me Fitim Neto të Biodiversitetit. - Promovimin e integritetit të biodiversitetit në zhvillime - Integrimin e masave të përshtatjes, sipas nevojës, si mbjellja strategjike e pemëve, ujitja e livadheve, ndryshimi i regjimit të kositjes, instalimi i çezmave të ujit të pijshëm dhe mbjellja e specieve bimë më rezistente ndaj thatësisë.	Drejtoria e Zhvillimit të Bujqësisë, Pylltarisë, Ujitjes dhe Kullimit	Afatmesëm

A.4 Mjedisi natyror

Për të përfshirë konsideratat e veprimit klimatik në politikën e mjedisit natyror në Bashkinë Gjirokastrë dhe për të promovuar menaxhimin efektiv të biodiversitetit dhe për të përmirësuar mbrojtjen e habitateve dhe peizazheve natyrore

Nr.	Veprimi	Drejtesia dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Sigurimi që sipërfaqet e gjelbra dhe pemët të thithin më shumë CO2 dhe të përshtaten me klimën për të siguruar jetëgjatësi gjatë gjithë vitit. - Rindërtimin e brezave të gjelbër përgjatë lumit Drino me rrape (Platanus orientalis) dhe plepa (Populus sp.)		
3	Zhvillimi i një programi për mbjelljen e pemëve për rrugët dhe siguri i specieve që mund të përballojnë kushtet atmosferike ekstreme në lidhje me temperaturën dhe nivelin e reshjeve. Në këtë mënyrë pemët do të përdoren për qëllime freskimi në zona të caktuara të botës së egër, në të gjithë Bashkinë Gjirokastrë. Këtu mund të përfshihen veprime si: - Mbështetja dhe përmirësimi i një programi për mbjellje të shkurreve dhe pemëve vendase në qytetin e Gjirokastrës në kuadër të një fushate ndërgjegjësimi për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike, duke përfshirë veprime të tilla si: - Zhvillimi i një procesi studimi mbi pemët për të përcaktuar punimet e nevojshme për minimizimin e riskut. - Hartimi i një regjistri zyrtar për tarracat e gjelbra dhe caktimi i objektivave për përfshirjen e tyre në zhvillimet e reja - Mbrojtja e pemëve ekzistuese, rritja e mbulimit me pemë, identifikimi i vendeve të reja për mbjellje shtesë të pemëve për përmirësimin e mjedisit natyror dhe biodiversitetit dhe mbrojtjen e pemëve në tokë private. Mbështetja e mbjelljes së specieve vendase. - Identifikimi i korridoreve të mundshme ekologjike dhe i problematikave të lidhjes ndërmjet zonave. Si shembull mund të përmendim identifikimin e vendndodhjeve, si pemishtet urbane, parcelat, tarracat dhe muret e gjelbra, për të krijuar habitate të reja për florën dhe faunën vendase, që do të ndihmojnë në eliminimin e ndikimeve “të ishullit të të nxehtit urban”. - Sigurimi i shpërndarjes së tij në mënyrë të dobishme për biodiversitetin, duke rritur njëkohësisht sekuestrimin e karbonit. - Vëzhgimi i pemëve dhe strukturave që janë të cenueshme nga erërat e forta dhe që mund të paraqesin risk dëmtimi nëse shemben/bien gjatë erërave të forta. Megjithatë, duhet t'u jepet prioritet masave parandaluese. - Përfitimi nga prezantimi i programeve vendore të mbjelljes së pemëve, duke siguruar se të gjitha skemat kontribuojnë te objektivat e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, si për shembull ato që ndihmojnë në reduktimin e riskut nga përmbytjet dhe në ftohjen urbane. - Rigjenerimi i pyjeve të Gjirokastrës - pyllëzimi i ri përmes mbjelljes së fidanëve për të mundësuar përmirësimin e pyllëzimit, dhe hartimi i një plani zbatimi/planeve përgatitore për të minimizuar ndikimin e zjarreve në pyje me qasje të reja për kultivimin e llojeve të ndryshme të pyjeve, që do të ulin ndikimin e zjarreve. - Mbështetja për rigjëlberimin e kurorës së gjelbër të qytetit të Gjirokastrës	Drejtoria e Zhvillimit të Bujqësisë, Pylltarisë, Ujitjes dhe Kullimit Drejtoria e Planifikimit Urban	Afatmesëm-afatgjatë
4	Përgatitja e një Plani/Programi për Menaxhimin e Specieve Invazive për:	Drejtoria e Zhvillimit të Bujqësisë, Pylltarisë,	Afatshkurtër-

A.4 Mjedisi natyror

Për të përfshirë konsideratat e veprimit klimatik në politikën e mjedisit natyror në Bashkinë Gjirokastrë dhe për të promovuar menaxhimin efektiv të biodiversitetit dhe për të përmirësuar mbrojtjen e habitateve dhe peizazheve natyrore

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	- Monitorimin dhe kontrollin e përhapjes së specieve të huaja invazive - Identifikimin dhe trajtimin e specieve të dëmshme invazive, veçanërisht të atyre që paraqesin risk për shëndetin publik. - Sigurimin se janë identifikuar risqet përkatëse nga ndryshimet klimatike dhe speciet invazive, përhapja e të cilave lidhet me ndryshimet klimatike, dhe se janë zhvilluar teknika të përshtatshme menaxhimi për kontrollin e tyre. - Monitorimin e përhapjes së specieve invazive tokësore dhe ujore në kontekstin e ndryshimeve klimatike dhe kontrollimin e specieve invazive aty ku përhapja e tyre konsiderohet problematike. - Eksplorimin e metodave më miqësore me mjedisin për vënien në kontroll të rritjes së barërave të këqija dhe për reduktimin e përhapjes së specieve invazive.	Ujitjes dhe Kullimit	afatmesëm
5	Prioritizimi i masave për përshtatje, si përmirësimi i sistemit të kullimit, integrimi i infrastrukturës së gjelbër dhe vendet për freskim si: burime uji dhe stola me hije në rrugët më të frekuentuara për ecje dhe çiklizëm në të gjithë Bashkinë Gjirokastrë - Marrja në konsideratë dhe shqyrtimi i përdorimit të masave ruajtje natyrore të ujit në zona të caktuara të përshtatshme si një metodë për menaxhimin e riskut për përmytje, përmirësimin e cilësisë së ujit, përmirësimin e biodiversitetit, menaxhimin e tokës dhe sedimenteve dhe krijimin e zonave atraktive të reja ose shtesë. - Marrja në konsideratë e zëvendësimit/riparimit për të kapërcyer tharjen e puseve/lumenjve nga thatësira. - Rishikimi i regjimeve ekzistuese të mirëmbajtjes së grykave dhe aseteve të kullimit në autostrada, duke identifikuar zonat prioritare	Drejtorja e Zhvillimit të Bujqësisë, Pylltarisë, Ujitjes dhe Kullimit Drejtorja e Planifikimit Urban	
6	Përgatitja e një plani qëndrueshmërie për vënien në kontroll të infektiveve nga parazitët, insektet dhe speciet invazive, që lidhen me të nxehtin		Afatmesëm
7	Sigurimi i konvertimit në shkallë të gjerë të ish-zonave industriale. Aty ku zona të tilla nuk janë të përshtatshme për zhvillim, të merren parasysh opsionet e përshtatshme për gjelbërimin e zonave (pyjet urbane, ligatinat, parqet, etj.).		Afatmesëm-afatgjatë
8	Krijimi i habitatit në vende strategjike për të reduktuar riskun e erozionit të tokës.		Afatshkurtër-afatmesëm
9	Krijimi i mureve mbrojtëse nga përmytjet nëpërmjet përdorimit të zgjidhjeve të bazuara te natyra.		Afatmesëm-afatgjatë

A.4 Mjedisi natyror			
Për të përfshirë konsideratat e veprimit klimatik në politikën e mjedisit natyror në Bashkinë Gjirokastrë dhe për të promovuar menaxhimin efektiv të biodiversitetit dhe për të përmirësuar mbrojtjen e habitateve dhe peizazheve natyrore			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
10	Restaurimi i peizazhit rreth liqenit të Viroit		

A.5 Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë

A.5 Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë			
Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve të ndërtesave në pronësi të Bashkisë Gjirokastrë, përfshirë stokun e banesave			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
1	Rishikimi i shërbimeve të bashkisë Gjirokastrë për: - Sigurimin se stafi dhe burimet teknike dhe operacionale ekzistojnë dhe përgatitjen për të reaguar ndaj ngjarjeve atmosferike ekstreme të mundshme. - Garantimin se ka plane menaxhimi për të përballuar çdo incident të motit ekstrem që mund të ndodhë, në mënyrë që shërbimet të vazhdojnë të ofrohen kudo që është e mundur - Njohjen se cilat zona shërbimi kanë gjasa të preken më shumë gjatë periudhave të emergjencave klimatike.	Drejtoria e Planifikimit Urban	Afatmesëm
2	Duke u mbështetur në hartëzimin e rrezikut dhe riskut, veçanërisht për përmbytjet dhe dëborën, të përmirësohet qëndrueshmëria dhe kapacitetet e përgjithshme të menaxhimit të ujit, duke përfshirë: - Forcimin e kapaciteteve të sistemit të paralajmërimit të hershëm. - Sigurimin se përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike dhe risqet për qëndrueshmërinë janë përfshirë në regjistrin e riskut të Bashkisë Gjirokastrë.	Drejtoria e Zhvillimit të Bujqësisë, Pylltarisë, Ujitjes dhe Kullimit	Afatshkurtër-afatmesëm
3	Identifikimi, pajisja me burime dhe instalimi i teknologjive të reja (ose përditësimi i atyre ekzistuese) në objektet e banimit/strehimit të	Drejtoria e Planifikimit Urban; Drejtoria e	

A.5 Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë

Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve të ndërtësive në pronësi të Bashkisë Gjirokastrë, përfshirë stokun e banesave

Nr.	Veprimi	Drejtuesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
	bashkisë për të pakësuar ndikimet e ndryshimeve klimatike te stafi, klientët, publiku i gjerë dhe banorët	Informacionit dhe Marrëdhënieve me Publikun	
4	Kryerja e një kontrolli qëndrueshmërie të drejtuar nga bashkia për pasuritë në portofolin e banesave të bashkisë, duke filluar me ato në zonat më të cenueshme dhe duke ofruar mbështetje për komunitetin.		Afatshkurtër-afatmesëm
5	Sigurimi që praktikatat e menaxhimit të mbetjeve, objekteve të magazinimit dhe trajtimit janë të qëndrueshme për t'u bërë ballë kushteve klimatike të ardhshme, përfshirë përmbajtjet dhe valët e të nxehtit.	Drejtorja e Planifikimit Urban	Afatmesëm-afatgjatë
6	Rishikimi i planeve ekzistuese të kontigjencave dhe emergjencave civile, që trajtojnë ngjarjet atmosferike të rënda, veçanërisht lidhur me informacione për udhëtimet dhe motin, si dhe për mbështetjen e njerëzve më të cenueshëm në të gjithë bashkinë		Afatmesëm-afatgjatë
7	Angazhimi me stafin e Bashkisë Gjirokastrë për: - Hartimin e planeve të trajnimit për të ofruar mbështetje dhe asistencë lidhur me shërbimet thelbësore për banesat dhe komunitetet e cenueshme në të gjithë Bashkinë Gjirokastrë, duke krijuar ekspertiza, kapacitete dhe duke zgjeruar bazën e njohurive të komunitetit nëpërmjet programeve të synuara dhe përkatëse të trajnimit përkrahje Ndryshimet Klimatike dhe ndikimet e tyre. - Përfshirjen e fleksibilitetit të punës në praktikatat standarde të punës së këshillit, për t'i mundësuar stafit të punojë në periudha të motit ekstrem. - Kryerjen e vlerësimeve të riskut dhe monitorimin e vendeve për përcaktimin e veprimeve të nevojshme për minimizimin e riskut për stafin dhe përdoruesit. - Përfshirjen e masave që ofrojnë një mjedis pune më të rehatshëm për stafin, të cilëve u duhet të punojnë në zyrë gjatë kushteve atmosferike ekstreme	Drejtorja e Informacionit dhe Marrëdhënieve me Publikun	Afatshkurtër-afatgjatë
8	Përgatitja e një manuali për përgjigje në raste emergjencash, që përcakton rolin e secilës zonë shërbimi gjatë periudhave të emergjencave klimatike.	Drejtorja e Informacionit dhe Marrëdhënieve me Publikun	Afatmesëm-afatgjatë

A.5 Asetet dhe veprimtaritë e bashkisë

Për të rritur qëndrueshmërinë e aseteve të ndërtesave në pronësi të Bashkisë Gjirokastrë, përfshirë stokun e banesave

Nr.	Veprimi	Drejtesi dhe Partneri(ët)	Afati kohor S/M/L
9	Bashkëpunimi me nivelin e tretë dhe struktura të tjera kërkimore për të shqyrtuar: - Masën në bazë të së cilës po shqyrtohen parashikimet e ardhshme të ndryshimeve klimatike në bashki lidhur me infrastrukturën digjitale, telekomunikacionin dhe TIK-un. - Potencialin e teknologjive për veprim ndaj ndryshimeve klimatike dhe zbatimin e tyre në qytetin e Gjirokastrës, së bashku me financimin e inovacionit dhe kërkimit në nivel kombëtar dhe në BE.		Afatshkurtër-afatgjatë
10	Të punuarit me organizatat partnere dhe palët e interesit për rritjen e zbatimit të projekteve të Menaxhimit të Përmbajtjeve Natyrore në Bashkinë Gjirokastrë.	Drejtoria e Zhvillimit të Bujqësisë, Pylltarisë, Ujitjes dhe Kullimit	Afatmesëm-afatgjatë
11	Rritja e qëndrueshmërisë (dhe të kuptuarit e riskut) të ndërtesave në Bashkinë Gjirokastrë dhe të stokut të banesave përmes: - Identifikimit dhe vlerësimit të integritetit të ndërtesave të vjetra dhe të braktisura për të reduktuar kërcënimet e paraqitura. - Identifikimit dhe mbrojtjes ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike dhe zbutjen e ndërprerjeve të shërbimit.		Afatshkurtër-afatmesëm

A.6 Qeverisja, Monitorimi dhe Vlerësimi

A.6 Qeverisja, Monitorimi dhe Vlerësimi			
Për të siguruar ecurinë, integrimin dhe zbatimin e veprimeve vendore për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Gjirokastrë.			
Nr.	Veprimi	Drejtuesi Partneri(ët)	dhe Afati kohor S/M/L
1	Krijimi i një grupi drejtues me përfaqësues të duhur stafi nga të gjitha drejtoritë kryesore të Bashkisë Gjirokastrë për të garantuar zbatimin me sukses të veprimeve të Planit Vendor të Veprimit dhe për të raportuar mbi progresin.	Ekipi i Brendshëm i Menaxhimit i Gjirokastrës	Afatshkurtër
2	Garantimi që Veprimi për Ndryshime Klimatike të renditet si pikë e përhershme në agjendën e takimeve të Ekipit të Menaxhimit, si dhe emërimi i një nëpunësi të përcaktuar për veprim për ndryshimet klimatike		Afatshkurtër-afatmesëm
3	Krijimi dhe prezantimi i një programi trajnimi për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike, duke siguruar se të gjithë anëtarët e stafit janë të informuar për rolin e tyre për realizimin i veprimeve për ndryshimet klimatike.		
4	Shqyrtimi i mundësisë që Bashkia Gjirokastrë të zgjerojë ofrimin e shërbimeve të saj për përfshirjen e Veprimit për Ndryshimet Klimatike si një funksion të ri bazë, në mbështetje të të cilit do të përgatiten masat për veprim klimatik, do të çohen përpara fushatat ndërgjegjësuëse dhe do të menaxhohen financimet për projektet vendore të veprimit për ndryshimet klimatike.		Afatmesëm
5	Mbështetja dhe plotësimi i zbatimit në praktikë të veprimeve, të identifikuar nga Shqipëria në nivel kombëtar, duke u mbështetur te veprimet e planifikimit të përshtatjes, siç përcaktohen në këtë Plan.		Afatshkurtër-afatgjatë
6	Përfshirja e Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike si pjesë përbërëse e objektivave të Planit të Korporatës të Bashkisë Gjirokastrë.		Afatshkurtër
7	Përfshirja e Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike në Planin Vjetor të Realizimit të Shërbimeve, Planet Operative të Ekipit, Planet Individuale të Zhvillimit Personal dhe regjistrat e riskut sipas seksioneve, për të siguruar realizimin e veprimeve klimatike në të gjitha departamentet.		Afatshkurtër
8	Promovimi i prokurimeve të gjelbra për mallrat, shërbimet dhe punimet, për të mbështetur objektivat mjedisore dhe objektivat më të gjera të zhvillimit të qëndrueshëm, të cilat ndihmojnë në balancimin e efektivitetit të kostove dhe zhvillimit të qëndrueshëm, duke përfaqësuar vlerën afatshkurtër dhe afatgjatë të parasë.		Afatshkurtër-afatgjatë (e në vazhdim)

A.6 Qeverisja, Monitorimi dhe Vlerësimi

Për të siguruar ecurinë, integrimin dhe zbatimin e veprimeve vendore për përshtatje ndaj ndryshimeve klimatike në Bashkinë Gjirokastrë.

Nr.	Veprimi	Drejtuesi Partneri(ët)	dhe	Afati kohor S/M/L
9	Mbështetja e Grupit Drejtues për mbikëqyrjen e integritetit efektiv të masave të Përshtatjes në të gjitha planet, programet, strategjitë dhe politikat e Bashkisë Gjirokastrë.			Afatmesëm-afatgjatë
10	Lidhja, bashkëpunimi dhe puna në partneritet me komunitetet vendore dhe me sektorët e identifikuar të PKP-së, që janë subjekt i financimit, për realizimin e veprimeve sektoriale për përshtatje.			Afatmesëm-afatgjatë
11	Krijimi i një sistemi të centralizuar raportimi për të gjitha informacionet që lidhen me ngjarje atmosferike ekstreme. Informacioni i dhënë në këtë sistem arkivimi mund të përfshijë: - Përshkrimin e ndikimeve në ofrimin e shërbimit - Raportet e incidenteve të mbështetura me prova fotografike dhe detaje të vendndodhjes. - Vlerësimet e kostove të shkaktuara nga riparimet. - Detajet e burimeve të mobilizuara gjatë dhe pas ngjarjes. - Detajet e çdo financimi të departamentit të marrë dhe të kompensuar për punime riparimi ose parandaluese.			Afatshkurtër-afatmesëm
12	Mbështetja e politikave të Menaxhimit të Mbetjeve për reduktimin e mbetjeve dhe nismave të tjera që nxisin kalimin në ekonominë qarkulluese			Afatshkurtër-afatmesëm
13	Identifikimi dhe sigurimi i burimeve të financimit për zbatimin e veprimeve dhe masave për përshtatje në të gjithë Bashkinë Gjirokastrë.			Afatshkurtër

Shtojca VI Metodologjia për prioritizimin e masave për përshtatje

Pjesë e metodologjisë janë:

a) Marrja në konsideratë se të gjitha veprimet e identifikuar kanë potencial të konsiderueshëm për të kontribuar në përshtatje; ushtrimi i prioritizimit përqendrohet në dy aspektet kryesore, përkatësisht te:

- Potenciali i përfitimeve të përbashkëta të veprimeve, i cili i referohet probabilitetit dhe masës në të cilën veprimet në fjalë mund të sjellin (i) zhvillim socio-ekonomik dhe (ii) përfitime lehtësuese.
- Lehtësia e zbatimit, e cila kërkon identifikimin e veprimeve zbatimi i të cilave është më i lehtë për t'u arritur, që merr parasysh analizën e kryer në hapin e parë. Ky aspekt merr parasysh kompleksitetin e (i) kërkesave institucionale, (ii) kërkesave teknike dhe (iii) shkallës së kostove (aspekteve financiare), në përpjesëtim të zhdrejtë me lehtësinë e zbatimit, që do të thotë se një masë shumë e shtrenjtë është më pak "e lehtë për t'u zbatuar", duke pasur parasysh faktin se duhet mobilizuar një buxhet i madh. Fizibiliteti nuk është analizuar, pasi të gjitha veprimet konsiderohen si të realizueshme dhe të nevojshme.

b) Çdo nënkategori u vlerësua si "e ulët", "mesatare" ose "e lartë" dhe këto vlerësime u matën dhe u grumbulluan, duke sjellë vlerësimin e përgjithshëm prioritar. Masa për përfitimet e përbashkëta është 0.8 për zhvillimin dhe 0.2 për zbutjen. Për lehtësimin e zbatimit, masa është 0.3 për aspektin institucional, 0.3 për atë teknik dhe 0.4 për atë financiar.

c) Për secilën kategori, vlerësimet e ulëta, mesatare ose të larta u shoqëruan përkatësisht me 1, 2 ose 3 pikë. Në mënyrë të barabartë, për masën totale merren parasysh kriteret e përfitimeve të përbashkëta dhe lehtësia e zbatimit. Niveli përfundimtar i prioritetit identifikon si "Shumë të larta" veprimet me vlerësim >4.5 pikë, si "Të larta" ato me $4.5 > x > 4.0$ dhe si "Mesatare" ato me vlerësim <4.0 (numri maksimal i pikëve që një veprim mund të marrë është 6).